

א וַיְדַבֵּר יי' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, פְּנַחִס בֶּן אֶלְעָזָר וְגו', רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, ^א שָׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאֵל תְּטוֹשׁ תּוֹרַת אִמְךָ. שָׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ, דָּא קַבֵּה. וְאֵל תְּטוֹשׁ תּוֹרַת אִמְךָ, דָּא כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל. מַאי מוֹסֵר אָבִיךָ, מוֹסֵר, דָּא אוֹרֵייתָא, דָּאִית בָּהּ כְּמַה תּוֹכַחִין, כְּמַה עוֹנְשִׁין. כד"א, ^א מוֹסֵר יי' בְּנֵי אֵל תִּמְאָס וְאֵל תִּקּוֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ.

ב וּבְגִין דְּכָל מַאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא בְּהַאי עֲלָמָא, זְכִי דִיפְתַחֲוֹן לִיהּ כְּמַה תְּרַעִין לְהֵהוּא עֲלָמָא, כְּמַה נְהוֹרִין. בְּשַׁעְתָּא דִּינְפּוֹק מֵהַאי עֲלָמָא, הִיא אֶקְדִּימַת קַמִּיהּ, וְאִזְלָא לְכָל נְטוּרֵי תְרַעִין, מְכַרְזַת וְאוֹמְרַת, ^א פְּתַחוּ שְׁעָרִים וַיָּבֵא גוֹי צְדִיק. אֲתַקִּינוּ כְּרִסְיִין לְפִלְגֵינָא עֲבָדָא דְּמִלְכָּא. דְּלִית תְּדוּ לַקַּבֵּה אֶלָּא מַאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא, כ"ש ב"נ דְּמִתְעַר בְּלִילְיָא לְאִשְׁתַּדַּלָּא בְּאוֹרֵייתָא, דְּהָא כָּל צְדִיקֵינָא דְּבִגְנָתָא דְּעַדְוֹן, צִיִּיתִין לְקַלְיָהּ, וְקַבֵּה מְשַׁתְּכַח בִּינְיָהּ, כְּמַה דְּאוּקְמוּהָ ^א הַיּוֹשְׁבַת בְּגַנְיָם חֲבָרִים מְקַשִּׁיבִים לְקוֹלָךְ הַשְּׁמִיעִינִי.

ג ר"ש אָמַר הַאי קְרָא רְזָא דְּחֻקְמָתָא אִית בִּיהּ. הַיּוֹשְׁבַת בְּגַנְיָם, דָּא כְּנַסַּת

מסורת הזהר

א) צו יא צ"ס. ב) (משלי א) יתרו זה צ"ד. ג) (שם ג) בחקותי יג צ"ת. ד) (ישעיה כו) יתרו לג צ"י. ה) (שיר ח) לך ז צ"א.

שמע בני מוסר אביך

ע"כ בשעה שנפטר מעולם הזה, התורה מקדמת לפניו והולכת לכל שומרי השערים, מכרזת ואומרת, פתחו שערים ויבא גוי צדיק, התקינו כסא לפלוני עבד המלך. כי אין שמחה להקב"ה, אלא במי שעוסק בתורה. כל שכן אדם הנעור בלילה לעסוק בתורה, כי כל הצדיקים שבגן עדן מקשיבים לקולו והקב"ה נמצא ביניהם. כמו שהעמידוהו. היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעיני.

מאמר חברים מקשיבים לקולך

ג) ר"ש אָמַר הַאי וכו': ר' שמעון אמר, מקרא הזה יש בו סוד החכמה. היושבת בגנים

הסולם

מאמר

מאמר שמע בני מוסר אביך

א) וידבר ה' וגו': וידבר ה' אל משה לאמר פנחס בן אלעזר וגו'. ר' אלעזר פתח ואמר, שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמן. שמע בני מוסר אביך, זהו הקב"ה. ואל תטוש תורת אמן, זו היא כנסת ישראל. מהו מוסר אביך, מוסר, זהו התורה, שיש בה כמה תוכחות כמה עונשים. כש"א מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו. ב) ובגין דכל מאן דאשדל באורייתא בהאי עלמא, זכוי דיפתחוון ליה כמה תרעין ליהוא עלמא, כמה נהורין. בשעתא דינפוק מהאי עלמא, היא אקדימת קמיה, ואזלא לכל נטורי תרעין, מכרזת ואומרת, פתחו שערים ויבא גוי צדיק. אתקינו כרסין לפלגינא עבדא דמלכא. דלית תדו לקב"ה אלא מאן דאשדל באורייתא, כ"ש ב"נ דמתער בליליא לאשדללא באורייתא, דהא כל צדיקינא דבגנתא דעדון, צייתין לקליה, וקב"ה משתכח ביניה, כמה דאוקמוהא היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעיני. ע"י ברכת שלום עה"ת מאמר ור

(דפוי" דף רי"ג ע"א)

ב

פנחס

ישׂראל, דאיהי בגלותא עם ישׂראל, ואזלא עמהון בעקפתייהו. חברים מקשיבים לקולך, משריין עלאין. בלהו צייתין לקולך, לקול תושבחתך בגלותא. השמיעני, כד"א ה' הראיני את מראיך השמיעני את קולך. השמיעני, קלא דאינון חבריאי דמשתדלי באורייתא דהא לית תושבחתא קמאי, באינון דמשתדלי באורייתא.

ד) אמר ר"ש, בפככול, כל אינון דזכאן לאשתדלא באורייתא, ומכד פליג ליליא, ואתיין במטרונייתא פד נהיר ימא, לקבלא אנפי מלכא, אתקיף ואחסין בשכינתא. ולא עוד, אלא דשריא ביה חוט של חסד, כמה דאוקימנא.

ה) ת"ח, כל מאן דזכי לאתקף בשכינתא, יסתמר גרמוהי מאנון מלין דאחיזן לקבלה. כגון מאן. אינון דלא משקרי באת קדישא, כגון בת אל נכר. וכל מאן דנטיר גרמיה, בפככול כנסת ישׂראל אחידא ביה, ונטרא ליה, והיא אקדימת ליה שלם. וכ"ש אי זכי וקני להאי.

ו) ואמר ר"ש, אתחזיין ישׂראל לאשתצאה בההוא שעתא, בר דאקדים פנחס להאי עובדא, ושכיף רוגזא. הה"ד, פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב וגו'. ד"א, פנחס בן אלעזר וגו'. אר"ש, בן בן תרי זמני, לאשלמא עובדא קא אתי.

ז) אמר רבי שמעון, האי ב"נ דנטיל גלגולא דנשמתא, ולא זכי דיתתקן ביה, כאילו משקר בקושטא דמלכא. ואנא קרינא עליה האי קרא או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר. וכחש בה, טב ליה דלא אכרי.

מסורת הזהר

1) (שם ב) לך סו צ"ד ת"ז תי"ח לג: ז) (ויקרא ה)

חלופי גרסאות

א ל"ג מן דהא עד סוף האות. ב ל"ג חוט של. ג יתמסר גרמיה מאינון מלין דאחיזן לקבלא מאן. ד בגין. ה אובדא.

מאמר

הסולם

חברים מקשיבים לקולך

היינו אלו שאינם משקרים באות ברית קודש, להתחבר בכת אל נכר. וכל מי ששומר עצמו, כביכול, כנסת ישראל אחוזה בו ושומרת אותו. והיא מקדמת לו שלום. וכל שכן, אם זכה וקנה לזה, לאות ברית קודש.

ו) ואמר ר"ש וכו': ואר"ש, ראויים היו ישראל באותה שעה, שיכלו מן העולם, אלא שהקדים פנחס אותו מעשה, שהרג את זמרי וכזבי, ונשקט הכעס. ו"ש פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי וגו'. פירוש אחר. פנחס בן אלעזר בן וגו' אר"ש, בן בן ב' פעמים, באו להשלים המעשה (כלהלן אות י"א).

ז) אמר רבי שמעון וכו': אר"ש אדם זה שלוקח גלגול נשמה, דהיינו שמתגלגל פעם ב', ואינו זוכה שיתתקן בה, הוא כאלו משקר באמיתותו של המלך, ואני קורא עליו המקרא הזה

בגנים, זו היא כנסת ישראל. דהיינו המלכות, שהיא בגלות עם ישראל, והולכת עמהם בצרתם. חברים מקשיבים לקולך. הם מתנות מלאכים העליונים, כולם מקשיבים לקולך, לקול התשבות שלך בגלות. השמיעני, הוא כש"א, הראיני את מראיך השמיעני את קולך. השמיעני הקול של אלו החברים העוסקים בתורה, כי אין שבה לפני כאלו העוסקים בתורה.

ד) אמר ר"ש וכו': אר"ש, כביכול, כל אלו הזוכים לעסוק בתורה, ובשעה שמתחלק הלילה, וכשהאיר היום הם באים עם המלכה לקבל פני המלך הוא מתחוק ונוחל בהשכינה. ולא עוד, אלא ששורה עליו חוט של חסד כמו שהעמדנו.

ה) ת"ח כ"ז מאן וכו': בוא וראה כל מי שזוכה להתחזק בשכינה ישמור עצמו מאלו הדברים האחרונים כנגד השכינה. דהיינו מה. (דפו"י דף ר"ג ע"א)

ג.

פנחס

ח) תנינן צדיק גמור, אינו נדחה. וצדיק שאינו גמור, נדחה. מאן הוא צדיק גמור, ומאן הוא צדיק שאינו גמור, וכי מאן דלא שלים במלוי, צדיק אקרי. אלא, צדיק גמור, ידע, דהא לא נטיל גלגולין עקימין, ובאחסנתיה בני בניין, ואתקין שורין, ויחצב בירין, ונטע אילנין.

ט) צדיק שאינו גמור, דבני בניין באחסנתא אחרא, תפר בה בירין, ואעדר, הא אתקין אבני יסודא פמלקדמין, ואעמל בה, ולא ידע אי אשתאר דיליה. מסטרא דיליה, טב וצדיק אקרי. ומסטרא דההוא אחסנתא, לאו הכי.

י) לב"נ דבני בניין שפירין, ואן למחזי, אסתפל ביסודא, ותמי ליה שקיע עקימא מפל סטריין. הא בנינא לא שלים, עד דסתר ליה, ואתקין ליה פמלקדמין. מסטרא דההוא בנינא דיליה, אשתכח טב ושפיר. מסטרא דיסודא, ביש ועקים. ורגין פה, לא אקרי עובדא שלים, לא אקרי בנינא שלים. בג"כ צדיק שאינו גמור אקרי, ונדחה. וע"ד ח) פבלע רשע צדיק ממנו.

יא) ת"ח, מאן דמקנא לשמא קדישא דקב"ה, דאפילו לא יזכי לגדולה, ולא

חלופי גרסאות
1 ועוד ול"ג בירין ואעדר.

מסורת הזהר
ח) (חבוקא א) ת"ז ת"ג בהשמטות קמ.

<p>מאמר</p> <p>הזהר, או מצא אבדה וכחש בה ונשבע על שקר. וכחש בה, בנשמה. טוב לו שלא נברא. כי מוטב היה לו שלא היה מתגלגל לבא לעולם.</p>	<p>הסולם</p> <p>צדיק גמור וצדיק שאינו גמור</p> <p>היסוד כמקודם, ועמל בה, ואינו יודע אם נשאת שלו. כי מצדו עצמו, דהיינו לפי מעשיו בגלגול הזה, הוא טוב, ונקרא צדיק. אבל מצד אותו הירושה, דהיינו מצד מעשיו בפעם הראשונה שבא לעולם, אינו כך. כלומר שעוד לא תקן העונות מה שעשה בפעם הא'.</p>
---	---

<p>מאמר</p> <p>ח) תנינן צדיק גמור וכו': למדנו, צדיק גמור אינו נדחה מפני רשע ומותר לו להתגרות עמו. וצדיק שאינו גמור נדחה. ואסור לו להתגרות עם רשע. שואל, מי הוא צדיק גמור ומי הוא צדיק שאינו גמור, וכי מי שאינו שלם במעשיו נקרא צדיק. שתאמר עליו צדיק שאינו גמור. שהרי, המחסר ממעשיו כפי שצריכים להיות, הוא רשע. ומשיב, אלא צדיק גמור, ידע, כי הוא לא לקח גלגולים עקומים, כלומר שאינו מגולגל, ובנחלתו עצמו בונה בנינים, ומתקן תומות, וחוצב בורות, ונטע אילנות. כלומר כל מעשיו הטובים שעשה הם ברשות עצמו, כי אינו צריך לתקן אחרים.</p>	<p>הסולם</p> <p>צדיק גמור וצדיק שאינו גמור</p> <p>י) לב"נ דבני בניין וכו': בדומה לאדם הבונה בנינים יפים טובים למראה. הסתכל ביסוד, וראה אותו שקוע, עקום מכל הצדדים. הנה הבנין אינו נשלם עד שותר אותו ומתקן אותו כמקודם. דהיינו כמו שצריך להיות ונמצא שמצד הבנין שלו שהוא בנה, נמצא הכל טוב ויפה, אלא מצד היסוד של הבנין, הוא רע ועקום, ומשום זה לא נקרא מעשה שלם, ולא נקרא בנין שלם. כן אותו המגולגל, אע"פ שמצד מעשיו הוא צדיק, עם כל זה כיון שעוד לא תקן העונות שעשה בפעם הא' שבא לעולם הוא נקרא משום זה, צדיק שאינו גמור, והוא נדחה מפני רשע. וע"כ אוח"כ, כבלע רשע צדיק ממנו.</p>
---	---

<p>מאמר</p> <p>ט) צדיק שאינו גמור וכו': צדיק שאינו גמור, פירושו, שבנה בנינים בנחלת אחר. כלומר שנשמתו היא בגלגול פעם ב', מחמת שבפעם הראשונה היה רשע. ונמצא, שכל מעשיו הטובים צריכים לתקן הנשמה מפעם הא' שבאה לעולם, ונמצאים בניניו בנחלת אחר. חפר בה בורות, ומעדר, הוא מתקן אבני</p>	<p>הסולם</p> <p>יא) ת"ח מאן דמקנא וכו': בוא וראה מי שמקנא לשם הקדוש של הקב"ה, אפילו שאינו צריך לזכות לגדולה, ואינו ראוי לה, הוא מרויח אותה ולוקח אותה. פנחס לא היה ראוי</p>
--	--

(דפו"י דף ר"י ע"א * דף ר"י ע"ב)

ד

פנחס

אתחזי לה, ירווח לה ונטיל לה. פנחס לא אתחזי ליה בההוא זמנא, ובגין דקנא לשמא דמאריה, רווח לכלא, וסליק לכלא, ואתתקן ביה פלא וזכה לאשתמשא בכהונה עלאה. מההיא שעתא, פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, דאשלים לתרין "דרגין, בגין דקנא לשמא דמאריה, דאתתקן מה דאתעקם.

יב רבי יהודה פתח ואמר, ^ט שמרה נפשי פי חסיד אני הושע עבדך וגו'. סופיה דקרא אית לאסתכלא, ולכתר קרא פלא, סופיה דקרא פתיב, הבוטח אליך, הבוטח בך מפעי ליה, מאי הבוטח אליך. אלא כפיכול דוד מבטח ליה, דלא יעבר ליה פלגות ליליא בשנתא, כמה דכתיב ^ט חצות לילה אקום להודות לך. קמתי מפעי ליה. אלא, אקום, ואתקשר בך לעלמין.

יג שמרה נפשי, שמור מפעי ליה. והא תנינן דלית את באורייתא דלא אית בה רזין עלאין ונקירין. שמרה. לקב"ה קאמר, שמרה לההוא חולקא, דאתאחד ביה נפש. דכד נפשא נפקת מהאי עלמא, אתיא למירת עלמא דאתי. אי זכי, כמה חילין עלאין נפקין לקבלא, ולנטרא לה, ולאעלא לה במדורא דדוקתהא, והאי ה' נטיל לה, לאתאחדא עמה בריש גרמי ושבתי.

יד ואי לא זכי, כמה גרדיני טהירין אודמנן לקבלה, ודחו לה לבר. ווי לההיא נפשא, דמתגלגלא בריקניא, כאבנא בקוספיתא. הה"ד, ואת נפש אויביך

מסורת הזהר

(ט) (תהלים פו) בלק קצו צ"א זיה מו ט"ג שי"ז. (י) (שם קיט) לך נה צ"א. (כ) (ש"א כה) בשלה צב צ"כ. ז דירית לה; ורא ירית ליה ועילי ליה; הרווח לה וראי שעתא ונטיל ליה. ח ל"ג דרגין. ט ל"ג ואתקשר בך. י ל"ג דאתי.

חלופי גרסאות

שמרה נפשי כי חסיד אני
לילה אקום להודות לך. היה צריך לומר קמתי, אלא הפירוש הוא, אקום ואתקשר בך לעולם.
יג שמרה נפשי וגו': שואל, שמור היה צריך לומר. והרי למדנו, שאין אות בתורה שלא יהיו בה סודות עליונים ויקרים. ומשיב, שמרה, היינו שאומר אל הקב"ה, שמרה, היינו שמור ה', שהיא אותו החלק שהנפש נאחזת בו. כי כשהנפש יוצאת מעולם הזה, היא באה לרשת עולם הבא, אם זכתה, כמה צבאות עליונים יוצאים לקבלה ולשמרה ולהכניסה אל המדור שלה במקומה. ואותה ה' שהיא המלכות, שומרת אותה, להתאחד עמה בראשי חדשים ושבתות.

יד ואי לא זכי וכו': ואם לא זכתה, כמה מלאכי חבלה מוכנים כנגדה, שדוחים אותה לחוץ. אוי לאותה נפש המתגלגלת לריק כאבן בכף הקלע. ז"ש ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע. ודוד בקש בקשתו לפני הקב"ה, ואמר, שמרה נפשי, שלא ידחו אותה לחוץ. וכשיגיעו כנגדה, יפתחו לה הפתחים, ותקבלה

מאמר

הסולם

ראוי לכהונה בעת ההיא, אלא משום שקנא לשם של אדונו, הרויח הכל, ועלה לכל, ונתתקן בו הכל, וזכה להשתמש בכהונה עליונה. מאותה שעה, פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, שכתוב ב"פ בו, משום שהשלים לב' מדרגות, דהיינו שתקן את עצמו וגם תקן נשמתם של נדב ואביהוא שנתגלגלו בו. שהם בני אהרן, וע"כ כתוב, בן אלעזר, בן אהרן. שהוא משום שקנא לשם של אדונו, שנתתקן מה שנתעקם. כי הוא תקן את עצמו, וגם בחינות הנשמות של נדב ואביהוא שהיו מגולגלים בו.

מאמר שמרה נפשי כי חסיד אני

יב ר' יהודה פתח וכו': רי"פ ואמר, שמרה נפשי כי חסיד אני הושע עבדך וגו'. יש להסתכל בסוף הפסוק, ואח"כ לכל הפסוק, בסופו של הפסוק כתוב, הבוטח אליך. שואל, הבוטח בך היה צריך לומר, מהו הבוטח אליך. ומשיב, אלא כפיכול דוד היה מבטיח שלא יעבור אליו חצות לילה בשינה. כמ"ש חצות

(דפו"י דף רי"ג ע"ב)

ה

פנחס

יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקֶּלֶעַ. וְדוֹד בְּעֵי בַעֲוֹתֶיהָ קָמִי קב"ה וְאָמַר, שְׁמֶרָה נִפְשִׁי, דְּלֹא יִדְחוּן לָהּ לְבַר. וְכֹד מְטִי לְקַבְּלָהּ, יִפְתַּחוּן לָהּ פִּתְחִין, וְתִקְבַּל לָהּ קִמְפָּה. כִּי חֲסִיד אָנִי, וְכִי חֲסִיד אֶקְרִי. א"ר יְהוּדָה, אִין. דְּכָתִיב, חֲסִידֵי דְדוֹד הִנָּאֲמָנִים. בְּגִין כַּף שְׁמֶרָה נִפְשִׁי, דְּלֹא תִשְׁבּוֹק לָהּ לְמַהֲךָ לְבַר.

טו ר' יִצְחָק אָמַר, כָּל ב"נ דְּאִית לֵיהּ חוּלְקָא בְּצַדִּיק, גְּרִית לְהַאי אֶרֶץ, כְּמָה דְּכָתִיב, וְעַמּוֹךְ כָּלִם צַדִּיקִים וְגו'. וְהַאי צַדִּיק חֲסִיד אֶקְרִי. אָמַר דְּדוֹד יִבְתַּר דְּכַהֲנֵי אֲתֵר אַחֲיָנָא, חֲסִיד אָנִי, וּבג"כ שְׁמֶרָה נִפְשִׁי, לְאַתְקַשְׂרָא כַּף.

טז רְבִי חֵיִיא פִּתַּח, עֲדוּת בֵּיהוֹסֵף שְׁמוֹ וְגו'. הָא אוֹקְמוּהָ, דְּאוּלְפִי שְׁבַעֲיָן פִּתְקִין, וְלִשׁוֹן הַקֶּדֶשׁ יִתִּיר. הֵה"ד, שְׁפַת לֹא יִדְעָתִי אֲשַׁמַּע. אַבְל מֵאֵי עֲדוּת. ת"ת, בְּשַׁעֲתָא דְּאַתְתִּיהָ דְּפוּטִיפֵר הוּת אַחֲיָדָא בֵּיהּ לְהַיָּא מְלָה, הוּה יוֹסֵף עֲבִיד גְּרַמְיָה כְּמָאן דְּלֹא יָדַע לִישְׁנָא דִּילָהּ, וְכֵן כָּל יוֹמָא עַד הָהִיא שַׁעֲתָא בְּתַרְיִיתָא, דְּכָתִיב וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ בְּכַגְדוֹ. מֵאֵי וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ. אֶלָּא בְּגִין דְּעֲבִיד גְּרַמְיָה כְּמָאן דְּלֹא יָדַע לִישְׁנָא. וְרוּחַ הַקֶּדֶשׁ צְוּוּחַ לְקַבְּלָיָהּ, לְשַׁמְרָךְ מֵאִשָּׁה זָרָה מְנַכְרִיָּה אֲמַרְיָה הַחֲלִיקָה. מֵאֵי קמ"ל. אֶלָּא כָּל מָאן דְּנִטְרִיר גְּרַמְיָה מֵהַאי, אַתְקַשֵּׁר בָּהּ בְּשַׁכְּנִיתָא, וְאַחֲרֵי כֵּן עוֹדוּת. וּמֵאֵי הוּא. ה' דְּאַתּוֹסֵף בֵּיהּ. וְדְכָתִיב, עֲדוּת בֵּיהוֹסֵף שְׁמוֹ. אוּף הָכָא י' אַתּוֹסֵף בְּפִנְחָס, עַל דְּקָנִי בְּהַאי.

ח'לופי גרמאות

כ לקבלך יפתחון לך, ל באתר דהאי אחינא. ח האי
1 ל"ג מן דכתיב עד סוף האות.

מסורת הזהר

ל (ישעיה נה) תרמה רוח צ"ל. ח (שם ט) משפטים קיו
צ"ת. ו (תהלים פא) וירא עא צ"א. ט (שם) שם.
ט (בראשית לט) וישב סט צ"ג. פ (משלי ז) ב"ב ה
צ"ב.

ה' דאתוסף כיוסף וי' בפנחס

לא ידעתי אשמע. שלמדוהו שפוט, שלא שמע
אותו מקודם. אבל לפי זה, מהו עֲדוּת. ומשיב,
בוא וראה, בשעה שאשת פוטיפר אחותו לאותו
הדבר, עשה עצמו יוסף כמי שאינו יודע
השפה שלה, וכן בכל יום, עד שעה ההיא
האחרונה, שכתוב, ותתפשהו בכגדו. מהו
ותתפשהו. אלא משום שעד אז, עשה עצמו
כמי שאינו יודע הלשון, ואז, הכירה בו, שהוא
יודע הלשון, כלומר שמבין כונתה. וזהו
ותתפשהו, שתפשה הרמאות שלו. בבגדו, הוא
לשון בגידה ורמאות. ורוח הקדש, שהוא
המלכות, צווח כנגדו, לשמרך מאשה זרה
מנכריה אמריה החליקה. שואל, מהו משמיענו.
ומשיב, שמשמיענו, אלא כל מי ששומר עצמו
מזה, כמו יוסף, הוא מתקשר בהשכינה, ואחוז
בעֲדוּת הזו, שהיא המלכות. ומה היא, היא
הח' שנתוספה בו, שכתוב עֲדוּת בֵּיהוֹסֵף שְׁמוֹ
וְגו'. אף כאן י' נתוספה בפנחס על שקנא
בוה. במעשה זמרי, שהי' רומזת על המלכות.
(ועי' להלן אות ל"ה/ד ד"ה ת"ח).

רבי

הסולם

מאמר

ותקבלה לפניך. כִּי חֲסִיד אָנִי, שואל, וכי
חֲסִיד נִקְרָא דוֹד, הלא הוא מלך. ומדתו היא
מלכות, אמר ר' יהודה, כן, שנקרא חֲסִיד
שכתוב, חֲסִידֵי דוֹד הִנָּאֲמָנִים. דהיינו, שמשום
שמקבל חסידים הנאמנים נקרא חֲסִיד ומשום
זה שמרה נפשי, שלא תעזוב אותה ללכת לחוץ.
טו ר' יִצְחָק אָמַר וכו': ר"א, כל
אדם שיש לו חלק בצדיק, דהיינו ששומר
בריתו, יורש ארץ זו, שהיא המלכות, כ"ש,
ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ. וצדיק
הזה שהוא יסוד נקרא חֲסִיד, משום שמשפיע
חסידים, וע"כ, אמר דוד, מאחר שאני אחוז
באותו מקום, בצדיק, ע"כ חֲסִיד אֲנִי, ובשביל
זה שמרה נפשי להתקשר בך.

מאמר ה' דאתוסף כיוסף וי' בפנחס

טז רְבִי חֵיִיא פִּתַּח וכו': רח"פ, עֲדוּת
בֵּיהוֹסֵף שְׁמוֹ בְּצַאֲתוֹ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁפְתָּ
לֹא יִדְעָתִי אֲשַׁמַּע וְגו'. הרי למדנו, שהמלאך
למדוהו ע' לשון, כמו שידע פרעה, ובלשון
הקדש היה גדול יותר מפרעה, שפרעה לא
היה יודע לשון הקדש (סוטה לו: ז"ש, שפת
דפויי דף ר"ג ע"ב)

פנחס

ו

(יז) רבי ייסא פתח, על נהרות בכל שם ישכנו גם בכינו בוכרנו את ציון. את ירושלים מפעי ליה, כמה דכתיב * אם אשכחך ירושלים תשכח מיני, מאי בוכרנו את ציון. לב"נ דהו"ל היכלא יקרא, יאה ושפירא, אתו לסטין ואוקידו ליה. צערא דמאן הוא, לאו דמאריה דהיכלא. אוף הקא שכנתא בבלותא שריא, צערא דמאן הוא, לאו דצדיק. ואזלא הא כמה דאוקמוה, דכתיב * הצדיק אבד, אבד ממש. אוף * הקא בוכרנו את ציון, בוכרנו ההוא צערא דיליה על זווגהא, צערא דיליה הוא.

(יח) אמר רבי ייסא, מאן דאוקיר שמה דמאריה בהאי, ונטיר האי, זכה דיוקיר ליה מאריה על פלא. מנלן. מיוסף. דכתיב * וינכב אותו במרכבת המשנה אשר לו, וכתיב ונתן אותו על כל ארץ מצרים * ולא עוד, אלא פד עברו ישראל ית ימא, ארונא דיוסף עאל בגו בקדמיתא, ולא הוה מיא קיימין על קיומיהו קמיה, הדא הוא דכתיב, * הם ראה ויגוס. מאי ויגוס. אלא ראה ההוא דכתיב ביה * ויגוס ויצא החוצה.

(יט) ת"ח, זכי ליקרא בתייזי וזכי ליקרא במיתתיה. בתיזי אמאי. בגין ההוא זמן דלא בעא לאתדבקא בה, דכתיב * וימאן ויאמר אל אשת אדניו. וכתיב ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה. בגין כן זכה בהאי עלמא. בגין דכתיב

ח'ופי גרסאות

ו בגלותא שרותא וליג שכנתא. ו ליג הכא.
ו בראשית מא מקץ יט צ"ה. א (תהלים קיר) פקודי סד צ"מ. ב (בראשית לט). ג (שם) ויחי עט צ"ב.

מסורת הזהר

ז (תהלים קלו) שמת ג צ"ה. ק (שם) ח"ג שג, ז"ח
ג ט"ב שמיז שמ"ח. ח (ישעיה נז) ב"ב רה צ"א.
ט (בראשית מא) מקץ יט צ"ה. א (תהלים קיר) פקודי סד צ"מ. ב (בראשית לט). ג (שם) ויחי עט צ"ב.

נמיר ברית

שמכבד שם אדוני בזה, ושומר הברית, הוא זוכה, שיכבד אותו אדוני על כל. מאין לנו מיוסף, שכתוב, וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו. וכתוב, ונתן אותו על כל ארץ מצרים. ולא עוד, אלא, כשעברו ישראל את הים, ארונו של יוסף נכנס תחילה בתוכו, והמים לא יכלו לעמוד לפניו על קיומם, ז"ש, הים ראה ויגוס. מהו ויגוס. אלא הים ראה, אותו שכתוב בו, ויגוס ויצא החוצה.

יט) ת"ח זכי ליקרא וכו': בוא וראה, זכה בכבוד בחייו וזכה בכבוד במיתתו. בחייו למה. הוא משום אותו הזמן שלא רצה להתדבק באשת פוטיפר, שכתוב, וימאן ויאמר אל אשת אדוניו וגו'. וכתוב ולא שמע אליה. לשכב אצלה להיות עמה. משום זה זכה לכבוד בעולם הזה. כיון שכתוב, ותתפשחו בבגדו. וכתוב, ויגוס ויצא החוצה. משום זה זכה לאחר פטירתו, שנכנס לתוך הפרוכת העליונה שבחיכל קדש הקדשים, וכך ראוי לו. נמצא שלקח את שלו

מאמר

מאמר נמיר ברית

(יז) רבי ייסא פתח וכו': רי"פ, על נהרות בכל שם ישכנו גם בכינו בוכרנו את ציון. שואל, את ירושלים היה צריך לומר, כמ"ש אם אשכחך ירושלים תשכח מיני, מהו בוכרנו את ציון. ומשיב, בדומה לאדם שהיה לו היכל יקר נאה ויפה. באו שורדים ושרפוהו. צערו של מי הוא. אם לא, של בעל ההיכל הוא. אף כאן, השכינה בגלות, צערו של מי הוא. אם לא, של הצדיק הוא שהוא יסוד. וזה הולך כמו שהעמידוהו. שכתוב הצדיק אבד, אבד ממש, כי כל פעולתו של היסוד הוא להשפיע, ואם השכינה בגלות, ואין לו למי להשפיע, הוא כמו שאינו בנמצא, והוא אבוד. אף כאן, בוכרנו את ציון, פירושו, בוכרנו את הצער של ציון, שהוא יסוד, על חוסר הזווג, כי הצער, שלו הוא.

יח) אמר רבי ייסא וכו': אר"י, מי (דפו"י דף רי"ג ע"ב *) דף רי"ד ע"א

ז

פנחס

ותתפשהו בכגדו, וכתיב ויגס ויצא החוצה, וכי לבתר דעאל לגו פרוכתא עלאה, וקכי אתחזי * ליה, דידיה נטל בהאי עלמא, ודידיה נטל בעלמא אחרא.

כ פנחס וכי בהאי עלמא, וזכה בעלמא דאתי, וזכה לקיימא יתיר מפל אינון דנפקו ממצרים, וזכה לכהנא עלאה, הוא וכל בנוי אבתריה. ואי תימא * דלא זכה לכהנא עד לא עבד עובדא דא. * לא. דהא אינון דאמרי ודזכה קודם. לאו קכי אלא במאי אוקימנא פחת אשר קנא לאלהיו, דמשמע דגין עובדא דא ריוח פהונתא, מה דלא הוה קודם.

כא ת"ת, כל כהן דקטיל נפש, פסיל ליה פהונתיה לעלמין. דהא ודאי פסיל ההוא דרנא דיליה לגביה. ופנחס מן דינא פסיל לכהנא הוה, ורגין דקנא ליה לקב"ה, אצטריק ליתסא ליה פהונת עלמין, ליה, ולבנוי אבתריה, לדרין דרין. א"ר יצחק, ת"ת, רשים הוא פנחס לעילא, ורשים הוא לתתא, עד לא יפוק לעלמא דהא עם אינון דנפקו ממצרים אתמני.

כב רבי אלעזר ור' יוסי ור' חייא, הוו אזלי במדברא, א"ר יוסי, הא דכתיב בפנחס הנני נותן לו את בריתי שלום. שלום ממלאך המות, דלא שליט ביה לעלמין, ולא אתדן בדינוי. ואי תימא דלא מית. ודאי לא מית כשאר בני עלמא, ואוריך יומין על כל בני דרא, בגין * דבהאי ברית עלאה אחיד, וכד אסתלק מעלמא, בתיאובתא עלאה ובדביקותיה שפיך אסתלק משאר בני עלמא.

חלופי גרמאות

פ ליג ליה, צ דהא, ק אין, ר דלא זכה, ש דהאי.

נמוך ברית	הסולם	מאמר
<p>ורשום הוא למטה. למעלה היינו מטרם שבא לעולם. למטה, שהרי נמנה עם אלו שיצאו ממצרים.</p>	<p>כ פנחס זכה בהאי וכי: פנחס זכה בעולם הזה, וזכה בעולם הבא, וזכה ליותר קיום מכל אלו שיצאו ממצרים, וזכה לכהן עליון, הוא וכל בניו אחריו. ואם תאמר, שלא זכה לכהונה עד שעשה מעשה זה. לא. כי יש אומרים שזכה לכהונה מקודם לכן, בלי זה. וא"כ, במה נעמיד הכתוב, תחת אשר קנא לאלקיו, שמשמע, שבשביל מעשה זה הרויח הכהונה, מה שלא היה לו מקודם לכן.</p>	<p>שלו בעולם הזה ולקח את שלו בעולם האחר.</p>
<p>פירוש. כי אמר לעיל (בפרשת וארא אות פ"ז) שבשעה שאמר הקב"ה ואזכור את בריתי, רצה להעביר את אהרן משליחותו למצרים מחמת שבי בניו פגמו את הברית. אלא שראה הקב"ה איך פנחס מקיים הברית במקומו, ומתקן את נדב ואביהוא, או שלח לו. ע"ש, וז"ש כאן, רשים הוא פנחס לעילא וכי עד לא יפוק לעלמא. כי בזכותו שלח את אהרן לשליחותו. ע"ש.</p>	<p>כא ת"ת כל כהן שהרג נפש הוא פסול לכהונה וראה, כל כהן שהרג נפש הוא פסול לכהונה לעולם. כי הוא פסל ודאי את המדרגה שלו אליו. כי הכהונה היא מדרגת חסד, והריגת נפש היא הפוכו. ופנחס. כיון שהרג את זמרי וכזבי, נפסל מן הדין להיות עוד כהן. ומשום שקנא להקב"ה, היה צריך לתת לו מתדש כהונת עולם לו ולזרעו אחריו לדורי דורות. וע"כ כתוב, תחת אשר קנא לאלהיו. * א"ר יצחק, בוא וראה, רשום הוא פנחס למעלה,</p>	<p>כא ת"ת כל כהן שהרג נפש הוא פסול לכהונה לעולם. כי הוא פסל ודאי את המדרגה שלו אליו. כי הכהונה היא מדרגת חסד, והריגת נפש היא הפוכו. ופנחס. כיון שהרג את זמרי וכזבי, נפסל מן הדין להיות עוד כהן. ומשום שקנא להקב"ה, היה צריך לתת לו מתדש כהונת עולם לו ולזרעו אחריו לדורי דורות. וע"כ כתוב, תחת אשר קנא לאלהיו. * א"ר יצחק, בוא וראה, רשום הוא פנחס למעלה,</p>
<p>כב ר' אלעזר ור' יוסי וכי: ר"א ור"י ור' חייא היו הולכים במדבר, אר"י, זה שכתוב בפנחס, הנני נותן לו את בריתי שלום. היינו שלום ממלאך המות, שאינו שולט עליו לעולם, ולא נדון בדינוי, ואם תאמר שלא מת. הוא מת, אבל ודאי לא מת כשאר בני העולם, והאריך ימים על כל בני דורו, משום שנאחו בברית עליון הזה. וכשנפטר מן העולם, בתשוקה</p>	<p>כב ר' אלעזר ור' יוסי ור' חייא, הוו אזלי במדברא, א"ר יוסי, הא דכתיב בפנחס הנני נותן לו את בריתי שלום. שלום ממלאך המות, דלא שליט ביה לעלמין, ולא אתדן בדינוי. ואי תימא דלא מית. ודאי לא מית כשאר בני עלמא, ואוריך יומין על כל בני דרא, בגין * דבהאי ברית עלאה אחיד, וכד אסתלק מעלמא, בתיאובתא עלאה ובדביקותיה שפיך אסתלק משאר בני עלמא.</p>	<p>כא ת"ת, כל כהן דקטיל נפש, פסיל ליה פהונתיה לעלמין. דהא ודאי פסיל ההוא דרנא דיליה לגביה. ופנחס מן דינא פסיל לכהנא הוה, ורגין דקנא ליה לקב"ה, אצטריק ליתסא ליה פהונת עלמין, ליה, ולבנוי אבתריה, לדרין דרין. א"ר יצחק, ת"ת, רשים הוא פנחס לעילא, ורשים הוא לתתא, עד לא יפוק לעלמא דהא עם אינון דנפקו ממצרים אתמני.</p>

(דפו"י דף ר"ד ע"א) * ע"י ברכת שלום עה"ת מאמר זט

ח

פנחס

כג) רבי אלעזר פתח ואמר, ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך יי' וגו'. ת"ח, ווי אינון בני נשא, דלא מסתפלן ביקרא דמאריהון, וכל יומא ויומא פרוזא קארי עלייהו, ולא משגיחין. אתא ב"נ לאסתפל בפקודי אורייתא, פמה סניגורין קיימין לאדפרא עליה לטב. אתא ב"נ ואעבר על פקודי אורייתא, אינון עובדין קטיגורין עליה לביש, קמי קב"ה. יהושע כהן גדול תנה, ואוקמוה, מה פתיב ביה. והשטן עומד על ימינו לשטנו. ומה בהאי פה, בשאר בני עלמא דלא מסתפלי ביקרא דמאריהון, על אחת פמה וכמה.

כד) חמי מה פתיב, ויהושע היה לבוש בגדים צואים, ואוקמוה. אכל בגדים צואים, ודאי אינון לבושין דאתלבשא ביה רותא ביהווא עלמא. ופאה חולקיה דמאן דלבושוי מתתקנין ושלמין ביהווא עלמא. והא אתמר, כל מאן דבעיין לאעלא לגיהנם, אינון לבושין דמלבשין ביה, היך אינון. מה פתיב הכא, ויהושע היה לבוש בגדים צואים ועומד לפני המלאך. מאן מלאך. דא מלאך דממנא על גיהנם, וממנא על מאן דחמי באינון לבושין. עד דאתיב קלא ואמר, הסירו הבגדים הצואים מעליו.

כה) מהכא אית לאסתכלא, דעובדין בישין דב"נ, עבדין ליה אינון לבושים צואים. ויאמר אליו ראה העברתי מעליך עונך והלבש אותך מחלצות. אלבישיניה לבושין אתרנין מתתקנין, דכהו אסתכל ב"נ בזיו יקרא דמאריה.

חזופי גרמאות

ת במאריהון וליג ביקרא. א ליג מן זכאה עד ווא אתמר.
ב ביה. ג ליג קלא. ד ליג בישין.

מסורת הזהר

ד (זכריה ג) וירא קז צ"ה.

לבושין דהווא עלמא

הלבושים שהרוח נתלבש בהם בעולם ההוא. אשרי חלקו של מי שלבושיו מתוקנים ושלמים בעולם ההוא. והנה למדנו, כל מי שרוצים להכניסו בגיהנם, איך הם הלבושים שמלבישים אותו. ומשיב, כתוב כאן ויהושע היה לבוש בגדים צואים ועומד לפני המלאך. מי הוא המלאך. זה הוא המלאך הממונה על הגיהנם, והוא ממונה על כל מי שרואהו באלו הלבושים. עד שהשיב הקול, ואמר, הסירו הבגדים הצואים מעליו.

כה) מהכא אית לאסתכלא וכו': מכאן יש להסתכל שהמעשים הרעים של האדם עושים לו אלו לבושים הצואים. ויאמר אליו ראה העברתי מעליך עונך והלבש אותך מחלצות. כי הלבישוהו לבושים אחרים מתוקנים שבהם מסתכל האדם בזיו יקרו של אדונו.

ת"ח

מאמר

בתשווקה עליונה וכדביקות נאה, נסתלק משאר בני העולם.

מאמר לבושין דהווא עלמא

כג) ר' אלעזר פתח וכו': רא"פ ואמר, ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך ה' וגו'. בוא וראה, אי לבני אדם שאינם מסתכלים בכבוד אדונם, וכל יום ויום קורא עליהם כרוז, ואינם משגיחים. בא אדם להסתכל במצות התורה, כמה מליצים ישרים עומדים להזכיר עליו לטוב. בא אדם ועבר על מצות התורה, אלו המעשים מקטרגים עליו לרע לפני הקב"ה. יהושע כהן גדול היה, והעמידוהו. מה כתוב בו, והשטן עומד על ימינו לשטנו. ואם בזה כך, בשאר בני העולם שאינם מסתכלים על כבוד אדונם, על אחת כמה וכמה.

כד) חמי מה פתיב וכו': ראה מה כתוב, ויהושע היה לבוש בגדים צואים. והעמידוהו. אבל בגדים צואים, הם ודאי

(דפוסי דף רי"ד ע"א)

פנחס

ט

כו ת"ח, כגוונא דא פנחס, דלא אסתלק מעלמא, עד דאתקנו קמיה לבושין אתרנין, דרוחא אתהני בהו, לעלמא דאתי. בשעתא תדא אתפשט מאלין. ואתלבש באלין, לקיימא דכתיב הנני נותן לו את בריתי שלום. עד דהוו אזלי, שמשא תהו תקיפא, ויתבו תחות צלא דחד טגרא דמדברא. אמר ר' אלעזר, ודאי צלא תדוונתא דנפשא הוא.

כז אמר רבי חייא לרבי אלעזר, אלין יומין, מראש השנה עד יומא בתראה דתחג, בעינא למיקם עלייהו. א"ר אלעזר, וקא אתמר וכתביא אתערו בהו. א"ר חייא, ודאי הכי הוא, אכל אנא שמענא לבוצינא קדישא עלאה מלה בהו. אמר ליה, אימא תהוא מלה. א"ל עד לא קאימנא ביה. א"ר אלעזר, אף על גב דכתביא אוקמו מלה, ושפיר הוא, אכל סדורא דהני יומי, נוא דתקמתא הוא, בין מחצדי תקלא.

כח ת"ח, קא אתמר סדורא דיתודא פלא בחד הין תוי. וקא אתמר. פתח ואמר, חשף יי את זרוע קדשו, דא דרועא תדא, דביה תליא ישועה, דביה תליא נוקמא, דביה תליא פורקנא. ולמה, למיקם לה לכנ"י מעפרא, ולקבלא לה לגביה, לאזדווגא פתדא. וכד האי אתער לקבלה, פמה דחילו שריא בעלמא, עד דגינת תהוא דרועא תחות רישקא לאתתברא. פמה דאת אמר, שמאלו תחת לראשי וגו', וכדין נייחא דינא, ומכפר חובין.

חלופי גרסאות
ה דהכי. 1 והא.

מסורת הוהר
(ה) (ישעיה נב.) (1) (שיר ב) ביא ולה צ"א.

הסולם

מאמר

מרה"ש עד יומא בתראה דהג

מובנים לו כל צרכו. א"ר אלעזר, אע"פ שהחברים העמידו דבר הזה ויפה הוא, אבל סדר אלו הימים הוא סוד החכמה בין קוצרי השדה. כלומר, בין אלו החכמים, שכבר גמרו כל בירורי המלכות, הנקראת שדה.

כח ת"ח הוא אתמר וכו': בוא וראה, הרי למדנו, סדר היתור הכל באתר איך הוא. והנה למדנו, פתח ואמר, חשף ה' את זרוע קדשו, זו זרוע אחת, שהיא קו השמאל, שבו תלויה הישועה, בו תלויה הנקמה, בו תלויה הגאולה. ולמה, חשף ה' את זרוע קדשו זו, הוא להקים כנסת ישראל, שהיא המלכות, מן העפר, ולקבל אותה אצלו להתחבר כאחד. וכאשר זו הזרוע, נתעוררה כנגדה, כמה פתד שורה בעולם עד שיניח זרוע ההיא תחת ראשה, להתחבר. כש"א, שמאלו תחת לראשי וגו'. ואז נח הדין, ומכפר החטאים.

לבתר

כו ת"ח כגוונא דא וכו': בוא וראה, כעין זה, פנחס. שלא נסתלק מן העולם עד שנחתקנו לפניו לבושים אחרים, שהרוח נהנה מהם לעולם הבא. כשעה אחת נתפשט מאלו ונתלבש באלו, לקיים מה שכתוב, הנני נותן לו את בריתי שלום. בעוד שהיו הולכים, היה אור השמש חזק, וישבו תחת צל של סלע אחד שבמדבר. אמר רבי אלעזר, הצל, הוא ודאי שמחת הנפש.

מאמר מרה"ש עד יומא בתראה דהג

כו אמר ר' חייא וכו': אר"ח לר' אלעזר, אלו הימים שמן ראש השנה עד יום האחרון של החג אני רוצה לעמוד עליהם. א"ר אלעזר הרי למדנו, והחברים העירו בהם. א"ר חייא ודאי כך הוא. אבל אני שמעתי דבר בהם, ממאור הקדוש העלין, שהוא ר' שמעון. אמר לו אמור דבר ההוא. אמר לו, עוד איני עומד בו. כלומר שהדברים אינם

(דפו"י דף רי"ד ע"א * דף רי"ד ע"ב)

פנחס

כט לכתר אתי מינא לתבקה, כדין חדוּתא שרייא בעלמא, וכל אנפין נהירין. לכתר אנדוּגת בגופא, וכדין כלא אקרי אַחד, בלא פרוּדא, כדין הוא שלימו דכלא, וחדוּתא דכלא, ואחידו ודאי, מה דלא אשתכח הכי בשאר זמני.

ל פגוּנא דהאי, סדוּרא דהני יומין, מראש השנה עד יומא בתרא דחג. בראש השנה, אתער דרועא ידשמאלא, לקבלא לה למטרוּניתא, וכדין כל עלמא בדתילו בדינא, ובעי ההוא זמנא בתיובְתא שלי, לאשתכחא עלמא קמי קב"ה. לכתר אתיאת מטרוּניתא, ובעיין בני היכלא בתשעה לירחא, למעבד חדוּתא, ולמטבל בנהרא, לדכָּא גַרְמִייהוּ בַּזוּגָא דַּמְטְרוּנִיתָא, בְּיוֹמָא אַחְרָא, הוּא זוּגָא דִּילָהּ לַשְׁוֹאָה שְׁמָאלָא תַּחוּת רִישָׁהּ, כְּמָה דְּאֵת אֲמַר שְׁמָאלוּ תַּחַת לְרֵאשִׁי.

לא וכדין ישראל בתעניתא על חובביהו, ומכפרא להו. דהא אימא עלאה אנהירת אנפקא למטרוּניתא בזוּגָהּ, ומתכפרין כל בני היכלא. פיון דשמאלא מקבלא לה בהאי יומא, דרישא דמטרוּניתא שרייא על שמאלא.

לב ביומא קדמא דחג, יתער מינא לקבלא, בגין לתבקה וכדין כל חדוּתא וכל אנפין נהירין, וחדוּתא דמים צלילן, לנסכא על מדבְּחָא. ובעיין בני נשא למחדי בכל זנין דחַדוּתָהּ, דהא מינא גרים. בכל אתר דשאר מינא, חַדוּתָהּ אצטריך בכלא, כדין חדוּתא היא לאשתעשעא.

חלוּפֵי גְרַמָּאוֹת

ז ושמאלא. ח האי; היא. ט רישא; רישא דמלכא. י ליג שרייא. כ ליג מן חדוּתא עד חדוּתא.

הסולם

מאמר

כט לכתר אתי מינא וכו': אח"כ בא קו הימין לחבקה, אז שורה שמחה בעולם, וכל הפנים מאירים. לאחר זה, היא, המלכות, מתחברת בגוף, דהיינו בקו האמצעי, ואז נקרא הכל אחד בלא פרוד. כי קו האמצעי כולל ימין ושמאל יחד. אז הוא שלמות הכל ושמחת הכל ומתאחדים ודאי ז"א ומלכות, מה שלא נמצא כך בשאר הזמנים.

ל כגוּנָא דהאי סדוּרא וכו': כעין זה, הוא הסדר של אלו הימים, מרה"ש, עד יום האחרון של החג. בראש השנה נתעוררה זרוע השמאלית, דהיינו קו שמאל דז"א, לקבל את המלכה. ואז כל העולם בפחד בדין, וצריכים העולם בעת ההוא, להמצא בתשובה שלמה לפני הקב"ה. אח"כ באה המלכה בתשעה לחדש (עי' אחרי אות ול"א) וצריכים בני ההיכל, דהיינו בני ישראל, לעשות שמחה ולטבול בנהר לטהר עצמם להיות ראויים אל הזווג של המלכה עם ז"א ביום האחר, דהיינו בעשרה לחדש, ביוה"כ. שהוא הזווג שלה, שז"א ישום שמאלו תחת ראשה, כמו שאתה אומר, שמאלו תחת לראשי.

(דפו"י דף ר"ד ע"ב)

מרה"ש עד יומא בתרא דחג

לא וכדין ישראל בתעניתא וכו': ואז ישראל הם בתענית על עונותיהם ומתכפרים להם. כי אמא עלאה, שהיא בינה, מאירה פניה אל המלכות בזווג. כי ביוה"כ עולה המלכות ומלבשת את הבינה. ומתכפר לכל בני ההיכל, שהם ישראל, משום שהשמאל דז"א מקבל אותה ביום הזה. כי הראש של המלכות שורה על שמאל. פירוש. כי אז נגלה הארת החכמה משמאל דז"א הממשיך משמאל הבינה, שהארת החכמה מכפרת העונות. כמו שנתבאר כל זה לעיל (בפרשת וירא מאות שפ"א עד אות שפ"ז ע"ש ובפרשת נח מאות שפ"א עד אות שפ"ו ע"ש).

לב ביומא קדמא דחג וכו': ביום הראשון של סוכות, יתעורר קו הימין דז"א כנגד המלכות, כדי לחבק. דהיינו בסו"ה וימינו תחבקני, ואז יש לכל שמחה, וכל הפנים מאירים. ושמחת ניסוך מים הצלולים על המזבח. וצריכים בני אדם לשמוח בכל מיני שמחה, מפני שהימין גורם זה. כי בכל מקום ששורה הימין, שהוא חסדים, צריך להיות שמחה בכל, אז היא שמחה להשתעשע.

לבתר

יא

פנחס

ל'ג) לְבַתֵּר בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה, תְּדוּוּתָא דְּאוֹרִינְתָא הוּא, דְּהָא כְּדִין זְווגָא דְּגוּפָא, הוּא זְווגָא דְּכֻלָּא, לְמַהוּי כְּלָא חַד, וְדָא הוּא שְׁלִימוּ דְּכֻלָּא, וְדָא יוֹמָא דְּיִשְׂרָאֵל אִיהוּ וְדָא, וְעַדְכָּא דִּידְהוּ בְּלַחְדוּיָהוּ, דְּלִית בֵּיהּ חוּלְקָא לְאַתְרָא. וְכַפִּין אִינוּן יִשְׂרָאֵל בְּעֻלְמָא דִּין, וּבְעֻלְמָא דְּאֵתִי, עֲלִיָּהוּ כְּתִיב ׀ כִּי עִם קְדוּשׁ אֶתָּה לִי אֱלֹהֶיךָ וְגו'.

ל"ד) ׀ פְּנַחֵס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶתְרָן הִכְהֵן הַשִּׁיב אֶת חֲמַתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. ר' יְהוּדָה פִּתַח, ׀ זְכַר נָא מִי הוּא נְקִי אָבֵד וְאִיפֹה יִשְׂרָיִם נִכְחָדוּ, פִּמֵּן תְּגִינֵן, מֵאֵן דְּחַמִּי קִשְׁת ׀ בְּגוּוּנִי, אֶצְטְרִיךְ לְכַרְכָּא כְּרוּךְ זוֹכֵר הַבְּרִית. בְּגִין דְּדָא אִיהוּ בְּרִית קְרִימָא קְדִישָׁא, דְּשׁוּי קב"ה ׀ בְּאַרְעָא דְּלֹא יִיתִי עֲלֶיהָ מִי טוֹפְנָא. בְּגִין דְּכַד סְגִיאוּ תִּיבִין בְּעֻלְמָא, בְּעִי קב"ה לְאוּבְדָא לֹון, וְכִדִּין דְּכִיר לֹון הָאִי אֹמְאָה דְּאוּמִי לְאַרְעָא, דְּכְתִיב וְתָרִי זְמַנִּי לֹא לֹא. ׀ לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל, וְלֹא אוֹסִיף עוֹד לְהַפּוֹת, דָּא אִיהוּ אֹמְאָה. כְּמָה דְּכְתִיב ׀ אֲשֶׁר נִשְׁפַּעְתִּי מֵעֲבוּר מִי נַח ׀.

ל"ה/א) רְבִי יוֹסִי אָמַר, קִשְׁת אֶתָּא לְאַגְנָא עַל עֻלְמָא. לְמַלְכָּא, דְּכָל זְמַנִּין דְּבְרִיָּה חָב לְקַבְּלֶיהָ, אֶתָּא מַלְכָּא לְאַלְקָאָה לִיָּה, אֶתְגַּלְיָא עֲלֶיהָ מְטְרוֹנִיתָא בְּלְבוּשֵׁי יֶקֶר דְּמַלְכוּ, מַלְכָּא חַמִּי ׀ לָהּ סְלִיק רוּגְזָא דְּבְרִיָּה, וְחַדִּי בָּהּ, דְּכְתִיב ׀ וְרִאִיתִיָּה לְזָכוֹר בְּרִית עוֹלָם. וְע"ד, לֹא אֶתְחַזִּי קִשְׁת בְּעֻלְמָא, אֶלָּא בְּלְבוּשֵׁי יֶקֶר דְּמַלְכוּ. וּבְשַׁעְתָּא

חלוּפִי גְרַמָּאוֹת

ל ליג בלחודייהו. ח מוסיף בגווי נהירין. ו אשר נשבעתי מעבור מי נח על הארץ וכתוב תרי זמני לא לא דכתיב לא אוסיף וגו'. ח ברפויי כתבו קשור עם הרעיא מהימנא. ע ליה.

מסורת הזהר

(דברים יד) שמות כז צ"ה. ח צו יא צ"ט. ט (איוב ו) להלן אות ער צ"ד. י (בראשית ח) מצורע יא צ"כ. כ (ישעיה נד) נח סה צ"ח. ל (בראשית ט) נח קא צ"ב.

הקשת

צריך לברך ברוך זוכר הברית, משום שזהו אות ברית קדוש, ששם הקב"ה בארץ, שלא יבואו עליה מי המבול. משום כשמתרבים הרשעים בעולם, רוצה הקב"ה להאבידם, ואז זוכר להם אותה השבועה שנשבע לארץ. כי כתוב שתי פעמים, לא, לא. ׀ אוסיף לקלל ו׀׀ אוסיף עוד להכות. ובי פעמים ׀׀ הוא שבועה. כמ"ש אשר נשבעתי מעבור מי נח.

ל"ה/א) ר' יוסי אמר וכו': רי"א, קשת באה להגין על העולם. בדומה למלך, שכל פעם שבנו חטא כנגדו ובא המלך להכות אותו מתגלה עליו המלכה בלבושי יקר של המלכות, המלך רואה אותה, ומסתלק הכעס מבנו, ושמת עמה. שכתוב, וראיתיה לזכור ברית עולם. וע"כ, לא נראית קשת בעולם אלא בלבושי יקר של המלכות. שהם ג' צבעים הרומזים על ג' קוין, שהם לבן אדום ירוק. שהמלכות מתלבשת בהם. כמ"ש לפנינו. ובשעה שיש צדיק

הסולם

ל'ג) לְבַתֵּר בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה וכו': אח"כ, ביום שמיני העצרת, הוא שמחת התורה כי אז הוא זווג הגוף, דהיינו של קו האמצעי הנקרא גוף, שהוא זווג של הכל, שהוא כולל הן זווג השמאל של ה"ש ויוה"כ, והן זווג הימין של חג הסוכות, כי קו האמצעי כולל ימין ושמאל, להיות הכל אחד, וזה הוא שלמות הכל. וזה הוא ודאי היום של ישראל, גורל שלהם לברם, שאין בו חלק לאחר, כלומר לא כמו בחג, שמקדיבים ע' פרים בשביל ע' אומות. כי בשמיני עצרת אין בו חלק להם. אשרי הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב, כי עם קדוש אתה לה' אלהיך וגו' (עי' פרשת צו אות קט"ז).

מאמר הקשת

ל"ד) פְּנַחֵס בֶּן אֶלְעָזָר וְגו': ר' יהודה פתח, זכר נא מי הוא נקי אבד ואיפה ישרים נכחדו. שם למדנו, מי שראה קשת בצבעיה, (דפו"י דף רי"ד ע"ב * דף רט"ז ע"א)

יב

פנחס

דאית צדיק ⁹ בעלמא, איהו ברית, למיקם ברית, ואגין על עלמא. לא תוי צדיק, הא קשת, לאתחזא דהא עלמא איהו קיימא לאובדא, אלא בגין קשת דא. ¹⁰ (לה/ב) ר' אלעזר אמר, לעולם לא אתלפש קשת דא, אלא בלבושא דאבהן קדמאי. ירוק וסומק וחיור. ירוקא, דא לבושא דאברהם, אצטבע ¹¹ לבושא דא, כד נפק מניה ישמעאל. סומקא, דא גוון יצחק. דאתיא סומקא ואצטבע, כד נפיק מניה עשו. ואתמשך ההוא סומקא לתתא, עד ככבא דמאדים, דאתאחיד ביה עשו. חורא, דא איהו לבושא טבא דיעקב, דהא לא אשתנו אנפוהי לעלמין. ¹² (לה/ג) ר' אבא אמר יאות הוא, אבל הכי אמר בוצינא קדישא, חור, דא אברהם. דאתלבן בתוורא דנורא. סומקא, דא יצחק ודאי. ירוק, דא הוא יעקב, דקיימא בין תרין גוונים, וכתוב ביה ביעקב, ¹³ לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יתורו דהא כל ערסיה שלים תוה. והכי הוא לא עתה יבוש יעקב, לאתחזא בגוון סומק, ¹⁴ ביעצחק דנפק מניה עשו. ולא עתה פניו יתורו, כאברהם לאתחזא בגוון חור, דנפק מניה ישמעאל. אלא נטל גוונים, לאתעטרא בהו, על אבהן דיליה, ¹⁵ ובאלין לבושין מתלבשת קשת, בשעתא דאתחזי קמי מלכא. ¹⁶ (לה/ד) תא תוי, רזא דברית קדישא, היא את יו"ד, דמתעטרא ברשימו עלאה, ונדא איהו דאתרשים בכרית תדיר לעלמין, ובגין דקני פנחס על ברית, אתרשים בשמיה הקא את דא, פנחס יו"ד ועירא, איהו יו"ד דאיהו ברית ודאי,

חלופי גרסאות

9 בארעא. צ גוון. ק יצחק. ד הא.

מסורת הוהר

10 (ישעיה כט) ויצא קבה צ"א ת"ז תנ"ח צב: ז"ח מז ט"ב ש"א עז ט"ד ש"ח.

הקשת

הפוסלם

מאמר

יצחק. ירוק זהו יעקב, העומד בין ב' הצבעים, כי ירוק כולל לבן ואדום. וירוק הזה פירושו ירוק כחמה. וכתוב בו ביעקב, לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יתורו. כי כל מטתו היתה שלמה. והפירוש כך הוא, **לא עתה יבוש יעקב**, שלא להראות בצבע אדום כיצחק, שיצא ממנו עשו. **ולא עתה פניו יתורו**, שלא להראות בצבע לבן כאברהם. שיצא ממנו ישמעאל. אלא לקח הצבעים לבן ואדום להתעטר בהם באבות שלו, כלומר במה שהוא כולל בעצמו ב' האבות אברהם ויצחק, שהם לבן ואדום, וע"כ צבעו ירוק, שכולל בתוכו לבן ואדום. וכאלו הלבושים, לבן אדום ירוק, מתלבשת הקשת, שהיא המלכות, בשעה ההיא נראית לפני המלך. ז"א.

(לה/ד) תא חזי רזא וכו': בוא וראה, סוד הברית הקדוש, הוא את י, המתעטרת ברושם העליון, דהיינו עטרת יסוד דז"א. וזו, העטרה, היא נרשמת בברית תמיד לעולם. ומשום

צדיק בעולם הוא ברית, לקיים הברית, ומגין על העולם. אם אין צדיק, הרי יש קשת, להראות, שהעולם עומד להיות אבוד, אלא שמתקיים בשביל קשת הזו.

(לה/ב) ר' אלעזר אמר וכו': רא"א, לעולם לא נתלכשה קשת הזו שהיא המלכות, אלא בלבוש של האבות הראשונים, שהם חג"ת דז"א, שהם ירוק אדום ולבן. ירוק, זה הוא לבושו של אברהם, ונצטבע לבושו זה כשיצא ממנו ישמעאל. אדום, זה יצחק, הבא בצבע אדום, ונצטבע כשיצא ממנו עשו. ונמשך אדום הזה למטה עד ככב מאדים שנאחו בו עשו. **אכן**, זה הוא לבוש הטוב של יעקב, שלא נשתנו פניו הטוב לעולם. כי מטתו שלמה, ולא היתה בו שום פסולת.

(לה/ג) ר' אבא אמר וכו': רא"א, יפה הוא, אבל כך אמר המאור הקדוש. דהיינו ר"ש. לבן זהו אברהם. שנתלבן בלובן של אש, ע"י נטרוד שהפילו לאור כשדים. אדום, זה ודאי

(דפו"י דף רט"ו ע"א * דף רט"ו ע"ב)

יג

פנחס

דַּנְפִּיק מִגּוֹ יו"ד עֲלָאָה קְדִישָׁא. וע"ד, אִיהוּ קָאִים בְּקִיּוּמָא שְׁלִים קָמִי מִלְכָּא קְדִישָׁא, דְּלֹא אֲתַאכִיד מִגּוֹ עֲלֵמָא. וְהָכִי הוּא נְקִי מִהֵוּא חוּבָא דְפַעוּר, וְלֹא אֲתַאכִיד * תְּדִיר מִגּוֹ קְדִישָׁא דְעֲלֵמָא. * וְאִיפֹהּ יִשְׂרָיִם נִכְחָדוּ, אֲלִין נִדְב וְאָבִיהוּא, דְּלֹא אֲשַׁתְּצִיאוּ מִן הֵוּא עֲלֵמָא בְּגִינְיָה.

רעיא מהימנא

לו) * אָמַר * לִיה רַעֲיָא מְהִימְנָא, שְׁפִיר קְאָמְרַת, אַבְל בְּגִין דְּאֵלִיָּהוּ דְּאִיהוּ פְּנַחֶס, קָנִי עַל בְּרִית, צְרִיף לְחַדְתָּא מְלִין סְגִיָּאִין בִּיה, דְּהָאִי פְּרַשְׁתָּא פְּתִיבָא בְּאוּרִייתָא עַל שְׁמִיָּה, דְּעֲלִיָּה אֲתַמַּר * קִנָּא קִנְאָתִי, תְּרִי קִנְאוּת, חַד בְּשַׁד"י דְּלַעֲיָלָא, וְתַנְיִנָּא בְּשַׁד"י דְּלַתְתָּא, וּבְגִין דָּא עָבִיד תְּרִין שְׁבוּעוֹת * בְּתַרְוִוִּיָּהוּ, וְתַרִין זְמַנִין לֹא לֹא.

לז) אַבְל רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מֵאֵן דְּחָמִי קֶשֶׁת בְּגוּוֹנִי נְהִירִין, צְרִיף לְבָרְכָא בְּרוּף זוּכַר הַבְּרִית. וּבְגִלּוּתָא דְּלֹא אִיהוּ נְהִיר בְּגוּוֹנִי כְּדָקָא יָאוּת, וְלֹא עוּד אֵלָא דְלִזְמַנִין נְהִיר זְעִיר, וְזְמַנִין לֹא נְהִיר כָּלֵל, זְמַנִין אֲתַחְזִי בְּשְׁלִימוֹ, וְזְמַנִין לָאוּ. דְּקֶשֶׁת קָא רַמִּיז גּוּוֹנִי, לְזַכּוֹן דְּכַתְּנִים לוֹיִם וְיִשְׂרָאֵלִים, כַּד אֵינּוֹן שְׁפִירִין, דְּנְהִיר קֶשֶׁת בְּגוּוֹנִי דְּאֵינּוֹן תְּלַת.

חלופי גרסאות

ש מגו עלמא. ת ל"ג ליה. א בתרי [זמנין] לא לא.

מסורת הזהר

(ג (איוב ד). (ס (מ"א יט) לך קכט צ"ה.

הקשת

על שמו, של אליהו שהוא פנחס, שעליו נאמר **קנא קנאתי**, שהם ב' קנאות, א' בשדי של מעלה שהוא יסוד דז"א, והשניה בשדי של מטה, שהוא מסטרוֹן הנקרא שדי (כלהלן אות ל"ט) ומשום זה עשה ב' שבועות בשניהם, וכתוב ב' פעמים לא, לא.

לו) **אב"ר ר' יהודה** וכו': אבל ר"י אמר, מי שרואה קשת בצבעים מאירים, צריך לברך ברוך זוכר הברית. ובגלות שאינה מאירה בצבעיה כראוי, משום שבגלות אין המלכות מקבלת היחוד דג' קוין כראוי שה"ס ג' גווי הקשת, ולא עוד, אלא שלפעמים מאירה מעט, ולפעמים אינה מאירה כלום, פעמים נראית בשלימות ופעמים לא. (כלהלן אות מ"א) כי גווי הקשת רומזים לזכויות כהנים לויים וישראלים, כשהם יפים, כי הקשת מאירה, בצבעיה של אלו הג'. שה"ס ג' קוין.

קום

הסולם

מאמר

ומשום שקנא פנחס על ברית, נרשמה אות י, זו כאן בשמו, כי פנחס הוא י, קטנה, שה"ס המלכות, וה"ס עטרת יסוד, כלומר כי פינחס שבכאן נכתב עם י'. שהיא י' שהיא ברית ודאי, שיוצא מתוך י' העליונה הקדושה. כי המלכות יוצאת מן י' דהויה, בסוד אבא יסוד ברתא. וע"כ הוא, פנחס, עומד בקיום שלם לפני מלך הקדוש, שלא יאבד מן העולם. וכך הוא נקי מעון ההוא דפעור. כי לא נאבד מקדוש העולם תמיד. **ואיפה ישרים נכהדו**, אלו הם נדב ואביהווא, שלא כלו מן העולם ההוא בשבילו, כי נתגלגלו בפנחס, והוא תקן אותם (כנ"ל וארא אות פ"ז).

רעיא מהימנא

לו) **אמר ליה רעיא מהימנא** וכו': א"ל רע"מ, יפה אמרת. אבל משום שאלהו הוא פנחס, שקנא על הברית, צריכים לחדש בו דברים גדולים, כי פרשה הזו כתובה בתורה (דפו"י דף רט"ו ע"ב *) דף רט"ו ע"א)

יד

רעיא מדימנא

לח) קום אנת רבי יוסי הגלילי, ואימא, דקא מלין שפירין קאמרת בחבורה קדמא, דקשת לא אתיא אלא לאגנא על עלמא. למלכא, דבכל זמנא דבריה חב, ומלכא חזי למטרוניתא, סליק רוגנא דבריה, דכתיב ודאיתיה לזפור ברית עולם. וועד לא אתחזי קשת, אלא לאגנא על עלמא. ולא אתגליא, אלא בלבוש קר דמלכו, ובשעתא דאית צדיק בארעא, איהו ברית. למיקם ברית.

לט) וכי בגלותא, קב"ה יאתרחק ממטרוניתא, ואיך מטרוניתא אתלכשת לבושי זמלכותא בגלותא, לא. אכל בגלותא, לבושה דקדרות, ואיהו אמרת אל תראוני שאני שחרתרת. אלא ודאי הוא קשת דאתגלייא בגלותא, לאו איהו אלא מטטרו"ן, דאתקרי שדי"י ואיהו עבדו זקן ביתו, דשליט בכל דיליה, ובנוי, אתקריאו עבדים דקב"ה. ובני מטרוניתא בנים, ובגין דא, אם בנים אם פעבדים.

מ) ובזמנא דאתחרב בי מקדשא, אוקמוה דעבדים חפו ראשם, ונתדלדלו אנשי מעשה. ודאי אנשי מעשה אתקריאו, על שם מטרוניתא, דאתמר עליה רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה. אכל אי אית ליה צדיק, דזכווי ועובדוי לאנהרא, בהון מטרוניתא, ולמפשט מנה לבושי קדרותא דפשטין ולקשטא לה בלבושין דגוונין נהירין דרזין דאורייתא, מה כתיב ביה, ודאיתיה

מסורת הזהר

U (בראשית ט) לעיל אות א/לה צ"ל להלן אות קעד
Z (שיר א) תוריע כא צ"כ. Z (בראשית כד) חיי
Q (משלי לא) ב"ב קלח צ"א.

חלופי גרסאות

ב ליג הגלילי. ג מוסיף דאמרת דקשת. ד ליג מן ועד
עד ולא. ה ליג בארעא. ו מטרוניתא אתרחק. ז מלכא.
ח אבל וליג לא; לא וליג אבל. ט ליג אלא. י לבר
מארעא דישראל וליג בגלותא. כ מוסיף דיליה בגלותא.

מאמר

הסולם

הקשת

אלא במלאך מטטרו"ן, הנקרא שדי. והוא עברו דז"א זקן ביתו, השולט בכל אשר לו, ובניו, דהיינו אותם שזכו לרוח, מבחינת מטטרו"ן, נקראים עבדים של הקב"ה. ובניה של המלכה, דהיינו אותם שזכו לנפש ממלכות דאצילות, נקראים בנים. ומשום זה אנו מתפללים, אם כבנים אם כעבדים. קדרות פירושו שחרות מלשון, וסיהרא קדרון (תרגום יונתן, דברים כ"ח ט"ו).

מ) ובזמנא דאתחרב בי וכו': ובזמן שנחרב בית המקדש, העמידוהו, שעבדים חפו ראשם, ונתדלדלו אנשי מעשה. ודאי הם נקראים אנשי מעשה על שם המלכות, שנאמר עליה רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה. מבחינת המעשה. הרי שהמלכות נקראת מעשה. אבל אם יש צדיק שזכיותו ומעשיו הם להאיר בהם את המלכות, ולהפשיט ממנה לבושי השחרות של פשט בלי סוד, ולקשט אותה בלבושים של צבעים המאירים של סודות

לח) קום אנת רבי וכו': קום אתה ר' יוסי הגלילי, ואמור, כי דברים יפים אמרת בחבור האשון, שהקשת אינה באה אלא להגין על העולם, בדומה למלך, שבכל פעם שבנו חטא, והמלך רואה המלכה, מסתלק הכעס מבנו. שכתוב, וראיתיה לזכור ברית עולם. וע"כ לא נראה הקשת אלא כדי להגין על העולם. כי הקשת ה"ס המלכות כנ"ל. ואינה מתגלה אלא בלבוש השיש צדיק בעולם, הוא ג' גוונין, ובשעה שיש צדיק בעולם, הוא ברית לקיים הברית. דהיינו לקיים היחוד דז"א ומלכות. ואין צריכים להתעוררות המלכות בסוד הקשת.

לט) וכי בגלותא קב"ה וכו': שואל, וכי בגלות, שהקב"ה מתרחק מן המלכה, ואיך מתלבשת המלכה בלבוש מלכות בגלות, שה"ס ג' הקוין. ומשיב, לא. שאין לה בגלות לבוש מלכות. אבל בגלות לבושה של קדרות, דהיינו שחרות. והיא אמרה, אל תראוני שאני שחרתרת. אלא ודאי אותה הקשת שמתגלה בגלות אינה

(דפו"י דף רט"ו ע"א * דף רט"ו ע"ב)

התורה

רעיא מדימנא

מו

לזכור ברית עולם. וראייתה, ברזין נהירין דאורייתא, דאור ר"ז אתקרי, הה"ד,
כי נר מצוה ותורה אור. ובאלין רזין יאתמר וראייתה.

מא ובההוא זמנא סליק מניה רוגזא דכריה, ונחמת המלך שככה,
וינמא לה מלכא בצלותא דעמידה קמיה, מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך.
בההוא זמנא, שאלתא על פורקנא דילה, ובנהא ועמיה, הה"ד תנתן לי נפשי
בשאלתי ועמי בבקשתי. אבל קשת דאתחזיא בעלמא בגלותא, דעבדא איהו,
זמנין דנפיק בשלימו, פד בנוי מכשרין עובדוי, ולזמנין לא אשתכח בשלימו,
פד בנוי לא מכשרין עובדוי.

מב אלין דמכשרין עובדיהון קמי מלכא, ומקנין על שמיה, ומקדישין
ליה ברבים. הכי מקדשין ליה לעילא, בין ממנן דשאר עמין, ואשתמודעין ליה
פל ממנא בכנוייה. אבל ישראל אשתמודעין לעילא פלא בשם ידוד, דאיהו חיי
פל בכנויין.

מג וכל שם וכנוי סהיד עליה, אל סהיד עליה, דאית ליה יכולת על כל
אל, הה"ד אני אדרוש אל אל. אל, מארי דאל. אלהים סהיד עליה, דאיהו
אלהי האלהים. אדנ"י סהיד עליה, דאיהו אדוני האדונים. אוף הכי כל שם. דכל
מלאך אית לכל חד שם ידע, לאשתמודעא לכל יפת בההוא שם דמלכא
דליה. אבל ישראל, אשתמודעין ליה ביהו"ה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ד) (משלי ה) תרומה רלו צ"צ. (ו) (אסתר ז) אורא רבא (אסתר ז) אורא רבא (אסתר ז) אורא רבא
צ צ"צ. (ח) (שם ה) בהר כב צ"ע. (א) (שם ז). (ב) (איוב
(ה).
הו קטלין ליה ואובדן ליה מעלמא ובגיד (איוב ד') מי הוא נקי אבר (רא פנחס) ואיפה ישרים נכחדו. ע אלא.
פ ל"ג אל. צ ספירה. ק ספירה ומלאך; שם ומלאך. ד ל"ג כת. ו ל"ג ליה; לה' ול"ג ליה.

הקשת

הסולם

מאמר

בשלמות, כשבניו מכשירים מעשיהם. ולפעמים
אינה נמצאת בשלמות, כשבניו אינם מכשירים
מעשיהם.

מב אלין דמכשרין עובדיהון וכוי:
(חסרה ההתחלה) ואלו המישרים מעשיהם לפני
המלך, ומקנאים על שמו, ומקדישים אותו
ברבים, כך מקדישים אותו למעלה, בין
המלאכים הממונים על שאר העמים, שכל
ממונה נודע בכנוי שלו. אבל ישראל נודעים
למעלה בשם הויה"ה שהוא החיים של כל
הכנויים.

מג וכל שם וכנוי וכוי: וכל שם וכנוי
מעיד עליו, על הקב"ה, השם אל, מעיד עליו
שיש לו יכולת על כל אל. ז"ש אני אדרוש
אל אל. אל הוא רבון של כל אל. אלהים, מעיד
עליו, שהוא אלהי האלהים. אדנ"י, מעיד עליו
שהוא אדוני האדונים. אף כך כל שם. וכל
מלאך

התורה, מה כתוב בו, וראייתה לזכור ברית
עולם. וראייתה, היינו בסודות המאירים של
התורה, כי אור נקרא רז, כלומר, אור,
בגימטריא ר"ז, וע"כ אור רומז על רזי התורה,
ז"ש, כי נר מצוה ותורה אור. ובאלו רזין
נאמר וראייתה.

מא ובההוא זמנא סליק וכוי: ובזמן
ההוא, שרואה הקשת, שהיא המלכות, הולך
ממנו הכעס מבנו, ונחמת המלך שככה. ויאמר
לה המלך, בתפילת העמידה לפניו, מה שאלתך
וינתן לך ומה בקשתך. בזמן ההוא היא מבקשת
על הגאולה שלה ושל בניה עמה. ז"ש, תנתן
לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי. אבל קשת
הנראה בעולם בזמן הגלות, היא של העבד,
דהיינו מסטרו, כלומר שהארת הזווג של מעלה
מתלבשת במסטרו, והוא הנושא של ג' גווי
הקשת, שהם ג' קוין. ופעמים היא יוצאת
(דפו"י דף רט"ו ע"ב)

טז

רעיא מדימנא

מוד וְרָזָא דְמַלְהָ, בִּינָה חַד זְכִיל לְמַהוּי לִיה פְּמָה סוּסוֹן, אוּף הָכִי פֿל יִשְׂרָאֵל
אִינוֹן בְּנוֹי דְאָדָם, וְכֹל בְּרָא צְרִיךְ לְמַהוּי לִיה לְאַבּוּי פְּסוּס וְכַחמוֹר לְמִשׁוּי,
”וּלְמַהוּי כְּפִיף תַּחְתּוּי, וְהָאִי אִיהוּ רָזָא אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ. דְאִיהוּ בְּרָא
דְאָדָם, אֶ וְעֵבִיד גְּרַמְיָה פְּבֵהמָה תַּחְתּוּי.

מודה וּבְגִין דָּא אִיהוּ פְּקוּדָא דְקַב”ה בְּאוּרִינְיָתָא, לְמַהוּי אַח מִיבָם לְאַתְתִּיָּה
דְאָת, לְמַעַבְד בְּרָא לְאַחוי, בְּגִין דְלֹא יִתְאַבִּיד מִתְהוּא עֲלֵמָא. וְהָאִי אִיהוּ כְּגוֹן
רָזָא דְכִלְאִים בְּצִיצִית. דְאָמְרוּ, מַה שְּׂאֲסַרְתִּי לָךְ כְּאֵן, הַתְּרַתִּי לָךְ כְּאֵן. אֲסַרְתִּי לָךְ
כְּלָאִים דְעֲלֵמָא, הַתְּרַתִּי לָךְ כְּלָאִים דְצִיצִית. אֲסַרְתִּי לָךְ אֶשֶׁת אַח, הַתְּרַתִּי לָךְ
יְבָמָה. כְּגוֹן מְרַפִּיבִים תְּפּוּחִים אוּ דְקָלִים מִן כְּמִינוּ. וְאָסוּר לְאַרְפְּכָא מִין כְּשְׂאִינוּ
מִינוּ. וְאִתְמַר בֵּיה ”כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׁדֶה. וּבִיבָמָה מְרַפִּיבִין מִין כְּשְׂאִינוּ מִינוּ,
בְּגִין דְלֹא לְתַאבִּיד נַפְשׁ הַמֵּת. וְלֹא יִמְחָה שְׂמוּ מִיִּשְׂרָאֵל.

מוד וְהָאִי אִיהוּ רָזָא דְגִלְגוּל. גִּלְגַּל לִית לִיה תְּנוּעָה בְּלֹא אַמַּת הַמַּיִם, אוּף
הָכִי, אַמַּת הַמַּיִם רָזָא דְאָת ו', בֵּיה אֲתַעְבִּיד גִּלְגַּל גִּלְגוּל. וְרָזָא דְמַלְהָ, מַה גִּלְגַּל
אִין לוּ תְּנוּעָה בְּלֹא אַמַּת הַמַּיִם, אוּף הָכִי, גִּלְגַּל אִיהוּ י', וְלִית לִיה תְּנוּעָה בְּלֹא
אַמַּת הַמַּיִם דְאִיהוּ ו'. יְבָמָה ה'. דְלֵהָאִי אִיהוּ בִינָה בִּין י”ה. בְּאוֹת י' בְּרָא
עֲלֵמָא דְאָתִי, עוֹלָם אַרוּךְ, דְאִיהוּ ו'.

מסורת הזהר

(ג) (תהלים לו) שמות ק צ"ע. ד) (דברים כ) בשלח צח
צ"י להלן אות צא צ"ק. ה) (שם כה) ז"ה נט ט"ב שייב.

חלופי גרמאות

ת ליג ולמהוי. א דעביר. ב דיבס לאתניה מאח. ג ליג
בגין. ד והאי.

הסולם

מאמר

מלאך, יש לכל אחד שם ידוע להכיר כל כחה
של מלאכים באותו השם של המלך שלו. אבל
ישראל נודעים לו בשם הוי"ה.
מוד וְרָזָא דְמַלְא בִּינָה וְכוּ': וְסוּד הַדְּבַר,
לְאָדָם אַחַד יִכּוֹל לְהִיּוֹת לוֹ כְּמַה סוּסִים. אַף
כֵּן כָּל יִשְׂרָאֵל הֵם בְּנוֹי שֶׁל אָדָם, שְׁהִי"ס הוֹי"ה
בְּמִלּוּי אֲלִפִּין שְׁהוּא בְּגִימְטְרִיא אָדָם. כִּי
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הֵם תּוֹלְדוֹת ז"א וּמַלְכוּת. וְכֹל
בֶּן צְרִיךְ לְהִיּוֹת לְאַבּוּי כְּסוּס וְכַחמוֹר לְמִשְׁא,
וְלִהְיוֹת כְּפוּף תַּחְתּוּי. וְזֶה הוּא סוּד, אָדָם
וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה'. שִׁישְׂרָאֵל הֵם בְּנוֹי שֶׁל אָדָם,
שְׁהוּא הוֹי"ה דמ"ה, וְעוֹשִׂים עֲצָמָם כְּבֵהמָה
תַּחְתּוּי.

היבום והגלגול

לך כלאים בציצית. אסרתי לך אשת אח,
התרת לך יבמה. כמו שמרכיבים תפוחים
או דקלים מין במינו, ואסור להרכיב מין
בשאינו מינו. ונאמר בו, כי האדם עץ השדה.
שגם האדם אסור בשאינו מינו. שהם העריות.
אבל ביבמה מרכיבים מין בשאינו מינו, כדי
שלא להאביד נפש המת, ולא ימחה שמו
מישראל.

מוד וְהָאִי אִיהוּ רָזָא וְכוּ': וְזֶה הוּא
סוּד הַגִּלְגוּל. גִּלְגַּל אִין לוּ תְּנוּעָה בְּלִי אַמַּת
הַמַּיִם הַמְּגִלְגֵּלְתוּ, אַף כֵּן, אַמַּת הַמַּיִם ה"ס
אוֹת ו', בַּה נַעֲשֶׂה גִלְגוּל הַגִּלְגַּל. וְסוּד הַדְּבַר,
מַה גִּלְגַּל אִין לוּ תְּנוּעָה בְּלֹא אַמַּת הַמַּיִם, אַף
כֵּן, הַגִּלְגַּל הוּא אוֹת י', וְאִין לוּ תְּנוּעָה בְּלֹא
אַמַּת הַמַּיִם שְׁהִיא ו'. יְבָמָה הִיא ה', וְלֹזָה הִיא
אוֹתִיּוֹת בִּינָה בִּין י"ה, כִּי הֵבֵן שְׁהוּא ז"א, יוֹצֵא
מִזּוּג י"ה שְׁהֵם חו"ב, וְע"כ הוּא נִרְמָו בְּאִמּו
בְּשִׁמְחָה, דְחִיִּינוּ בִּין י"ה, שְׁהוּא אוֹתִיּוֹת בִּינָה.
בְּאוֹת י', שְׁהִיא חֲכֵמָה, בְּרָא עוֹלָם הַבָּא, שְׁהוּא
עוֹלָם אַרוּךְ, שְׁהוּא ו'. שְׁהוּא ז"א.

מאמר היבום והגלגול

מוד וּבְגִין דָּא אִיהוּ וְכוּ': וּמִשּׁוּם זֶה,
הִיא מִצּוֹת הַקַּב"ה בְּתוֹרָה, לְהִיּוֹת אַח מִיבָם
לְאֶשֶׁת אַחֵיו לְעִשׂוֹת בֶּן לְאַחֵיו, כְּדִי שְׁלֹא יֵאבֵד
מְעוֹלָם הַהוּא. וְזֶה הוּא כְּמוֹ הַסוּד שֶׁל כִּלְאִים
בְּצִיצִית. שְׁאִמְרוּ, מַה שְּׂאֲסַרְתִּי לָךְ כְּאֵן, הַתְּרַתִּי
לָךְ כְּאֵן, אֲסַרְתִּי לָךְ כִּלְאִים בְּכָל מְקוֹם, הַתְּרַתִּי
(דפניי דף רט"ו ע"ב)

בגין

יז

רעיא מדימנא

מוז בגין דא, מאן דלית ליה בן, לאו איהו מבני עלמא דאתי, דנמא
ללקבליה, ומניה נפיק, ומניה מתפלגין במה נחלי, דאינון מסבבין
עלמא, עד דחזרו לימא דנפקו מתמן, ובגין דא אמר קרא, כל הנחלים הולכים
אל הים והים איננו מלא אל מקום שהנחלים וגו'. עד דאחזרו פגוונא דנפקו.

מח אוף הכי, והרות תשוב אל האלהים אשר נתנה. פגוונא דיהיב לה
שלימתא. אם תשוב בתשובתא, דאיהו בינ"ה בין ג"ה, עלאה. את ה' סליקת
באת י' לתמשין, עשר זמנין חמש. הא איהו ג"ס, ג"ה. בין, נחל דנפק מן זמא,
ואתפליג לכמה נחלין, פגוונא דאילנא דאתפשט לכמה ענפין.

מוט ואי לא חזר נשמתא שלימתא, פגוונא דאשפתלמת, אפמר בה, שם הם
שבים ללכת, איהי וכל נשמתין אחרנין. אוף הכי לאו איהו שלים בכך, אי לית
ליה בת, דאיהו עלמא דין, למיהוי שלים בהאי עלמא דאתברי יבה, הה"ד
אלה תולדות השמים והארץ בהבראם.

נ יה"ו, הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. ורשיעיא

חלופי גרמאות

ה לקבל. ו מנייהו; ביניהו. ז ביה; בה. ח מסיף אלא
יהי.

מסורת הזהר

(ו) קחלת א) ב"א עד צ"ב. ז) שם יב) לך מ צ"א.
(ח) בראשית ב) הקשה"ז כג צ"א. ט) איוב לג) משפטים
ק"ח צ"ג.

היכוס והגלגל

נהרי היא בגימטריא יב שה"ס אותיות י"ה
שבבינה, שהם ה' פעם י'. אותיות בן שבבינה,
הוא הנחל היוצא ממנה, שהוא ז"א, ומתחלק
לכמה נחלים, דהיינו לששה קצוות, כמו אילן
המתפשט לכמה ענפים. ובעת שהאדם חוזר
בתשובה הוא מתדבק בנחל, שהוא ז"א, ושב
עם נחליו לבינה, הנקראת תשובה. ונקראת
יב. שז"ס, כל הנחלים הולכים אל הים. כנ"ל.

מט ואי לא חזר וכי: ואם אינה
חוזרת נשמה שלמה, כמו שהיתה שלמה בעת
נתינתה, נאמר בה שם הם שבים ללכת,
היא וכל נשמות האחרות, שהן כמוה, שאינן
שלמות. כלומר ששבים לעולם הזה להתגלגל.
אף כך אם הוא אינו שלם בכך, או שאין לו
בת, שהיא נרמות בעולם הזה, שהיא מלכות,
שיהיה נשלם על ידה, בעולם הזה, שהיא
מלכות, הנבראת בה', ויש, אלה תולדות
השמים והארץ בהבראם, שפירושו בה' בראם
אף הוא צריך להתגלגל פעם שנית, כי נשמתו
אינה שלמה. ונאמר עליו, שם הם שבים ללכת.

נ יה"ו, הן כל אלה וגו': יה"ו דהוי"ה,
שה"ס חג"ת, הסוה"כ הן כל אלה יפעל אל
פעמים שלש עם גבר, דהיינו שהנשמות באות
בגלגול

מאמר

מוז בגין דא מאן וכי: משום זה, מי
שאינו לו בן, שהוא כנגד ז"א שה"ס ו', שהוא
עולם הבא, אינו מבני עולם הבא. כי הים
שהוא בינה, שה"ס עולם הבא, הוא כנגדו כנגד
הו', כי הו' יוצאת מביניהם של י"ה, אשר י'
ה"ס חכמה והה' ה"ס בינה הנקראת יס. וע"כ
נקראת הו' ג"כ עוה"ב כמוה. ומן הים, שהוא
בינה, מתחלקים כמה נחלים, שהם הספירות
של הו' שהיא ז"א, שהם מסבבים העולם,
שהוא מלכות, עד שתזורים לים, שהוא בינה,
שמשם יצאו הנחלים, שהם ז"א. ומשום זה
אמר הכתוב, כל הנחלים הולכים אל הים
והים איננו מלא אל מקום שהנחלים הולכים
שם הם שבים ללכת. דהיינו עד שתזורים
כמו שיצאו, דהיינו כמו שהנחלים יצאו מן
הבינה כן חוזרים אל הבינה.

מח אוף הכי והרות וגו': אף כך
בנשמת האדם, כתוב, והרות תשוב אל האלהים
אשר נתנה. דהיינו שתשוב אליו בשלמות כמו
שנתן אותה כשהיא שלמה. אם תשוב בתשובה,
שהיא בינה עליונה הנקראת תשובה, שהיא
אותיות בן י"ה, אות ה' שבה נכפלת באות
י' שבה, שהיא עשר פעם חמש, שהם חמשים.

(דפו"י דף רט"ז ע"ב *) (דף רט"ז ע"א)

רעיא מדימנא

יה

דאָתמֶר בַּהוֹן, ׀ וּבְכֵן רְאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וְכֹא, גְרָמוּ אֵלֶּה אֶלְהִיד יִשְׂרָאֵל,
דאָתמֶר עֲלֵיהוּ, ׀ עַל שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל. בְּתֵר דְקַלְקְלוּ גְרַמְיֵיהוּ תִלְתַּת זְמַנִּין,
וְלֹא זָכִי בִיהוּ, דאָתמֶר בִּיה ׀ מְקוֹם שִׁיפּוֹל הָעֵץ שָׁם ׀ יְהוּ. עַל אַרְבַּעַה לֹא אֲשִׁיבֵנוּ,
דְּהֵינּוּ ה' . וְאַתְּדַנּוּ בְּגִיהֶנּוּ, בְּמִשְׁחִית אֶף וְחִימָה.

נא וּלְבוֹשִׁין דְתִלְתַּת אַתְוּוֹן אֵלִין, אֲשֶׁתְּמוֹדְעִין בְּקִשְׁתָּ, דְאֵינּוֹן חִינּוֹר סוּמְק
וְרוּק. מֵאֵן דְּיִימִי בְּזִמְנָא תְּדָא, אִיהוּ חִינּוֹר. בְּתַנְיִנָא, סוּמְק. בְּתַלְיַתְאַה, גְּרוּק.
וּבְגִין דְּבִיעֵקֵב אַתְפְּלִילוּ אַתְוּוֹן, וְאַשְׁתַּרְשׁ אֵילְנָא וְאַתְנַטְע וְאַתְרַבָּא, וְאַתְעַבִּיד
אִיבָא טְבָא, ׀ לֹא עֵתָה יְבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עֵתָה פְּנִיו יַחֲרוּ, לְמַהוּ מְרַפְכַּתִּיה
בִּיצַר הָרַע, דְאִיהוּ נַחֲשׁ, וְכָל מִינֵי תַּיָּה בִּישָׂא. וּבְגִיד, ׀ וְיִשָּׁר אֶל מְלֶאךָ וְיִוְכַל.
וּבְגִין דְאֶתְקַרִי אָדָם אֵילְנָא, אִיהוּ רְזָא דָא, לְאֵילְנָא דְאַתְנַטְע בְּאַתְרֵי דְלֹא עַבִּיד
אִיבָא. מַה עַבִּיד. עֶקֶר לִיה וּנְטַעִיה בְּאַתְרֵי אַחְרָא. וּבְגִין דָּא אִוְקְמוּהָ מִ"מ ׀ דְלֹא
הוּי מוּחֲזָק לְמַהוּ עֶקֶר, עַד דְאִזִּיל לְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל, וְאַתְנַטְע תְּמָן בְּאַתְתָּא.

נב אוּף הָכִי צַדִּיק, דְאִיהוּ מְטַלְטֵל מֵאַתְרֵי לְאַתְרֵי, מִבֵּית לְבֵית, פְּאִילוּ
יִימֵי בְּגִלְגוּלָא זְמַנִּין סְגִיאִין. וְהֵינּוּ ׀ וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לְאַלְפִים לְאוּהַבִּיו, עַד דְיִזְנַפְּהָ
לְעֵלְמָא דְאֶתִי שְׁלִים. אָבֵל לְחִיבָא, לֹא אֵימִיתִי לִיה יַתִּיר מִתִּלְתַּת זְמַנִּין. וְאִי

ח'לופי גרמאות

מסורת הזהר

(1) (קהלת ח) חיי שרה ס צ"א ז"ה נט ט"ב ש"י תק"ח
קיד ט"ב ש"כ ש"כ"ח. (2) (עמוט ב) ת"ז תל"ב עז: תס"ט
קיד: ז"ה כט ט"א שט"ז טד ש"ה פט ט"א ש"ה.
(7) (קהלת יא) ויקרא דף צב אות רפב ז"ה ל ט"ר ש"ג ס ט"א שליג. (8) (ישעיה כט) לעיל אות להג צ"מ.
(9) (הושע יב). (10) (שמות כ) ח"ג רלט. ת"ז תס"ט קג.

היכום והגלגול

הסולם

מאמר

בגלגול בסוד ג' אותיות יה"ו, שעליהם אוה"ב,
הן כל אלה וגו'. והרשעים שנאמר בהם, ובכֵן
ראיתי רשעים קבורים ובאו, כלומר שאע"פ
שבאו בגלגול נשארו רשעים. גרמו א"ה
אלהיך ישראל, דהיינו שפגמו בא"ה, שה"ס
יה"ו, שנאמר עליהם על שלשה פשעי ישראל
ועל ארבעה לא אשיבנו, שפירושו, אחר שקלקלו
עצמם ג' פעמים בגלגולם, ולא זכו להתתקן
ביה"ו, שנאמר בו, במקום שיפול העץ שם יהו,
כלומר שתקון העץ שהוא האדם הוא ביהו,
או על ארבעה לא אשיבנו, דהיינו ה' אחרונה,
שהיא אות רביעית דהוי"ה, דהיינו שלא ישיבנה
פעם ד' בגלגול כנגדה. אלא שנדונים בגיהנם,
במשחית אף וחמה.
נא וּלְבוֹשִׁין דְתִלְתַּת אַתְוּוֹן וְכוּ':
ולבושים של אלו ג' אותיות יה"ו, נודעים
בקשת, שהם לכן אדום וירוק. מי שיבא בגלגול
פעם א', הוא לבן, כנגד ה' דהוי"ה, שהיא
חסד, ובשניה, היא אדום, כנגד ה' דהוי"ה שהיא
גבורה. ובשלישית, היא ירוק, כנגד ו' דהוי"ה,
(דפו"י דף רט"ז ע"א)

רעיא מהימנא
 חזר בתיובכתא, אתמר ביה גלות מכפרת עון. ובגין דא אוקמוה י"מ"מ, צדיקים
 לשוב אינן חוזרים לעפרם.
נג אלא קא רמיו, ועפר אחר יקח וטח את הבית. ואדם על עפר
 לשוב. וישוב העפר על הארץ פשהיה. בגין דהוא מנוגע, ולית ביה אלא
 אשה ירעה, יצר הרע, דאתמר בה אשה רעה צרעת לבעלה. מאי תקנתיה.
 יגרשנה ויתרפא. דאיהי גרמת ויגרש את האדם האדם, דא נשמתא. א"ת,
 בת זוגו דאדם. כצפור נודדת מן קנה בן איש נודד ממקומו.
נד ובגין דא, גם צפור מצאה בית, היינו יבמה. ודרור קן לה, היינו
 גואל, אשר שתה אפרוחיה, בן ובת. ופאה איהו מאן דעבד קינא, ונגאל
 את ממכר אחיו. דאיהו מכור בעבור דלאו דיליה.
נה ובגין דא אמר משה, ויתעבר יי' בי למענכם. הכא הוא סוד
 העבור. רעיא מהימנא, שזיב שתין רבוא, פמה זמנין דאתי בגלגולא, ובגין
 דא יזכות פלהו תלייא קב"ה ביה. ובגין דא אוקמוה רבנן, אשה אחת ילדה
 במצרים ששים רבוא בכרס אמה. ואע"ג דאוקמוה רבנן במלין אתרנין,
 שבעים פנים לתורה.

מסורת הזהר
 (ויקרא יד) להלן אות פט צ"ע ת"ז תכ"ב סו: תס"ט
 קג. (אויב לד) ח"ג קפ. ת"ז תס"ט קט"ז; תק"ח קיד
 ט"ג ש"ג. צ) (קהלת יב) לך מ צ"א ז"ח ח ט"ג של"א
 יו ט"ב שמ"א. ק) (בראשית ג) ב"ב עו צ"א. ד) (משלי
 כז) לך קלו צ"ב. ט) (תהלים פד) תצוה כו צ"י. טז)

חלופי גרסאות
 כ ל"ג מ"מ. ל ל"ג שוב. ט דהוה. ו ל"ג רעה. ט ל"ג
 האדם. ע ל"ג היינו יבמה. פ מוסיף לון קינא. צ מכר
 באבר; נתן בעיבור. ק ל"ג הוא. ר ל"ג זכות. ט ל"ג
 במצרים.
 (ויקרא כה) ז"ח נט ט"ג שכיז. א) (דברים ג) ח"ג רס.

מאמר
 ממקום למקום נחשב לו כגלגול, והוא נשלם
 כנ"ל בצדיק. ומשום זה העמידו בעלי המשנה,
 צדיקים שוב אינם חוזרים לעפרם. דהיינו
 שאינם באים בגלגול.
נג אלא קא רמיו וכו': אלא הכתוב
 מרמו, על הרשע. ועפר אחר יקח וטח את
 הבית, דהיינו שיקח בגלגול גוף אחר הבא
 מן העפר, ויתקן את הנשמה. וכו', ואדם על עפר
 ישוב. פירושו שישוב בגלגול, וכן וישוב
 העפר על הארץ כשהיה. רומז שישוב בגלגול
 משום שהרשע הוא מנוגע, ואין בו אלא אשה
 רעה. שהיא יצר הרע, שלמדנו עליה, אשה רעה
 צרעת לבעלה. שהיא גוף של הרשע. מהו
 התקון שלו, יגרשנה ויתרפא, דהיינו שיגרש
 גוף הזה ויתגלגל ויקח גוף אחר, ויתרפא.
 כי היא, האשה רעה דהיינו הגוף, גרמה, אל,
 ויגרש את האדם. האדם זה הנשמה, את האדם
 זה הגוף, שהוא בת זוגו של האדם, שהיא
 הנשמה, שנאמר, כצפור נודדת מן קנה בן
 (דפו"י דף רט"ז ע"א)

הסולם
 איש נודד ממקומו. כלומר, שבשביל שהאיש
 גרם שהצפור שהיא הנשמה, נדדה בשבילו מן
 קנה, שנתגרשה ממקומה העליון מחמת חטאיו,
 לפיכך, כן איש נודד ממקומו, שישוב ויתגלגל.
נד ובגין דא גם וגו': ומשום זה,
גם צפור מצאה בית. היינו יבמה. כלומר,
 הצפור, שהיא נשמת הנפטר בלא בניס, מצאה
 בית, דהיינו שנתגלגלה ובאה בגוף היבמה,
 שנעשתה בית לה. ודרור קן לה, היינו הגואל,
 המיבס אותה. שמצא קן ביבמה. אשר שתה
אפרוחיה, היינו בן ובת, שמולידים. אשרי
 הוא מי שעושה קן, דהיינו שמיבס אשת אחיו,
 וגאל את ממכר אחיו. שהיבמה מכורה לו
 משום שאינה שלו, אלא של אחיו. וע"כ נקראת
 ממכר אחיו.
נה ובג"ד אמר משה ויתעבר ה' וגו':
 ומשום זה אמר משה ויתעבר ה' וגו'. כאן
 הוא סוד העיבור. שהמלכות נתעברה מנשמת
 משה. רועה הנאמן הציל ששים רבוא נשמות
 ישראל

רעיא מהימנא

ב

נו) דהכי ארח דמארי גזין, אמרין מרגלית לתלמידיהון, ולא אשתמודעון ביה ברמינא, אהדר לון שהוא מלה במלי שחוק, פגוונא דההוא דאמר, דביצה אחת, אפילת שתין פרכין. ואתא ביצה ונפלת מן עופא דההוא פרח באוריא, ומתאית אלין שתין פרכין, ומארי דליצנוותא אמרו, דלא אמר דהוא אלא דב"ג פתב ששים פרכין, ואתא ביצה דנפקת מן עופא ומתקת שתין פרכין דכתיבה. וחס ושלום דמארי אורייתא אמרין מלין דשחוק, ודברים בטלים באורייתא.

נז) אלא דהא אוקמוה, אפרוחים, אלין מארי משנה. או ביצים, אלין מארי מקרא. וכגוונא דנפל דמההוא נפול, דאיהו בר נפלי, נפילת ביצה דאיהו אתרוג שיעורא בכביצה. וכגינה אתמר ד ביום ההוא אקים את ספת דוד הנפלת. ונפלו עמה ששים המה מלכות, דאינון פרכין בה, פגון פיצד פורכין את שמע. ואינון לקבל ששים מסכתות. ועלמות אין מספר, אלין בתולות אתריה רעותיה, דאינון הלכות, דלית לון חושפן.

נד) וההוא ניפול איהו בן י"ה איהו בתוך ג' ויתרעין דבינ"ה, דהיינו

חלופי גרסאות

ת דפרח וליג דהיה א ומתקת ב האי; ליה הא האי. ג ליג הא, ד ההוא, ה וההוא נפיל; ומההוא נפיל. ו ליג תרעין.

מסורת הזהר

ג) (עמוס ט) שמות מב צ"י. ג) (שיר ו) ויצא קד צ"ב. ד) (תהלים מה) משפטים סט צ"ט.

היכוס והגלגול

ניפול, ובר נפלי, משום שממנו הנפילה, בדומה לעוף שביצה נופלת ממנו. שממנו נפילת הביצה, שהיא אתרוג, ששיעורו כביצה, כלומר שביצה ואתרוג הם מלכות. וע"כ אתרוג שיעורו כביצה. וכשכילה נאמר, ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנפלת. כי היא שנפלה בגלות וצריכים להקימה. ונפלו עמה בגלות ששים המה מלכות, שהם חג"ת נה"י שלה, שכל אחת כוללת עשר. שהן נקראות כרכים, משום שכרכים בה. מלשון כיצד כורכין את שמע. שכורכין פירושו, מחברים שלא יהיה הפסק, אף כאן כרכים, פירושו ו"ק שלה המחבורות בה. והם כנגד ששים מסכתות כי תורה שבעל פה שהיא המלכות מחולקת על ששים מסכתות, שהן כנגד ששים מלכות הנ"ל. ועלמות אין מספר, הם בתולות אתריה רעותיה, דהיינו ההיכלות שבבריאה, שהם הלכות שאין להם חשבון, בהיותם בבריאה. פירושו, שז"ס, שעוף אחד, שהוא ז"א, הפיל ביצה, שהפיל המלכות לגלות, ונמחקו ששים כרכים, כי ע"י הנפילה נתבטלו חג"ת נה"י שלה, המכונים ששים כרכים.

נח) וההוא ניפול איהו וכו': וניפול ההוא הוא בן י"ה, דהיינו ז"א, שהוא בתוך חמשים שערי בינה, דהיינו י"ה שמכפילים הי'

הסולם

מאמר

ישראל כמה פעמים, שבא בגלגול בכמה דורות, וחציתם. ומשום זה זכות כולם תלה הקב"ה במשה. ומשום זה העמידו רבנן אשה אחת ילדה במצרים ששים רבוא בכרס אחד. שהוא משה השקול כנגד ששים רבוא נשמות ישראל. ואע"פ שהעמידו רבנן כתוב הזה בדברים אחרים. אין קושיא, כי ע' פנים לתורה.

נו) דהכי ארח דמארי וכו': כי כך הוא הדרך, שבעלי הסוד אומרים מרגלית לתלמידיהם, ואם התלמידים אינם מבינים בהרמוז. מתזירים להם אותו הדבר בדרך שחוק. כעין מי שאמר, שביצה אחת הפילה ששים כרכים, כי ביצה באה, שנפלה מעוף שפרח באויר, והכתה ששים כרכים אלו. והלצים אמרו, שהוא לא אמר, אלא שאדם כתב על הנייר את המלות ששים כרכים, ובאה ביצה שיצאה מעוף, ומחקה את המלות ששים כרכים שנכתבו. וחס ושלום שבעלי התורה יאמרו דברי שחוק ודברים בטלים, בהתורה.

נז) אלא דהא אוקמוה וכו': אלא הרי העמידו, אפרוחים הם בעלי משנה. או ביצים, הם בעלי מקרא כלומר אפרוחים הוא ז"א, שבו אחוזים בעלי משנה. ביצים היא המלכות, שבה אחוזים בעלי המקרא. וכמו שנפל מאותו הניפול, שהוא בר נפלי, שהוא ז"א. הנקרא (דפויי דף רט"ז ע"א)

כא

רעיא מהימנא

י"ה חמש זמנין עשר ו' איהו יניפול, דנפל בתר ההיא דאתמר, מ' איך נפלת משמים הילל בן שחר ואקרי ניפול, ולא נפל, ולא נופל. בגין דביה מ' ניפול י"ו ונחית בהון לגבי ה' ה', דאתמר בהון מ' ותלכנה שתיקן. הה"ד מ' שלח תשלח חד מבית ראשון ותנינא מבית שני, לאקמא לון. הה"ד, מ' "שמחו ה"שמים ונתגל ה"ארץ.

נא ת"ח, האי שמשא אתגליא ביממא, ואתפסיא בליליא. ונהיר בשתיין רבוא לכביא. אוף הכי רעיא מהימנא, בתר דאתפניש מעלמא, נהיר בשתיין רבוא מ' נשמתין דישראל, אי דרא פדקא יאות. והאי איהו רזא דגלגולא, דאמר עליה קהלת, מ' דור הולך ודור בא. ואוקמוה דלית דור פחות מששים רבוא. והארץ לעולם עומדת, נדא כ"י. ההיא דאתמר בה, מ' והארץ הדום רגלי, מ' והיה זרעך כעפר הארץ.

ס ועוד רזא אחרא אוקמוה רבנן, הדור שיהולך הוא מ' הדור שקבא הלך חגר בא חגר, הלך סומא בא סומא. ועוד אוקמוה רבנן, דעתיד הוה משה לקבלא אורייתא בדרא דטופנא, אלא בגין דהוה רשיעיא, הה"ד מ' בשג"ם הוא בשר. בשג"ם זה משה. ואמאי קרי ליה בשג"ם. אלא קהלת חסר ב' מן בשג"ם לכסא מלה. אמר מ' אמרתי שגם זה הבל.

חלופי גרמאות

מסורת הוהר

ה (ישעיה יד) בשלח קכט צ"ל. ו (רות א) ת"ז בהקדמה י תליא עה: תס"ט קט"ו: ז"ח פב ט"ד שלי"ד פג ט"ב שי"ח. ז (דברים כב) יתרו קמר צ"ב. ח (תהלים צו) אחרי מות טז צ"מ. ט (קהלת א) ב"א קצו צ"ד. י (ישעיה סו) יתרו קב צ"ש. כ (בראשית כח) משפטים סה צ"א. ל (שם ו) ב"א שמח צ"ב. מ (קהלת ח) שמות נא צ"ט.

היכום והגלגול

הסולם

מאמר

נט ת"ח האי שמשא וכו': בוא וראה, שמש הזה מתגלה ביום ומתכסה בלילה, ומאיר בששים רבוא כוכבים, אף רועה הנאמן כך, אחר שנפטר מן העולם חוזר ומתגלגל ומאיר בששים רבוא נשמות ישראל, אם הדור הוא כראוי. וזהו סוד הגלגול שאמר עליו קהלת, דור הולך ודור בא. ולמדנו שאין דור פחות מששים רבוא. והארץ לעולם עומדת זו היא כנסת ישראל, שהיא המלכות, אותה שנאמר בה, והארץ הדום רגלי. והיה זרעך כעפר הארץ.

הי' עם ה', הי' פעמים י' שהם חמשים. הוי' שהוא ז"א, היא נקראת ניפול, משום שנפל אחר ההוא שנאמר בו, איך נפלת משמים הלל בן שחר. שהוא המלכות הנקראת כן על שם ב' מצבים שלה, שבמצב הא' היא שחורה, ובמצב הב' היא מהוללת (כנ"ל ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו) וז"א נפל אחריה כשהיא בגלות, כדי להקימה. וע"כ נקרא ניפול, ולא נפל, ולא נופל, משום שבו נפילה, כלומר שלא הוא הנופל, אלא ממנו נופלת המלכות, משמים לארץ. ובו י"ו, דהיינו שז"א כולל י"ו דהויה, שהם חכמה וז"א, ויורד בהם להקים את ה' ה' דהויה, שהן בינה ומלכות, שנאמר בהן, ותלכנה שתיקן. ז"ש, שלח תשלח, שלח הא' הוא מבית ראשון, שנחרב, שהוא כנגד ה' ראשונה. ושלח הב' הוא מבית שני, שנחרב, שהוא כנגד ה' אחרונה דהויה. וידו י' ו' דהויה להקים אותן ב' ההויו, ז"ש אז ישמחו השמים ותגל הארץ. שר"ת שלהם הוא י"ה ו"ה, כי י"ו נתחברו בה' ה'.

ס ועוד רזא אחרא וכו': ועוד סוד אחר העמידו חכמים, דור הולך ודור בא, פירושו, הדור שהולך הוא הדור שבא, הלך חגר בא חגר, הלך עור, בא עור. ועוד העמידו חכמים. שעתיד היה משה לקבל התורה בדור המבול, אלא לא לקבל אז משום שהיו רשעים, ז"ש, בשג"ם הוא בשר. בשג"ם, הוא אותיות משה. ולמה קרא אותו, בשג"ם. אלא הוא כדי לכסות הדבר. וקהלת עוד החסיר ב' מן בשג"ם כדי

(דפויי דף רט"ז ע"א * דף רט"ז ע"ב)

רעיא מהימנא

כב

סא ואוקמוה על יתרו, למה נקרא שמו קני, שנפרד מקין. קם בוצינא קדישא ואמר, על דא פתיב, קניתי איש את דוד. ידחזאת ליה ברוח הקדש, דעתידין בנוי למיתב בלשפת הגזית.

סב ואוף הכי ר' פדת, דתהוה דחיקא ליה שעתא, דלא תהוה ליה אלא קב חרובין מע"ש לע"ש, כמו לר' חנינא. אמאי האי, פתח דתות בת קול נפקת ואומרת, כל העולם פלו אינו ניזון אלא בשביל חנינא בני.

סג אלא איהו גרים קודם, דתרכ ק"ב מן י', דאיהו יב"ק. אוף הכי לא הו"ל אלא קב חרובין. דאת י' איהו י' חוד, ומניה אתיא נביעו לאת ב', דאיהו ברכה, ואיהו קדש, ומניה אתקדש ק', דאיהו קדושיה. ור' פדת גרים למהוי חרובין דיליה ק"ב, דאינון ק"דושה ב"רכה, אוף הכי לא הו"ל אלא קב חרובין, אוף הכי איוב בן זכמה תהו, ובגין דא אתענש, על מה דאירע לו פכר.

סד ואינון דלא ידעי רזא דא, אמרי בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא, אלא במזלא תליא מלתא. והא תזינא לאברהם דתזא במזליה, דלא תהו עתיד למהוי ליה פרא, וקב"ה אפיק ליה לברא, פדכתיב ויוצא אותו התוצה ויאמר הבט וגו'. ואוקמוה, דא"ל צא מאצטגנינות שלך, והעלהו למעלה

מסורת הזהר

(בראשית ד) ב"א קפח צ"ג. ט) (שם טו) לך קי צ"א. ו) דחזא. ט) ר' אלעזר בן פדת. טו) ליה דחיקא. פ) ל"ג בתר. צ) יחיד. ק) קרש. ר) ור"א בן פדת. ט) מיניה.

חלופי גרמאות

מאמר

הסולם

היכוס והגלגול

לאות ב', שהיא ברכה, שה"ס שם הוי"ה, שהוא ז"א, שהוא קדש, וממנו נתקדש ק', שהיא קדושה שלו, דהיינו השם אדני, שהוא מלכות. ורבי פדת גרם בגלגול האי שקב שלו יהיו חרובים, שהם קדושה וברכה, שהיחוד לא יאיר בהם. אף כך לא היה לו אלא קב חרובין. אף כך איוב, היה בן יבמה, ומשום זה נענש על מה שקרה לו כבר, בגלגול האי.

כדי לכסות הדבר. שאמר, אמרתי שגם זה הבל. אשר שגם הוא משה, והחסיד ב', כדי להעלים הענין.

סא ואוקמוה על יתרו וכו': והעמידו על יתרו, למה נקרא שמו קני, משום שנפרד מקין (כנ"ל נשא אות י"ח) קם המאור הקדוש, שהוא ר"ש, ואמר, על זה כתוב בקין, קניתי איש את ה'. כי ראתה את יתרו ברוח הקודש שעתידים בניו לשבת בלשכת הגזית, בסנהדרין.

סב ואוף הכי ר' פדת וכו': ואף כך ר' פדת שהשעה היתה דחוקה לו, שלא היה לו אלא קב חרובין מערב שבת לערב שבת כמו ר' חנינא. שואל, למה זה. אתר שיצאה בת קול ואמרה, כל העולם כולו אינו ניזון אלא בשביל חנינא בני.

סג אלא איהו גרים וכו': ומשיב, אלא הוא גרם מקודם, בגלגול הראשון, שחרב קב מן י', שהוא יב"ק, אף כך לא היה לו אלא קב חרובין. ומפרש דבריו. יב"ק, הוא ד"ת יחוד ברכה קדושה, אשר אות י', היא יהוד, שה"ס שם אחיה, בינה, שממנו באה נביע

מאמר פקודם דאתיהיבת אורייתא הו' תליין במזלא
סד ואינון דלא ידעי וכו': ואלו שאינם יודעים סוד הזה, אומרים בני חיי מזוני לא בזכות תלוי הדבר, אלא במזל תלוי הדבר. והרי אנו רואים, שאברהם, שראה במזלו, שאינו עתיד שיהיה לו בן, והקב"ה הוציא לתוך, כמ"ש, ויוצא אותו התוצה ויאמר הבט וגו'. והעמידוהו שאמר לו, צא מאצטגנינות שלך, דהיינו מהסתכלות בככבים ומזלות, והעלהו למעלה מכוכבים, ואמר לו הבט נא השמימה וספור את הככבים. עד כאן דברי חכמים וצריכים לפרשם בדרך נסתר.

(דפו"י דף רט"ז ע"ב)

ת"ח

כג

רעיא מדימנא

מהככבים, ואמר לו הבט נא השמימה וספור הככבים. עד הקא מלין דרבנן, וצריך לפרשא לון בדרך נסתר.

סה ת"ת, כל ברין דעלמא, קודם דאתיהיבת אורייתא לישראל, הוה תליין במזלא, ואפילו בני חיי ומזוגי. אכל פתר דאתיהיבת אורייתא לישראל, אפיק לון מחיובא דככביא ומזלי. ודא אוליפנא מאברהם. בגין דהוה עתידין בני לקבלא ה' מאברהם, דאיהי חמשה חומשי תורה. דאתמר בה אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם. אמר לאברהם, בגין האי ה' דאתוסף בשמן, השמים תחתך, וכל לכביא ומזלי דנהירין בה'. ולא עוד, אלא דאתמר בה ה' א לכם נרע ונרעתם, בה"א. כי ביצחק יקרא לך נרע.

סו ובג"ד, כל המשתדל באורייתא, בטיל מניה חיובא דככביא ומזלי. אי אוליף לה כדי לקיימא פקודהא. ואם לאו, פאלו לא אשתדל בה, ולא בטיל מניה חיובא דככביא ומזלי. כל שפן עמי הארץ דאינון יאמתמלן לבערין. דאוקמוה עליהו ארור שוכב עם כל בהמה, דלא אתבטלון מנהון חיובא דככביא ומזלי.

סז אנוש כחציר ימיו כציץ השדה כן יציץ, ואתמר ביה, נער הייתי גם זקנתי. לכתר ישוב לימי עלומיו. דאילנא דאתקציצו ענפין עתיקין דיליה, וצמחו כמלקדמין בשןשוי, אהדרו בעלמא כמלקדמין. מיתו סבין, ואתהדרו

חלופי גרמאות

ת דעתין וליג דהו; דהוה. א ליג דאיהו. ב ביה. ג ליג מן ולא עוד עד ה"א. ד בה. ה ליג מן אי עד כ"ש. ו אמתלן. ז מוסף ד"א אנוש. ח אהדרו.

מסורת הזהר

(ט) שם (ב) הקס"ז כג צ"א. (פ) שם (ז) ח"א בהשמטות רס"א: ת"ז תי"ז לא. (צ) שם (כא) לך קמה צ"א. (ק) (דברים כז) ב"א רמ צ"ב. (ך) (תהלים קג) להלן אות פ צ"י. (ש) שם (ז) לך קמה צ"ב. (ת) (איוב לג) וישב נר צ"ה.

הפולים

מקודם דאתיהיבת אורייתא הוה תליין במזלא ככבים ומזלות. וזה הוא, אם לומר התורה כדי לקיים מצותיה. ואם לא, ואם אין כוונתו לקיים המצוות, הרי הוא כמי שלא עסק בתורה, ואינו מתבטל ממנו החיוב של ככבים ומזלות. וכ"ש עמי הארץ, שהם נמשלים לבהמות, שהעמידו עליהם, ארור שוכב עם כל בהמה. ודאי שלא נתבטל מהם החיוב מככבים ומזלות.

סו אנוש כחציר ימיו וגו': אנוש כחציר ימיו כציץ השדה כן יציץ. ונאמר בו, באדם, נער הייתי גם זקנתי. ואח"כ, כתוב, ישוב לימי עלומיו. כמו אילן שנקצו ממנו ענפים הישנים, וחזרו וצמחו בעולם משרשיו כבתחילה כי אנשים מתים זקנים, וחוזרים ומתגלגלים לעולם הזה לילדים. וזה סוד, שהקב"ה מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית. כי אלף מתים בכל יום, ואלף מתחדשים בכל יום, שחוזרים ומתגלגלים בעולם.

ויין

מאמר

סה ת"ח כ"ב בריין וכו': בוא וראה, כל בריות העולם, קודם שניתנה התורה לישראל, היו תלוים במזל, ואפילו בני חיים ומזון. אבל אחר שניתנה התורה לישראל, הוציאם מן החיוב של כוכבים ומזלות. זה למדנו מאברהם, משום שבניו היו עתידים לקבל ה' מאברהם, שהיא חמשה חומשי תורה דהיינו המלכות, שנאמר בה אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם. אמר לאברהם משום אותה ה' שנתוסף בשמן, השמים תחתך, וכל הככבים והמזלות המאירים בה' כי הגביה אותנו למעלה מהם. ולא עוד אלא שנאמר בה ה' א לכם זרע וזרעתם, בה'. והיינו כי ביצחק יקרא לך זרע. שה"ס קו השמאל. שהמלכות שה"ס ה' נמשכת ממנו. וע"כ הזריעה היא בה.

סז ובגין דא כ"ב המשתדל וכו': ומשום זה כל העוסק בתורה, בטל ממנו החיוב של (דפויי דף רט"ז ע"ב)

רעיא מהימנא

כד

להאי עלמא עולימינן. והיינו רזא דמתדש^ט קב"ה בכל יום תמיד מעשה בראשית. דמתין אלף בכל יומא ומתחדשין אלף בכל יומא.

סח ויין ישמח לבב אנוש, דא יינא דאורייתא. דהכי סליק יין, כחושבן סוד. ומה יין צריך למתגי סתים וחתים, כדלא יתנסף לע"ז. אוף הכי צריך למתגי סתים וחתים סוד דאורייתא, וכל רזין דילה, ואלא אשפקיין אלא ליראיו. ולא למגנא עבדין פמה פקודין יינין, ומכרכין ביה לקב"ה, ויין אית ליה תרי גוונין, תיור וסומק, דינא ורחמי, והיינו ב' תוספת יינין. כגוונא דשושנה חירא וסומקא. תיור מסטרא דימינא, סומק מסטרא דשמאלא.

טט ומאי לבב אנוש, לב הו"ל למימר. אלא אית לב מסור ללב. ואינון ל"ב אלהים דעובדא דבראשית, ב' מן בראשית, ל' מן לעיני כל ישראל, ו איהו ל"ב תנינא. דא ל"ב ל"ב שנים ס"ד, חסר תמינא לע"ב, דאיהו ויכלו. אינון שבעה ימי בראשית. תמינא מאי היא. יד' ימי בראשית, עם זה ספר תולדות אדם. זה ע"ב, כחושבן יינין.

ע מאי להצהיל פנים משמן. אינון י"ב פנים, ד' דאריה, ד' דשור, ד'

חלופי גרסאות

א) (תהלים קד) ויחי ר צ"א. ב) (בראשית ה) ב"א שמר ט ל"ג קב"ה. י מוסיף רעיא מהימנא. כ ל"ג מן דלא ער סוד; דלא ינסך ליה גוי. ל מוסיף דילה סתים וחתים. מ דלא אשתיין. נ ל"ג ביינן. ס ל"ג אלקים. ע ל"ג איהו. פ ואיהו סוד ול"ג מן דא ער חסר. צ מוסיף אינון שנים. ק ל"ג היא. ר כ"ג הסולם; הו ספר.

מסורת הזהר

מאמר

מאמר ויין ישמח לבב אנוש - ברושים ביתא

סח ויין ישמח לבב אנוש: זה הוא יינה של תורה, כי כך עולה יין כחשבון סוד. ומה היין צריך להיות סתום וחתום, שלא יתנסך לעבודה זרה, אף סוד התורה כך, שצריך להיות סתום וחתום. וכל הסודות שלה אינם נשקים אלא ליראיו. ולא לחנם עושים כמה מצות ביינן, ומברכים עליו להקב"ה. ויין יש לו ב' צבעים, לבן ואדום, שהם דין ורחמים והיינו ב' שהיא תוספת, ביינן. כלומר, שבהמלה ביינן, יש תוספת אות ב' על יין, שהב' הזו רומזת על דין ורחמים. והוא כמו השושנה שיש בה לבן ואדום, לבן מצד ימין שהוא חסד ואדום מצד שמאל, שהוא גבורה.

טט ומאי לבב אנוש וכו': שואל, ומהו לבב אנוש, לב אנוש היה צריך לומר. ומשיב, אלא יש לב מסור ללב. והם א' ל"ב אלקים דמעשה בראשית, ש"ב הזה ה"ס בינה ב', הוא ב' דבראשית ו"א מן לעיני כל ישראל, (דפו"י דף רט"ז ע"ב)

הסולם

ויין ישמח לבב אנוש ברושים ביתא

דהיינו ב' שבתחילת התורה עם הל' שבסוף התורה, גם הם אותיות לב שהיא לב המלכות. וע"כ כתוב לבב אנוש. שהיין שה"ס הארת החכמה, מתגלה ומשמח את לב הבינה ולב המלכות, שמשם מקבל אנוש. לב לב זה שני פעמים, הוא בגי' ס"ד חסר שמונה לע"ב, שהוא בגימטריא ויכלו, כי השם ע"ב המדומם בויכלו, ה"ס השם של הארת החכמה, שהוא צריך להיות מדומם באלו לב לב, ומשיב, הם ז' ימי בראשית עצמו, שבהם מאירים ל"ב אלקים, מתחברים עם מספר ס"ד. שואל, השמיני מה הוא, שהרי עוד חסר א' לע"ב. ומשיב אלא, ז' ימי בראשית עם זה ספר תולדות אדם, הנחשב ג"כ לבחינת יום של מעשה בראשית, זה הוא ע"ב, כחשבון ביינן, שה"ס הארת חכמה כנ"ל בדבור הסמוך.

ע מאי להצהיל פנים וכו': שואל, מהו להצהיל פנים משמן. ומשיב, אלו הם י"ב פנים, ד' דאריה ד' דשור ד' דנשר. שהם מיכאל שה"ס חסד, הוא אריה, ד' פנים שלו, הם

כה

רעיא מהימנא

דְּנִשְׁרִי, * דְּאִינוּן מִיכָאֵל אַרְיָה, אַרְבַּע אַנְפִין דִּילִיָּה * יְהִנְהָ. אַרְבַּע אַנְפִין
דְּשׁוּר, * וְאִיהוּ גַבְרִיאֵל, וְאִינוּן * יְהוֹ"ה. ד' אַנְפִין דְּנִשְׁרִי, * וְאִיהוּ נֹרִיאֵל, וְאִינוּן
* יְהִנְהָ. וְאִינוּן מְמַנְן, תַּחְתּוֹת חֶסֶד פַּח"ד אַמ"ת, דְּרַגִין דְּתַלְת אַבְהָן. וְאוֹקְמוּהָ
דְּרַבְּנָן, הָאֲבוֹת הֵן הֵן הַמְרַבְּבָה. וְסַלְקִין * נְהוּרִין לְחֻשְׁבָּן יב"ק. וְאִינוּן מְלַךְ מְלַךְ
מְלֻךְ, * יְהִנְהָ אַהֲרִיָּה אֲדָנָי. סָף הַכֹּל יב"ק י.

עא רַבִּי שְׁמַעוֹן הָוָה יְתִיב וְלַעֲי * בְּפַרְשֵׁתָא דָּא, אַתָּא לְקַמִּיהָ ר' אֲלַעְזָר
בְּרִיהָ, א"ל, נָדָב וְאֲבִיהוּא מְאִי עֲבִידְתִּיהוּ בְּפַנְחָס. * אִי לֹא הָוָה פְּנַחֶס בְּעֻלְמָא
כַּד מִיתָו, וּבְתַר אַתָּא לְעֻלְמָא וְאַשְׁלִים דּוּכְתִּיהוּ * שְׁפִיר. אַבְל פְּנַחֶס בְּעֻלְמָא
הָוָה, * וְנִשְׁמַתִּיהָ בִּיהָ בְּקִיּוּמָא קָאִי.

חלופי גרסאות

ש מוסיף הוי"ה הוי"ה. ת דאיהו. א מוסיף הוי"ה הוי"ה. ב דאיהו אוריאל. ג מוסיף הוי"ה הוי"ה. ד מוסיף רבנן עלייהו. ה נקודין. ו ל"ג מן הוי"ה עד סוף האות. ז ברפויי כתבו ר"א ור"י שבעמוד ב' שייך כאן. ח אי נימא דלא. ט לאו הכי דהא וליג שפיר אבל. י וסגן וליג ונשמטא ביה בקיומא.

דרך אמת א| ועסק בפרשה זו.

הסולם

ויין ישמח לבב אנוש כרושים ביתה

מאמר

שהוא גבורה, וז"ש, ארבע אנפין דשור ואיהו גבריאל ואינון הוי"ה שהי' והו' הם בניקוד פתח. דהיינו כמו הוי"ה מלך הב'. שניקודו בפתח. וה"ס השם אהיה, שהוא בינה, משום שקו שמאל נמשך מן גילוי השמאל שבבינה. וע"כ ה"ס יתוד. כי הבינה מיחדת ז"א שה"ס ברכה והמלכות שה"ס קדושה. (כנ"ל אות ט"ג). והוי"ה ימלוך הג', מנוקד בחירק ושכא וחולם. אבל הוי"ה שלו רק בניקוד חירק תחת הו', וניקוד שכא תחת הו'. כי רק הזכרים מנוקדים שהם י"ו, ולא הנקבות שהם ה"ה. וה"ס ת"ת, וה"ס ד' פנים של נשור, וה"ס מלאך נוריאל הממונה תחת מדרגת יעקב. וז"ש ד' אנפין דנשור ואיהו נוריאל ואינון הוי"ה שניקוד הו' הוא בחירק, וניקוד הו' הוא בשכא, דהיינו כמו הוי"ה ימלוך. וה"ס קדושה, שה"ס אדני. וז"ש, וסלקין נהורין בחשבון יב"ק וכו' דהיינו להיותם סוד ג' שמות אהיה הוי"ה אדני שהם בגי' יב"ק.

הם ד' אותיות הוי"ה, שהי' והו' הן בניקוד סגול. ד' פנים של השור, שהוא גבריאל, שהוא גבורה, הם ד' אותיות הוי"ה, שהי' והו' שלה הן בניקוד פתח, ד' פנים של הנשור, הוא נוריאל, שהם ד' אותיות הוי"ה, שהי' שלה היא בנקוד חירק, והו' שלה היא בנקוד שבא. והם ממונים תחת ג' ספירות דז"א חסד פתח אמת, שהם חג"ת. דהיינו המדרגות של ג' האבות אברהם יצחק ויעקב. והעמידו רבנן, שהאבות הן המרכבה. והאורות של י"ב פנים עולים כחשבון יב"ק, כי הם מלך מלך ימלוך, שה"ס הוי"ה אהיה אדני, שג' שמות אלו הם בסך הכל יב"ק, דהיינו שהם בגימטריא קי"ב.

פירוש נודע שיתוד ברכה קדושה שה"ס יב"ק, הם ג' שמות אהיה הוי"ה אדני, (כנ"ל אות טג). ואומר שה"ס הוי"ה מלך הוי"ה מלך הוי"ה ימלוך לעולם ועד. אשר הוי"ה מלך הא' מנוקד בב' סגולים וכן הוי"ה שלו מנוקד בב' סגולים, א' תחת הו' וא' תחת הו'. וה"ס חסד, וה"ס ד' פנים של אריה, וה"ס מלאך מיכאל הממונה תחת מדרגת אברהם שהוא חסד. וז"ש, דאינון מיכאל, אריה, ארבע אנפין דיליה י"ה ז"ה שהי' היא בניקוד סגול וכן הו'. דהיינו כמו הוי"ה מלך הא'. וה"ס ברכה, וה"ס הוי"ה שהוא ז"א. והוי"ה מלך הב', הוא מנוקד בב' פתחין, וכן הוי"ה שלו מנוקד עם ב' פתחין. וה"ס גבורה, וה"ס ד' פנים של שור, וה"ס מלאך גבריאל הממונה תחת מדרגת יצחק,

עא רַבִּי שְׁמַעוֹן הָוָה וְכוּ': ר"ש היה יושב ועוסק בפרשה זו. בא לפניו ר' אלעזר בנו. אמר לו, נדב ואביהוא מה להם שיתגלגלו בפנחס, אם לא היה פנחס בעולם כשמתו ואח"כ בא לעולם, ונתגלגלו בו, והשלים מקומם היה יפה. אבל פנחס בעולם היה בעת שמתו נדב ואביהוא ונשמטו כבר היתה בו בקיומה. ואין נתגלגלו בו.

(רפויי דף רט"ו ע"ב * דף רי"ז ע"א)

א"ל

כו

רעיא מהימנא

(עב) א"ל ברי, רזא עלאה הקא, וְהָכִי הוּא. דְּבִשְׁעָתָא דְּאַסְתָּלְקוּ מִן עֲלְמָא, לֹא הָווּ מִתְטַמְרֵן ׀ תַּחְתּוֹת גְּדַפֵּי טַנְרָא קַדִּישָׁא. מ"ט. בְּגִין דְּכְתִיב ׀ וּבְנִים לֹא הָיוּ לָהֶם, דְּאַזְעִירוּ דִּיּוֹקְנָא דְּמַלְכָּא, דְּהָא אִינוּן ׀ לֹא אֲתַחְזוּן לְשִׁמְשָׁא בְּכַהוּנָה רַבָּה.

(עג) בְּשַׁעְתָּא דְּקַנֵּי פִנְחָס עַל בְּרִית קַדִּישָׁא, ׀ וְעָאֵל בְּגוּ פְמָה אוּכְלוּסִין, וְסָלִיק לִוְן, ׀ לְגַיִּיפִין עַל רוּמְחָא, לְעִינֵיהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל. ׀ פִּד חָמָא שְׁבָטָא דְּשַׁמְעוֹן בְּכַמָּה אַכְלוּסִין דְּאָתוּ לְגַבֵּיהּ, פִּרְחָא נְשַׁמְתִּיהּ מַגִּיהּ, וְתַרְיֵן נְשַׁמְתִּין דְּהָווּ ׀ עֲרִטְרָאִין בְּלֹא דּוּכְתָא, ׀ אֲתַקְרִיבוּ בָּהּ, ׀ וְאֲתַכְּלִילוּ פַחְדָּא, ׀ וְאֲתַהֲדַרְתּוּ נְשַׁמְתִּיהּ, כְּלִילָא רוּחָא, דְּאֲתַכְּלִיל בְּתַרְיֵן רוּחִין, ׀ וְאֲתַתְּקַפוּ בֵּיהּ, פְּדִין רְוּחַ דּוּכְתִּיָּהּ, לְמִיָּהוּי ׀ פִּתְנָא מַה דְּלֹא ׀ אֲתַחְזוּ מִן קַדְמַת דְּנָא.

(עד) וע"ד פְּתִיב, ׀ וְכָר נָא מִי הוּא נְקִי אָבְד, דְּלֹא אֲתַאכִיד בְּהִיא שַׁעְתָּא, וְלֹא אָבִיד רוּחִיהּ פִּד פִּרְחָה מַגִּיהּ. וְאִיפֵה יִשְׂרָיִם נְכַחְדוּ. אֲלִין בְּנֵי אַהֲרֹן, ׀ דְּאֲתַהֲדְרוּ לְעֲלְמָא, מַה דְּאָבְד ׀ בְּחַיִּיהוֹן. וע"ד פְּתִיב בֵּיהּ בְּפִנְחָס בֶּן בֶּזֶן, תְּרִי זַמְנֵי. פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן.

(עה) מַה פְּתִיב לְעִילָא מִפְּרִשְׁתָּא דָּא. ׀ וַיֹּאמֶר יְיָ אֵל מֹשֶׁה קַח אֶת כָּל רְאשֵׁי הָעָם וְהוֹקֵעַ אוֹתָם לִי נֶגֶד הַשָּׁמַיִם. וְכִי עַל דְּקַטְלִין בְּלִילְיָא, אוּ עַל דְּקַטְלִין בִּימָמָא ׀ בְּיוֹמָא דְּעֵיבָא, פְּתִיב נֶגֶד הַשָּׁמַיִם. אָמַר ר' יְהוּדָה, דְּתַהָא מִיְתַהוֹן בְּאֲתַגְלִיָּא, פְּמָה דְּחָבוּ בְּאֲתַגְלִיָּא.

מסורת הזהר
(במדרב ג) אחרי מות ב צ"ח. ד) (איוב ה) לעיל אות
לד צ"ט. ה) (במדרב כה) שמות ח צ"ו.
חלופי גרסאות
כ ל"ג לא. ל ועייל. ו וכל ול"ג כד חמא. ז אחכיליו
ול"ג אתקריבו בה. ס מטיף כהנא רבא. ט ל"ג אתחזו.
פ איהו נקי ול"ג מן כתוב עד ולא. צ דאהדרו. ק בחזיו.
ג] לנואפן זמרי וכובי כנורע. ד] ערוגים בלא לבוש
רוחני בעוה"ב. ה] ביום המעונן.

מאמר

הסולם

ויין ישמח לבב אנוש כרושים ביתא

(עב) א"ל ברי רזא וכי: אמר לו בני סוד עלינו כאן, וכך הוא, בשעה שנדב ואביהוא נסתלקו מן העולם, לא היו מתכסים תחת כנפי סלע הקדוש, שהוא המלכות, מה הטעם. הוא משום שכתוב, ובנים לא היו להם, שמיעטו דמותו של המלך, שלא קיימו מצות פריה ורביה, להעמיד בנים בצלם אלקים. שמשום זה לא היו ראויים לשמש בכהונה גדולה.

(עג) בשעתא דקני פנחס וכי: בשעה שקנא פנחס על ברית הקדוש ונכנס בתוך ההמונים, והעלה את הנואפים על הרומח לעיני כל ישראל. כשראה את שבט שמעון, שכאו אליו בכמה המונים, פרח נשמתו של פנחס מחמת פחד, ואז שתי נשמות שהיו ערומות בלי תקונם, שהם נשמות נדב ואביהוא, קרבו לנשמתו של פנחס, ונכללו עמה יחד, ואח"כ חזרה אליו, נשמתו כלולה, רוח הנכלל מב' רוחות, והחזיקו בו. אז הרויח מקומם של נדב (דפו"י דף ר"ז ע"א)

כז

רעיא מדימנא

(עו) א"ר שמעון, לאו בגין פך אתמר. אלא מהכא אוליפנא, בדרגא דחב ב"נ לקב"ה, לההוא אתר אצטריך למעבד תקנתא לנפשיה. אינון חבו בכרית קדישא דאקרי שמש. בגין פך דינא ותקונא דילהון איהו פנגד השמש, ולא באתר אחרא. מפאן דלא אצטריך ב"נ לתקנא נפשיה, אלא בההוא אתר דחב לגביה ומאן דלא יעביד הכי, לית ליה תקונא לעלמין פדקא יאות.

(עז) רבי חייא פתח, וישבעו עצי יי' ארזי לבנון אשר נטע, מה פתיב לעילא, ויין ישמח לבב אנוש וגו'. וכי מאי האי להאי. אלא הכי אוליפנא, דכתיב מצמית חציר לבהמה וגו'. וכי שכתא דבהמה דאית לה חציר אתא דוד למימר ברוח קודשא. אלא מצמית חציר, אלין אינון שתין אלף רבוא דמלאכין, שליחן, דאתבריאו ביומא תניינא דבראשית, וכלהו אשא מלהטא. אלין אינון חציר. אמאי חציר. בגין דצמחין פחציר דא בעלמא, דכל יומא ויומא אתקצירו השתא, ולכתר צמחין ומהדרין פמלקדמין.

(עח) וע"ד פתיב מצמית חציר לבהמה, הה"ד ויודע צדיק נפש בהמתו, ותנינו, אלף טורין סלקין לה בכל יומא ויומא. וכל טורא וטורא שתין רבוא תרי, והיא אכלה.

(עט) ועשב לעבודת האדם, אלין אינון נשמתהון דצדיקייא, דההוא אדם

חלופי גרסאות
ר ל"ג דילהון.

מסורת הזהר

(1) (תהלים קד) ב"א רמג צ"ב. ז) (שם) ב"א פ צ"א.
(2) (משלי יב) ויקהל לו צ"ב.

דרך אמת ו) במדרגה שאדם חוטא להקב"ה באותה מדרגה צריך האדם לחזור בתשובה והוא ענין תשובת המשקל ותשובת הגדר כנודע.

הסולם

מאמר

ויון ישמח לבב אנוש ברושים כיתה
הם ששים אלף רבוא מלאכים, שליחים שנבראו ביום ב' דמעשה בראשית, וכולם אש לוחט. אלו הם חציר. למה הם חציר. הוא משום שצומחים בעולם כחציר הזה, שבכל יום ויום, עתה נקצרים ולאח"כ תזורים וצומחים ככתחילה.

(עח) וע"ד כתיב מצמית חציר: וע"כ כתוב, מצמית חציר לבהמה, שה"ס המלכות בבחינת הויה במילוי ההיו שהוא בגימטריא נ"ב כחשבון בהמה. ז"ש, יודע צדיק שהוא יסוד נפש בהמתו, שהיא מלכות. ולמדנו אלף הרים מעלים לה, אל המלכות, בכל יום ויום, וכל הר והר, הם ששים רבוא מלאכים שנקראים חציר, כנ"ל, והיא, המלכות, אוכלת אותם (וביאור הדברים תמצא לעיל בראשית א' אות ע"ו בהסולם).

(עט) ועשב לעבודת האדם: אלו הן נשמות הצדיקים, שאדם ההוא, שהוא ז"א, הרוכב ושליט על בהמה זו, שהיא המלכות, אוכל, ומביאם בתוכו, דהיינו שנשמות הצדיקים עולים

השמש. מהו נגד השמש. אמר ר' יהודה נגד השמש פירוש, שתהיה מיתתם בגלוי כמו שחטאו בגלוי.

(עו) א"ר שמעון לאו וכו': אר"ש לא משום זה נאמר, נגד השמש. אלא מכאן אנו למדים, שבאותה המדרגה שאדם חוטא לפני הקב"ה, לאותה המדרגה צריך לעשות התיקון כנפשו. הם חטאו בכרית הקדוש, שנקרא שמש, משום זה הדין והתיקון שלהם כנגד השמש, שה"ס הברית, ולא במקום אחר. מכאן שאין אדם צריך לתקן עצמו אלא באותו מקום שחטא לו, ומי שלא יעשה ויתקן כאן במקום שחטא אין לו תקון לעולם כראוי.

(עז) רבי חייא פתח וכו': רח"פ ישבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע, מה כתוב למעלה, ויין ישמח לבב אנוש וגו'. שואל, וכי איזה ענין זה לזה. ומשיב, אלא כך למדנו. כתוב, מצמית חציר לבהמה וגו'. שואל, וכי שבתה של בהמה שיש לה חציר, בא דוד לומר ברוח הקודש. ומשיב, אלא, מצמית חציר, אלו

(דפויי דף ר"ז ע"א)

רעיא מהימנא

כה

דְרָכִיב וְשְׁלִיט עַל בְּהֵמָה דָּא אָכִיל, וְאָעִיל לֹן בְּגוּוּיָהּ, וּבְכֹוֹתְהוֹן אַתְּוֹן כָּל
עֲלָמָא מֵהָהוּא אָדָם, דְּכְתִיב בֵּיהּ, ^ט וְעַל דְּמוֹת הַפֶּסֶא דְּמוֹת כְּמֵרָאָה אָדָם וְגו' .
וְע"ד כְּתִיב הָאָדָם, הֵהוּא דְּאִשְׁתְּמוּדַע, בְּגִין לְהוֹצִיא לְחַם מִן הָאָרֶץ, לְאִפְקָא מְזוֹנָא
לְעֲלָמָא מִן הָאָרֶץ קַדִּישָׁא.

פ וַיֵּן, דָּא חֲמָרָא עֲתִיקָא דְנָגִיד מְלַעֲיָלָא. יִשְׁמַח לְכַב אָנוּשׁ, אָנוּשׁ: דָּא רָזָא
דְּהָהוּא נַעַר, ^ט דְּסֻלֵּיק לְסִיבּוֹ, וְאַתְהֶדֶר כְּמִלְקַדְמִין. וְע"ד כְּתִיב, ^ט אָנוּשׁ כְּחֻצִיר
יָמִיו.

פא לְהַצְהִיל פְּנִים: אַלִּין אֵינוֹן פְּנִים, דְּאֶקְרוּן אַנְפִּי וְכַרְבִּי, וְאַנְפִּי זוּטְרִי.
מִשְׁמֵן: מְנַגִּידוֹ דְּעֲלָמָא דְאַתִּי, מִשְׁח וּרְבּוֹ קַדִּישָׁא עֲלָאָה. וְלַחֵם לְכַב אָנוּשׁ יִסְעַר,
הֵהוּא לְחֵם דְּאִזְלוּ שְׁחָקִים, וְטַחְנָן מְנָא לְמִיכְלָא דְּצַדִּיקָיָא סְתָמָא, וּמִתְמַן אַתְּנָגִיד
לְכַמָּה תִּילִין, דְּאֶקְרוּן לְכַב אָנוּשׁ. וְכֵלָא אַתָּא מְנַגִּידוֹ עֲלָאָה.

פב יִשְׁבַּעוּ עֲצֵי יְיָ, אַלִּין אֵינוֹן אֵילָנִין עֲלָאִין פְּנִימָאִין. אַרְזֵי לְבָנוֹן ^ט אֲשֶׁר
נָטַע, דְּהָא אַתְּעַקְרוּ וְנָטַע לֹן קב"ה. ^ט מֵאֵי בֵין עֲצֵי יְיָ, לְאַרְזֵי לְבָנוֹן. עֲצֵי יְיָ,

ה'רופי גרמאות
ט ל"ג אשר נטע. ת מבין.

מסורת הזהר
ט (יחזקאל א) תוריע לט צ"ס. י (תהלים קג) לעיל אות
טו צ"ר.

דרך אמת זן שעולה לזקנה.

הסולם

מאמר

וַיֵּן יִשְׁמַח לְכַב אָנוּשׁ כְּרוּשִׁים כִּיתָה
פא לְהַצְהִיל פְּנִים: אַלִּין אֵינוֹן פְּנִים, דְּאֶקְרוּן אַנְפִּי וְכַרְבִּי, וְאַנְפִּי זוּטְרִי.
מִשְׁמֵן: מְנַגִּידוֹ דְּעֲלָמָא דְאַתִּי, מִשְׁח וּרְבּוֹ קַדִּישָׁא עֲלָאָה. וְלַחֵם לְכַב אָנוּשׁ יִסְעַר,
הֵהוּא לְחֵם דְּאִזְלוּ שְׁחָקִים, וְטַחְנָן מְנָא לְמִיכְלָא דְּצַדִּיקָיָא סְתָמָא, וּמִתְמַן אַתְּנָגִיד
לְכַמָּה תִּילִין, דְּאֶקְרוּן לְכַב אָנוּשׁ. וְכֵלָא אַתָּא מְנַגִּידוֹ עֲלָאָה.

פב יִשְׁבַּעוּ עֲצֵי יְיָ, אַלִּין אֵינוֹן אֵילָנִין עֲלָאִין פְּנִימָאִין. אַרְזֵי לְבָנוֹן ^ט אֲשֶׁר
נָטַע, דְּהָא אַתְּעַקְרוּ וְנָטַע לֹן קב"ה. ^ט מֵאֵי בֵין עֲצֵי יְיָ, לְאַרְזֵי לְבָנוֹן. עֲצֵי יְיָ,
וְהַכֵּל בָּא מֵהַמְשַׁכָּה הַעֲלִינָה. מִן הַבֵּינָה.
עֲלִיוֹנִים פְּנִימִים. דְּהֵינּוּ ז"א וּמַלְכוּת. אַרְזֵי
לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע. כִּי נִתְעַקְרוּ ז"א וּמַלְכוּת
מִמְקוֹמָם, וְנָטַע אוֹתָם הַקַּב"ה שְׁהוּא הַמְּאֻצִּיל,
בְּמִקּוֹם בֵּינָה. מֵה בֵין עֲצֵי ה' לְאַרְזֵי הַלְבָנוֹן.
הוּא כִּי עֲצֵי ה', הֵינּוּ עֵץ הַחַיִּים, שְׁהוּא ז"א,
וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, שְׁהוּא הַמַּלְכוּת. אַרְזֵי
הַלְבָנוֹן, אֵלוּ הֵם חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי בֵינָה, אֲשֶׁר
נָטַע בּוֹז"ן, שְׁהֵם נִקְרָאִים חֲמֵשׁ מֵאוֹת שְׁנָה. כִּי
הֵם ה"ס דְּבִינָה חֲגִית נ"ה שׁוֹרֵן עוֹלָם
וּמְלִבִּישִׁים אוֹתָם, שְׂמֻדָּה ז"א, שְׁטִפְרוּתֵיוּ בְּמִסְפַּד
עֲשֻׂרֹת

עוֹלָם וְנִכְלָיִים בּוֹ"א, בְּסוּד מ"ו, כְּדִי לִיחַד
ז"א וּמַלְכוּת יחַד. וּבּוֹכּוֹתֵם נּוֹן כָּל הָעוֹלָם מֵאֲדָם
הֵהוּא שְׁהוּא ז"א. כִּי הֵם גּוֹרְמִים זׁוּגוּ עִם
הַמַּלְכוּת, וּמִשְׁפִּיעַ הַמּוֹזוֹן לְמַלְכוּת וְהַמַּלְכוּת
מִשְׁפַּעַת לְכָל הָעוֹלָם. שְׁכַתּוּב בּוֹ וְעַל דְּמוֹת
הַכֶּסֶא דְּמוֹת כְּמֵרָאָה אָדָם וְגו'. וְע"כ כְּתוּב,
לְעֹבֹדוֹת הָאֲדָם, עִם ה' הִיחִיעָה, דְּהֵינּוּ אוֹתוֹ
הַנּוֹדַע, שְׁהוּא ז"א. וְהוּא כְּדִי לְהוֹצִיא לְחֵם
מִן הָאָרֶץ. דְּהֵינּוּ לְהוֹצִיא מְזוֹנָתָה לְעוֹלָם מִן
הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה, שְׁהִיא הַמַּלְכוּת.

פ וַיֵּן, דָּא חֲמָרָא וְכוּ': וַיֵּן, זֶה הוּא
יֵין יִשְׁן הַנְּמַשְׁךְ מִלְּמַעְלָה. דְּהֵינּוּ הָאֲרֵת הַחֲכָמָה
הַנְּמַשְׁכַת מִן הַבֵּינָה. יִשְׁמַח לְכַב אָנוּשׁ, אָנוּשׁ,
זֶה סוּד אוֹתוֹ הַנַּעַר שְׂמַגִּיעַ לּוֹקְנָה, וְאַח"כּ חוֹזֵר
לְהִיּוֹת נַעַר כְּבַתְחִילָה. שְׁהוּא מִטְטְרוֹן שׁר הָעוֹלָם,
שְׂאוּמֵר, נַעַר הִיּוֹתֵי וְגַם זְקֵנֵי. שְׁהוּא בְּסוּד רְצוּא
וְשׁוּב, כְּשֶׁהוּא בְּסוּד רְצוּא, לְקַבֵּל חֲכָמָה, הוּא
זְקֵן. וְכִשְׁהוּא בְּסוּד וְשׁוּב, הוּא נַעַר. וְע"כ כְּתוּב
עֲלִיו, אָנוּשׁ כְּחֻצִיר יָמִיו. שְׁהוּא כְּמוֹ חֻצִיר הַנֶּקְצֵד
וְחוֹזֵר וְצוּמָח. כִּי כְּשֶׁחוֹזֵר לְהִיּוֹת נַעַר, הָרִי
נֶקְצְרוּ חֲגִרֵי שְׁלוֹ, אֲבֵל אַח"כּ הוּא חוֹזֵר וּמַגִּיעַ
לּוֹקְנָה, דְּהֵינּוּ שְׁחוֹזֵר וְצוּמָח, וְכֵן חוֹזֵר חֲלִילָה.
(דְּבָרֵי דָף רִי"ז ע"א * דָף רִי"ז ע"ב)

כט

פנחס

אלין עץ החיים, ועץ הדעת טוב ורע. ארזי לבנון, אלין חמשין תרעין, דאקרין חמש מאות שנה.

פג א אשר נטע. אשר שם צפרים יקננו, בטוליהון, מקננו נשמתהון דצדיקאי, וכל תילין קדישין אתנו מתמן. חסידה, ברתיה דאברהם אבינו, דאקרי חסיד, ועבד חסד עם כל בני עלמא, בג"כ אקרי חסידה. ברושים ביתה. בין דרועי עלמא יתבא (ע"כ רעיא מהימנא) .

פד רבי אבא ור' יוסי, קמו למלעי באורייתא בפלגות ליליא, עד דהוו יתבי ולעאן באורייתא. א"ר יוסי, הא דא"ר חייא אנוש פחציר ימיו שפיר קאמר. אכל במאי דאוקימנא סופיה דקרא, פי רוח עברה בו ואיננו ולא יכירנו עוד מקומו. א"ל הכי הוא ודאי, אנוש פחציר ימיו כמה דאמר, כציץ השדה ה הוא שדה דאשתמודע. פן יציץ דאתחדש ואתהדר ופמלקדמין.

פה פי רוח עברה בו ואיננו, דא י הוא רוחא עלאה טמירא קדישא גניזא מפלא, דכליל ליה בגויה. וקדין ואיננו. ודא הוא רזא דתנוף, דכתיב ביה ואיננו פי לקח אותו אלהים, דא אלהים עלאה. רוח עלאה, רוח גניזא טמירא.

חלופי גרסאות

א ל"ג אשר נטע. ב ל"ג יתבא. ג בדפוי כתבו כאן ובחבורא קדמאה נזהה הוא שייך להתחלת רעיא מהימנא
אות פ"ו. ד קאמר. ה ל"ג ההוא שדה דאשתמודע. ו מטיף כמלקדמין הכי נציץ וסליק. מ"ט בגין. ז ל"ג הוא. ח יכליל.

מסורת הזהר

כ (בראשית ה) ב"ב שמו צ"א.

דרך אמת ח בצל שלהם.

כי רוח עברה בו ואיננו

הסולם

מאמר

השדה היינו אותו שדה הנודע, שהוא המלכות. כן יציץ, היינו שמתחדש וחוזר כבתחילה (כנ"ל אות פ').

פה כי רוח עברה בו ואיננו: זה הוא רוח עליון נסתר וקדוש הגנוז מכל, דהיינו רוח הבינה, הכולל את מסטרו בתוכו, ואז ואיננו. וזהו סוד חנוך, שכתוב בו ואיננו כי לקח אותו אלקים, וזהו אלקים העליון, דהיינו בינה. שהוא רוח עליון רוח גנוז ונסתר. ולא יכירנו עוד מקומו, כי רוח הקטן של מסטרו נכלל ברוח העליון דבינה. מה כתוב אחריו, והסד ה' מעולם ועד עולם. דהיינו שהכהן הגדול, שהוא חסד, מכניסו לתוך קדש הקדשים, ולוקח אותו ומולידו כבתחילה ומחדש כנשר עלומיו. וחוזר להיות נער.

פירוש. המלאכים הם חלקי המלכות. וכמו שיש במלכות ב' מצבים, שבמצב הא' מקבלת מבינה, ובמצב הב' מקבלת מז"א. (כנ"ל ב"א חזרות ק"י עד אות קט"ו) כן יש אותם ב' מצבים גם במטטרון. שבמצב א' הוא מקבל מבינה, ואז יורד עליו רוח הבינה, והוא נכלל בו כנר בפני אבוקה, ואיננו. ואח"כ בא למצב הב'

עשרות, הם חמשים. ומצד הבינה, שספירותיה במספר מאות, הם חמש מאות שנה.

פג אשר נטע וגו': בצילם של ז"א ומלכות, מקננים נשמות הצדיקים, וכל צבאות הקדושים נוונים משם. חסידה, היא המלכות, שהיא בת אברהם אבינו שנקרא חסיד, ועשה חסד עם כל בני העולם, משום זה נקראת המלכות חסידה. ברושים ביתה, היינו שיושבת בין זרועות העולם. שהם חסד וגבורה דז"א, שהם נעשים לה לחכמה ולבינה, שה"ט ראשים וע"כ אומר ברושים ביתה. דהיינו בראשים ביתה.

מאמר כי רוח עברה בו ואיננו

פד ר' אבא ור' יוסי וכו': ר"א ור"י קמו לעסוק בתורה בחצות לילה, בעוד שהיו יושבים ועוסקים בתורה. א"ר יוסי זה שאמר ר' חייא בהכתוב, אנוש כחציר ימיו, (לעיל אות פ') יפה אמר, אבל כמה מעמידים סוף הפסוק, כי רוח עברה בו ואיננו ולא יכירנו עוד מקומו. אמר לו כך הוא ודאי, אנוש כחציר ימיו, כמו שאמר ר' חייא. כציץ (דפוי דף ר"ז ע"ב)

ף

פנחס

וְלֹא יִכְרְנוּ עוֹד מְקוֹמוֹ. דְּהָא אֲתְקַלִּיל רוּחָא וְעִירָא, בְּרוּחָא עֲלָאָה. מַה כְּתִיב
בְּתַרְיָה, וְחֶסֶד יי' מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם וְעָל לִיה פְּהִנָּא רַבָּא לְגוּ קְדָשׁ קְדָשִׁים.
וְנָטִיל לִיה, וְאוֹלִיד לִיה כְּמִלְקַדְמִין, וְאַתְחַדָּשׁ כְּנֶשֶׁר עוֹלָמִין. וְאַתְהִדְר אִיהוּ נַעַר.

רעיא מהימנא

פו) וּבְחַבְרָא קְדָמָאָה אָמַר רַעֲיָא מְהִימְנָא בּוּצִינָא קְדִישָׁא, שְׁפִיר אָמְרוּ
ר' אָבָא וּר' תַּיָּיא וּר' יוֹסִי, אָבֵל כִּי רוּחַ עֲבָרָה בּוּ וְאִינְנוּ, הֵכָא צְרִיף לְמִפְתַּח
מַלְיָן, מַאי עֲבָרָה בּוּ. דָּא עֲבָרָה וְזַעַם וְצָרָה. חַד מְאִינוּן מְלֹאכִין רַעִים.

פז) דְּבִגִּין דָּלָא מִיִּשְׁתַּמּוּדְעוּ בֵּיה אִינוּן מְאִרֵי חוּבִין, צְרִיף לְמַעַבְד וְלִיה
שְׁנוּי מְקוֹם, וְשְׁנוּי הַשֵּׁם, וְשְׁנוּי מַעֲשֵׂה. כְּגוֹוְנָא דְאַבְרָהָם, דְּאִתְמַר בֵּיה לֶךְ לֶךְ
מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, הָרִי שְׁנוּי מְקוֹם. וְלֹא יִקְרָא עוֹד שְׁמֶךָ אַבְרָם, וְהָיָה שְׁמֶךָ
אַבְרָהָם, הָרִי שְׁנוּי הַשֵּׁם. שְׁנוּי מַעֲשֵׂה דְאַשְׁתַּנִּי מְעוֹבְדִין בִּישִׁין דְעֵבֵד בְּקַדְמִיתָא,
לְעוֹבְדִין טְבִין. אִיהוּ מְתָלָא. לְרוּחַ דְּהָהוּא דְמִית בְּלֹא בְּנִין. כְּגוֹוְנָא דָּא עֵבֵד
קַב"ה לְאָדָם, כְּפִי תְרִיף לִיה מִהָהוּא עֲלָמָא, וְאַיִתִּי לִיה לְהַאי עֲלָמָא. וְהָא
אִתְמַר לְעִיל.

פח) מְשֻׁנָּה פְּנִיו וְתִשְׁלַחְתָּהוּ, וּבג"ד כִּי רוּחַ עֲבָרָה בּוּ, חַד מְאִינוּן מְלֹאכִין

חלופי גרסאות

ט ל"ג מן מה כתיב עד סוף האות. י ל"ג ובחבורא
קדמאה. כ ל"ג בוצינא קדישא. ל בגין. מ אשתמודעו;
ישתמודעא. נ לון. ט ל"ג דההוא. ע מהא.

מסורת הזהר

ל (תהלים קג) בלק אות עז צ"ת. מ (בראשית יב) לך
ט צ"ב. ו (שם יז) לך ק צ"ג. ס (איוב יד) ח"ג רפא.
ת"י תס"ט קג. ת"ע קכט: תק"ח קי"ד ט"ב ש"ט.

הסולם

כי רווח עברה בו ואינו

חייא ור' יוסי לעיל, בפירוש הכתוב אנוש
כחציר ימיו וגו'. אבל, כי רווח עברה בו ואינונו,
כאן צריכים לפתוח הרברים. מהו, עברה בו.
ומשיב, זה הוא עברה וזעם וצרה, שהוא אחד
מאלו המלאכים הרעים. הנקרא עברה, וזהו
כוונת הכתוב, כי רווח עברה בו. והכתוב טובב,
על המת בלי בנים, שנתגלגל.

פז) דבגין דלא ישתמודעו וכו'; כי
כדי שלא יכירו אותו את המת בלי בנים,
המשגיחים על העונות, צריך לעשות לו שינוי
מקום ושינוי השם, ושינוי מעשה. כמו באברהם,
שנאמר בו, לך לך מארצך וממולדתך, הרי
שינוי מקום. ולא יקרא עוד שמך אברם והיה
שמך אברהם. הרי שינוי השם. וכן שינוי
מעשה, שנשתנה ממעשים רעים שעשה
בתחילה, לעשות מעשים טובים. וזהו משל
אל הרוח של אותו שמת בלי בנים. כי כעין
זה עושה הקב"ה לאדם כשמגרש אותו מעולם
ההוא מחמת שמת בלי בנים, ומביאו בגלגול
לעולם הזה בבן הנולד מיבום אשתו. וכבר
למדנו לעיל (באות מ"ט).

פח) משנה פניו ותשלחהו; ומשום זה
שמשנה פניו בעת שמגרשו מעולם העליון,
נאמר

מאמר

הב' שחזור ונולד מן המלכות, ובמצב הא'
שמקבל מבינה נחשב לזקן, שה"ס ג"ר. ובמצב
הב' שמקבל מו"א ומלכות נקרא נער, שה"ס
ו"ק. והם חוזרים עליו, שלפעמים הוא במצב
הא', ולפעמים הוא במצב הב'.

זו"ש, כי רווח עברה בו ואינונו דא
הוא רווחא עלאה וכו', דהיינו במצב הא'
שמקבל מבינה, וכדין ואינונו וכו' ולא יכירונו
עוד מקומו, דהא אתכליל רווחא זעירא
ברוחא עלאה, כי הרוח הקטן של מטטרון
מתבטל ברוח העליון דבינה, כנר בפני אבוקה.
מה כתיב בתריה וחסד ה' וגו' שה"ס
מצב הב' שלו, שכהן גדול שה"ס חסד דו"א
מכניסו ליסוד דמלכות, וחזור ונבנה מחדש
בבחינת ו"ק. וז"ש ונאל ליה כהנא רבא שהוא
חסד דו"א ל"גו קדש קדשים, ליסוד המלכות,
ונטיל ליה ואוליד ליה כמלקדמין, שחזור
ונבנה מחדש כמו שהיה מטרם שבא למצב הא'.
ואתהדר איהו נער, ששוב בא לבחינת ו"ק.

רעיא מהימנא

פו) בחבורא קדמאה אמר רע"מ וכו';
בחיבור הראשון אמר רעיא מהימנא
מאור קדוש, יפה אמרו רבי אבא ורבי
(דפו"י דף ר"ז ע"ב)

לא

רעיא מדימנא

רעים, כד חזי ליה משונה, ב' בזמנא דאערע * עמיה, שאלין ליה שאר משחיתין עליה, דא הוא מארי חוכה. איהו עני לון ואמר, ואיננו.

פ"ט כד אתפרך מאתריה, ואתנטע באתר אחרא, אתמר ביה ולא יפירנו עוד מקומו. בגין * דעפר אחר יקח וטח את הבית. * ודא איהו רזא, ונתן את הבית את אבניו ואת עציו, אינון גרמין וגידין ובשךא דתהה חזר עפרא. מה כתיב ביה * ונחש עפר לחמו. בגין דתהה מנוגע. ולכתר ועפר אחר יקח וטח את הבית, וכני ליה גרמין וגידין. * ואתחדש, כבית ישנה דעבדין ליה חדשה. ודאי איהו דאתחדש.

צ ומאי דאמר ולא * יפירנו עוד מקומו. על רוח, דאתפליל רוחא ועירא, ברוחא עלאה. * האי איהו מתלא, לאילן דלא עביד איבין, נטלין ענפין דיליה, ומרפיבין ליה בענפא דאילנא אחרא * עלאה, * דעביד פירין, ואתפליל דא כדא, ועביד פירין. בההוא זמנא אתמר ביה, ולא יפירנו עוד מקומו.

צא אוף הכי בר נש דיתב בקרתא דיתבין בה אנשין בישין, ולא יכיל לקיימא פקודין דאורייתא, ולא אצלח באורייתא, עביד שנוי מקום, ואתעקר מתמן, ואשתרש באתר דדיירין ביה גוברין טבין, מארי דתורה, מארי פקודין,

חלופי גרמאות

פ ל"ג בזמנא. צ ביה; מניה. ק ובני ליה וליג מן ודא עד גרמין. ר ל"ג ביה. ש בגין דאתחדש. ת הכי, א מסיף עלאה דא ברא. ב יעביד פירין. ג יכלין. ד ל"ג תורה מארי.

מסורת הזהר

ט (ויקרא יד) לעיל את נג צ"ע. פ (ישעיה סה) פקודי רפו צ"מ.

כי רוח עברה בו ואינו

צ ומאי דאמר ולא וגו': ומה שאמר, ולא יכירנו עוד מקומו. נאמר על הרוח שלו, כי רוח הקטן שלו נכלל ברוח העליון, פירושו, כי רוח הקטן שלו הנפגם מחמת שלא היו לו בנים, נכלל עתה ע"י הגלגול, ברוח שלם של בן הנוולד מיבום אשתו שראוי להוליד בנים. זה הוא משל לאילן שאינו עושה פירות, לוקחים הענפים שלו ומרכיבים אותם בענפים של אילן אחר עליון העושה פירות, ונכללו זה בזה וגם הם עושים פירות. באותה שעה נאמר בו, ולא יכירנו עוד מקומו. כי רוח הא' הפגום, אינו ניכר אפילו מקומו.

צא אוף הכי בר נש וכי: אף כן, אדם היושב בעיר שיושבים בה אנשים רעים, ואינו יכול לקיים מצות התורה, ואינו מצליח בתורה, הוא עושה שינוי מקום ועוקר עצמו משם, ומשתרש במקום שיושבים בו אנשים טובים בעלי תורה, בעלי מצות. כי התורה נקראת עץ. ו"ש עץ חיים היא למחזיקים בה. ואדם הוא עץ, שכתוב, כי האדם עץ השדה, והמצות שבתורה, דומות לפירות. ומה כתוב

בו

הסולם

מאמר

נאמר, כי רוח עברה בו, שטובב על אחד מאלו מלאכים הרעים, ששמו עברה, כנ"ל, כי כשרואה אותו שהוא משונה, בזמן שפוגש אותו, ושאר המשתיתים שואלים עליו, הנה הוא בעל העונות שלך. הוא עונה להם ואומר, ואיננו. כי אינו מכירו, שזסו"ה, משנה פניו.

פ"ט כד אתפרך מאתריה וכי: עתה מבאר סו"ה, ותשלחהו. ואומר, כשגורש ממקומו, ונטע במקום אחר, דהיינו אחר שכבר בא בגוף בעולם הזה, נאמר בו, ולא יכירנו עוד מקומו. משום שעפר אחר יקח וטח את הבית, דהיינו שלקח גוף אחר מעפר אחר והגוף מכונה בית. וזהו סוד, ונתן את הבית את אבניו ואת עציו, דהיינו אלו עצמות וגידים ובשר שהיו בו מקודם חזרו להיות עפר. מה כתוב בו, ונחש עפר לחמו. שטפר החוא שנעשה מגוף המת, הוא בחינת נחש, משום שהיה מנוגע ממנו. וע"כ לאח"כ, ועפר אחר יקח וטח את הבית, דהיינו שבונה לו עצמות וגידין, ומתחדש כמו בית ישן שעושים אותו בית חדש, שהוא ודאי מתחדש.

(דפו"י דף ר"ז ע"ב *) דף ר"ח ע"א

רעיא מדימנא

לכ

דאורייתא¹ אקרי עץ. הה"ד, עץ חיים היא למחזיקים בה. ובר נש יהוא עץ, דכתיב² כי האדם עץ השדה. ופקודין דבה, דמיין לאיבא, ומה פתיב ביה, ריק עץ אשר תדע פי לא עץ מאכל הוא אותו תשחית וכתב. אותו תשחית מעלמא דין, וכתב מעלמא דאתי. ובגין דא צריך ולאעקרא מההוא אתר, ויתנטע באתר אתרא בין צדיקיא.

צב מה בר נש בלא בגין, אתקרי עקר, ואתתיה עקרה. אוף הכי אורייתא בלא פקודין, אתקריאת עקרה, ובגין דא אוקמוה, לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה. אתו חכרייא ואשתטחו קמיה, ואמרו ודאי כעין אוליפנא חדושא, איך אתפליל רוח ברוח, כמאן דתזי מלה בעינא ואתבריר ליה. בקדמיתא תוה לן קבלה, וכעין ברירו דמלה.

צג ותו אתמר בחבורא קדמאה, דהא ניתא ליה לסטרא אתרא לשלטאה על זכאה, יתיר מכלא, ולא חייש פדין לכל עלמא. אדהכי, הא טולא אודמן לגבייהו, וא"ל מנלן. מאיוב. דתוא קב"ה דדרא תו מחויבין פלגיה, ואתא שטן לקטרגא, אמר ליה קב"ה, השמט לבך אל עבדי איוב פי אין פמוהו בכל הארץ, לאשתזבא ביה דרא. ואיהו מתלא לרעיא דאתא זאב למטרף עאניה, ולמיכד ליה. מה עבד ההוא רעיא דתוה חכימא, זחיב ליה אמרא תקיפא ושמנה ורכבא מכלהו, והוא דתו מתנהגין אבתריה פלהו. ובצעו לשלטאה על ההוא אמרא טבא, ששבק לכלהו. מה עבד ההוא רעיא, בשעתא דתוה זאב

חלופי גרסאות

ה דאקרי וליג אקרי עץ הה"ד. ו ליג הוא. ו מוסף לאעקרא ליה. ח ליג ותו אתמר בחבורא קדמאה. ט יהא נייחא. י ליג מכלא. כ ליג לגביהו; לגביה. ל ליג ההוא. מ שכת. נ ליג זאב.

מסורת הדור

צ (משלי ג) כ"א וכת צ"א. ק (דברים כ) בשלח צח צ"י לעיל אות מה צ"ד. ד (שם ת"ז תנ"ב פז. ט) (איוב א) תנוה יז צ"ל.

למה נתפס צדיק בעון הדור

יש לנו בירונו של הדבר. **צג** ותו אתמר בחבורא וכו': ועוד למדנו בחיבור הראשון, כי נוח לו לסטרא אחרא לשלוט על הצדיק יותר מכל, שאינו מחשיב אז את כל העולם. בתוך כך נודמן להם צל אחד, ואמר להם, מאין לנו זה, שמחשיב יותר לשלוט על הצדיק מלשלוט על כל העולם, מאיוב, כי ראה הקב"ה שהדור היה חייב כליה, והשטן בא לקטרג, אז אמר לו הקב"ה השמת לבך אל עבדי איוב כי אין כמותו בכל הארץ, כדי להציל בו את הדור. משל, לרועה, שבא זאב לטרוף את צאנו ולאבד אותם, מה עשה אותו הרועה שהיה חכם, נתן לו שה חזק ושמן וגדול מכולם, אותו שכולם היו מונהגים על ידו. וברצונו לשלוט

הסולם

מאמר

בו, רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא אותו תשחית וכתב, אותו תשחית מעולם הזה, וכתב מעולם הבא. ומשום זה הוא צריך לעקור את עצמו מאותו מקום, שיש שם רשעים שלא יוכל להצליח שם בתורה ומצות, ויטע את עצמו במקום אחר בין צדיקים. ויצליח בתורה ומצות.

צב מה בר נש וכו': מה אדם בלא בנים הוא נקרא עקר ואשתו נקראת עקרה, אף כך, תורה בלי מצות, נקראת התורה עקרה, ומשום זה, למדנו, לא המדרש עיקר אלא המעשה. באו החכמים והשתטחו לפניו, ואמרו, ודאי למדנו עתה חידוש, איך רוח נכלל ברוח, בבירור, כמי שרואה דבר בעינו ומתברר לו. מתחילה היה לנו בדברים האלו רק קבלה, ועתה

(דפו"י דף ר"ח ע"א)

ג:

רעיא מהימנא

אשתדל ביהווא אמרא, ברח רעיא עם עאנא ושוי לון * באתריהון. ולבתר
תב לאמרא, ושזיב ליה מזאב.

צד הכי עביד קב"ה עם דרא, יהיב קב"ה לצדיק, ברשו מקטרגא, לשזבא
"לדרא בגיניה. ואם הוא תקיף פיעקב, אתמר ביה * ויאבק איש עמו, כ"ש
וכ"ש דנצח ליה, עד דאמר שלחני. אמר טולא טולא, הכי הוא, ופאה חולקיה
דהווא צדיק, דאיהו תקיף למסבל ייסורין, כ"ש מאן דנצח בהון למקטרגא
דיליה. דאיהו שולטנותיה * על כל דרא, ואתחשיב ליה פאלו הוא שזיב לון,
וקב"ה עביד ליה רעיא עליהו באתריה, ובגין דא זכה רעיא מהימנא. למהו
רועה על ישראל, ולא עוד אלא דהכי אשליט * ליה עליהו בעלמא דאתי. בגין
דשזיב לון דלא אתאכידו מתמן, דאנהיג לון באורייתא ובעובדין טבין.

צה אדהכי הא רעיא מהימנא, אמר לון, ואמאי לקי דרועא ימינא. דאורח
פל מארי אסנותא דאקיון בקדמיתא דרועא ימינא, והא דרועא שמאלא איהו
קריב ללבא, אמאי לא אקיון ליה. אמר ליה * בגין דקב"ה לא בעי לאלקאה
יתיר, דהא בהאי סגי, ואי אתיקר מרעא * על שייפין דגופא, אקיו דרועא שמאלא.
צו א"ל, אי לא הוו תרווייהו בחד זמנא, יאות אכל אית צדיק הקא, ואית
צדיק הקא, לדא אית מרעין ומכתשין, ולדא אית טיבו. אמאי אי אתיקר ביה
מרעא * יקיו לתרווייהו, דאינון תרין דרועין, למיהב אסנותא לכל שייפין,

חלופי גרסאות

ס ל"ג רעיא. ט דרא; מדרא. פ בכל ול"ג על. צ ל"ג
ליה. ק (דאיהו) קב"ה. ר מוסף על כל. ש אקיו; יאקיו.

מסורת הוהר

ת (בואשית לב) ב"א של צ"ב.

למה נתפס צדיק בעון הדור

הפולם

מאמר

שהצילם שלא נאכדו משם, מעולם הבא, כי
נהניגם בתורה ובמעשים טובים.

צה אדהכי הא רעיא וכו': בתוך
כך, הנה רעיא מהימנא. אמר להם, ולמה לקתה
הזרוע הימנית, כי דרך כל הרופאים להקיו דם
מתחילה בזרוע הימנית. והרי הזרוע השמאלית
היא קרובה יותר אל הלב, למה לא מקיזים
דם ממנה כלומר, ששואל, אנו רואים שצדיק
אחד נלקה, והב' אינו נלקה. אמר לו, משום
שהקב"ה אינו רוצה להכות יותר, כי בזה,
בצדיק אחד, די, ואם נכבדת המחלה על אברי
הגוף מקיזים דם גם מהזרוע השמאלית. אז מוכיח
גם צדיקים אחרים.

צו א"ל אי לא הוו וכו': אמר לו
אם לא היו שניהם בזמן אחד יפה. אבל יש
צדיק כאן ויש צדיק כאן, לזה יש מחלות
ונגעים, ולזה יש חסד. למה, אם נכבדת המחלה,
דהיינו עוונות הדור, יקיו דם לשניהם, לשני
הצדיקים

שלוט על אותו השה הטוב, עזב הזאב את כולם.
מה עשה אותו הרועה, בשעה שהזאב היה
עסוק בשעה ההוא, ברח הרועה עם הצאן, ושם
אותם במקומם, ואח"כ חזר אל השה, והצילו
מן הזאב.

צד הכי עביד קב"ה וכו': כך עושה
הקב"ה עם הדור, שהקב"ה נותן את הצדיק
ברשות המקטרג, כדי להציל את הדור בשבילו.
ואם הצדיק הוא חזק כמו יעקב, נאמר בו
ויאבק איש עמו, כל שכן וכל שכן שמנצח
אותו, את המקטרג, עד שאמר לו שלחני. אמר,
צל, צל, כך הוא. אשרי חלקו של אותו צדיק,
שהוא חזק לסבול יסורין, כל שכן מי שמנצח
על ידי היסורין, את המקטרג שלו שפרש
שליטתו על כל הדור, ונחשב לו כאלו הוא
הצילם, והקב"ה עושה אותו רועה עליהם
במקומו של המקטרג. ומשום זה זכה רעיא
מהימנא להיות רועה על ישראל, ולא עוד
אלא שכך השליטו עליהם בעולם הבא, משום
(דפו"י דף ר"ח ע"א * דף ר"ח ע"ב)

רעיא מדימנא

דד

ואי לא אתייקר ביה מרעא ¹ על כל שייפין, אמאי אקיו לדרועא ימינא, יתיר משמאלא. * אלא א"ל אימא אנת.

צז אמר ליה, ² ודאי גופא ותריין דרועין, אינון לקבל אבהן. רישא, לקבל אדם קדמאה. דרועא ימינא, לקבל אברהם. דרועא שמאלא, לקבל יצחק. גופא, לקבל יעקב. ומלגו לגופא, כבד לימינא. טחול לשמאלא. עשו וישמעאל. לבא יעקב, באמצעיתא. ³ פנפי ריאה וכוליין, לקבל אברהם ויצחק. ריאה מיס. דאינון שוואבין כל מיני משקין. ⁴ כוליין אשא, דכשיל זרע דנחית ממוחא.

צח ובגין דאברהם איהו מיס, שוי זרעיה בגלותא דאדום ובגין דא כבד לימינא דאברהם, ומרה דכבד תרב דיליה, איהי מרה, אתמר * ⁵ בה * ואתחיתה מרה כלענה. ואי חובין מתרפין בכנוי דאברהם דאינון בגלותא דאדום, אתייקר ביה מרע עליהו מסטרא דכבד, דרועא ימינא צריך לאלקאה לאקזא דמיה מניה, דמאן דנטלין מניה ממוניה, כאילו שפיכו דמיה, וואשתאר עני, דעני חשוב כמת.

חלופי גרמאות

ת בכל וליג על; על וליג כל. א ליג אלא אל; אלא וליג אל; ליג אלא. ב ליג ודאי. ג ליג כנפי. ד מסיף כנפי ריאה שוואבין. ה ליג כולין. ו ביה. ז ליג ואשתאר עני.

מסורת הזהר

(א) (משלי ה) ביא רכה צ"ח.

הסולם

למה נתפס צדיק בעון הדור

ומהם נמשכים מיעקב שה"ס הגוף הכולל ב' הורעות, ובפנימיות הגוף ה"ס הלב. ועשו, ה"ס הכבד שכולו דם. והטחול, הוא ישמעאל. שהם ראשי האומות מימין ומשמאל. ומה שנתהפך הסדר שעשו מימין, וישמעאל משמאל מבאר לפנינו.

צח ובגין דאברהם איהו וכו': ומשום שאברהם הוא מיס, דהיינו חסד, לכן אם זרעו פוגם בחסד, משיס זרעו בגלות אדום, שהוא פסולת הגבורה שמשמאל, ושם מקבלים עונשם. להיותם בהיפך ממדתם. ומשום זה נמצא הכבד וכן המרה שבכבד לימינו דאברהם, דהיינו לימין הגוף, התרב שלו, דהיינו המלכות דקליפת עשו, היא מרה. שנאמר בה ואתחיתה מרה כלענה. ואם העונות מתרבים בכניו של אברהם, דהיינו באותם הנמשכים מצד החסד, שהם ניתנים בגלות אדום ונכבדת עליהם המחלה מצד הכבד, צריכים להלקות ולהקיו דם מהזרע הימנית, דהיינו מצדיקים הנמשכים מצד החסד, ולא מאותם הנמשכים מצד הגבורה כי הפגם הוא באותם הנמשכים מחסד. ומי שלוקחים ממנו כספו, הוא כאלו שפכו דמו, כי נשאר עני, ועני חשוב כמת.

ואי

מאמר

הצדיקים שהם שתי זרועות, כדי לתת רפואה לכל אברי הגוף, דהיינו לכל הדור. ואם לא נכבדת המחלה על כל האברים למה מקיו לזרוע ימנית יותר משמאלית. למה ילקה לזה, ולא לזה. א"ל, אלא אמור אתה.

צז אמר ליה, ודאי וכו': א"ל, ודאי הגוף וכו' זרועות הם כנגד האבות, הראש הוא כנגד אדם הראשון. הזרוע הימנית היא כנגד אברהם. הזרוע השמאלית היא כנגד יצחק. הגוף הוא כנגד יעקב. ובפנימיות הגוף, הכבד הוא בימין. הטחול לשמאל. שהם ב' קליפות של עשו וישמעאל. הלב, הוא יעקב באמצעם. כנפי ריאה וכליות הם כנגד אברהם ויצחק. הריאה היא מיס, הרומזים לחסד, כי הריאה שואבת כל מיני משקה. הכליות הן אש, המבשלות הזרע היורד מן המוח.

פירוש. שכל דור, יש בו קומת אדם בכללו. כנגד הקומה הרוחנית שלמעלה, ותושב את ראשי הדור שנמשכים מאדם הראשון, שה"ס ג"ר. ושאר הצדיקים הם נמשכים מן האבות, מהם נמשכים מאברהם שהוא חסד המכונה זרוע ימנית, ובפנימיות הגוף הוא סוד הריאה. ומהם נמשכים מיצחק, שה"ס גבורה המכונה זרוע שמאלית ובפנימיות הגוף ה"ס כליות.

(דפו"י דף רי"ח ע"ב *) דף רי"ט ע"א

זה

רעיא מהימנא

צט) וְאִי חוּבִין מְתַרְבִּין מְסֻטְרָא דְכְּנֵי יִצְחָק, דְּאֵינּוּן סְטְרִין בְּגִלּוּתָא בִּין יִשְׁמַעְאֵל, בִּי מְרַעִיָּה יִתְיָקֵר מְסֻטְרָא דְטָחוּל לְשְׁמַאֲלָא, וְצָרִיךְ לְאֶקְנָא דְרוּעָא שְׁמַאֲלָא, וְלֹא יִתִּיר.

ק) וְאִי חוּבִין מְתַרְבִּין בְּכְנֵי יַעֲקֹב, דְּאֵינּוּן אֲחִידָן לְתַרְיִן סְטְרִין, דְּאֵינּוּן מְפוּזְרִים בְּכְנֵי עֶשׂוֹ וְיִשְׁמַעְאֵל, הָא מְרַעָא אֲתִיקֵר עַל גּוּפָא, וּבְעֵי לְאֶקְנָא בִּי דְרוּעִין. וְאִי פְלִהוּ תֵּלֶת בְּמַרְעִין פְּחָדָא. הָא מְרַעָא סְלִיק לְרִישָׁא, וּבְעֵי לְאֶקְנָא וְרִידִין דְּרִישָׁא, וְאֵלִין תֵּלֶת אֲתַעְבִּידוּ מְרַפְכָּה לְאָדָם קְדַמָּא וְלְאַבְהָן, וּבְהוּן אֲתַתְקִפוּ לְמַסְבַּל יִיסוּרִין, לְאֶגְנָא עַל דְּרָא יִלְאַרְבַּע סְטְרֵי דְעֵלְמָא.

קא) וּוִי לִיָּה לְדָרָא, דְּגַרְמִין דִּילְקוֹן אַבְהָן וְאָדָם קְדַמָּא, וְאֵלִין צְדִיקָא דְבִינְיָהוּ, דְּלִית אַפְרָשׁוּתָא בִּין אֵלִין צְדִיקָא, לְאַבְהָן וְאָדָם, דְּאֵינּוּן נִשְׁמַתִּין דְּלִהוּן, וְדוּחָקָא וְצַעֲרָא וְיִגוּנָא דְּלִהוּן, לְמַטֵּי לְאַבְהָן וְאָדָם. פְּגוּנָא דִּימָא, אֵלִין נַחְלִין דְּנִפְקִין מִתְּמָן, אִי חוּזְרִין עֲכוּרִין וּמְלוּכְלִכִּין לִימָא, הָא יִמָּא נְטִיל מִן עֲכִירוּ וְלְכְלוּכָא דְּלִהוּן. וּבְחִילָא דִּימָא דְּאִיָּהי תְּקִיפָא, וְלֹא סְבִילֵת לְכְלוּכָא דְּלִהוּן, וְזַרְיָקָת וְלִיָּה לְכַר, וְאַשְׁתְּאַרוּ נַחְלִין צְלִילִין וְדַכְיִין מִתְּהוּא לְכְלוּךָ.

קב) פְּגוּנָא דִּימָא, וְדַכְיָתָא לְכְלוּכִין דְּכְנָהָא זְעִירִין, הָכֵי אַבְהָן מְדַפְּאִין

ח'לופי גרמאות

ח ל"ג כל האות. ט ל"ג בגלותא. י ל"ג לארבע. כ דאליק. ל נני. מ מוסיף דאינון כגוונא. ו ל"ג לא. ז ל"ג ליה. ט דרביאית.

למה נתפס צדיק כעון הדור

הם במחלות ביחד, דהיינו שפגמו כולם בשרשיהם. הרי המחלה עולה לראש, וצריכים להקיז הורידים שבראש. ואלו שלש בחינות הצדיקים, הנמשכים מאברהם יצחק ויעקב, נעשו מרכבה לאדם הראשון ולאבות, ובהם מתחזקים לסבול יסורים ולהגין על הדור לארבע רוחות העולם.

קא) וּוִי לִיָּה לְדָרָא וְכוּ': אִי לֹו לְדוֹר הַגּוֹרֵם שְׂיוּכוּ הַאֲבוֹת וְאָדָם הַרְאִשׁוֹן, וְאֵלֹו הַצְּדִיקִים שְׂבִינְיָהֶם, כִּי אֵין הַפְּרֵשׁ בֵּין אֵלֹו הַצְּדִיקִים שְׂבִינְיָהוּ, לְבִין הַאֲבוֹת וְאָדָם הַרְאִשׁוֹן, כִּי אֵלֹו הַצְּדִיקִים הֵם הַנִּשְׁמָוֹת שְׁלֵהֶם, כְּלוּמֵר הַנִּמְשָׁכוֹת מֵהֶם, וְהַדּוּחָק וְהַצַּעַר וְהַיְגוּן שְׁלֵהֶם, אִם מְגִיעַ לַאֲבוֹת וְלָאָדָם הַרְאִשׁוֹן, כְּמוֹ הֵיִם, אִם אֵלֹו הַנַּחְלִים הַיּוֹצֵאִים מִמֶּנּוּ, תּוֹזְרִים אֵלֵיוּ עֲכוּרִים וּמְלוּכְלִכִּים, הֵרִי לֹוקָה הֵיִם אֵת הַעֲכִירוֹת וְהַלְכִלוֹךְ שְׁלֵהֶם, וּמַחֲמַת כַּח הֵיִם שְׁהוּא חוֹק, אֵינּוּ סוֹבֵל הַלְכִלוֹךְ שְׁלֵהֶם, וְזוֹרֵק אֹתוֹ לְחוּץ, וְהַנַּחְלִים נִשְׁאָרִים צְלוּלִים וְשִׁהוּרִים מֵאוֹתוֹ הַלְכִלוֹךְ.

קב) כְּגוּוֹנָא דִּימָא דְּדַכְיָתָא וְכוּ':
וּבְעֵין

הסולם

מאמר

צט) וְאִי חוּבִין מְתַרְבִּין וְכוּ': וְאִם הַעוֹנוֹת מְתַרְבִּים מִצַּד בְּנֵי יִצְחָק, דְּהֵיִינוּ שְׁאוֹתֵם הַנִּמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ פּוֹגְמִים בְּמַדַּת הַגְּבוּרָה שְׁהִי' יִצְחָק, שְׁאוֹ הֵם נִיתְנִים בְּגִלוּת בִּין יִשְׁמַעְאֵל, שְׁהֵם קְלִיפַת הַיְמִין, שְׁהוּא בְּהִיפּוֹן מִמַּדַּתֵּם שֶׁל בְּנֵי יִצְחָק, כְּדִי לְהַגְדִּיל עוֹנוֹתֵם. הַמַּחְלָה נִכְבַּרְתָּ מִצַּד הַטָּחוּל שְׁהוּא לְשְׁמַאֲלָא הַגּוֹף, הַשּׁוֹלֵט עַל בְּנֵי יִצְחָק שְׁפַגְמוּ בְּמַדַּת הַשְּׁמַאֲלָא, וְעִי' צְרִיכִים לְהַקִּיז דָם מִהוֹרֵעַ הַשְּׁמַאֲלִית, דְּהֵיִינוּ מִצְדִּיקִים הַנִּמְשָׁכִים מִצַּד הַגְּבוּרָה, וְלֹא יוֹתֵר. מִפְּנֵי שְׁלֹא נִפְגְּמוּ כְּאֵן הַנִּמְשָׁכִים מֵאַבְרָהָם שְׁהוּא זְרוּעַ יְמִינִית אֵלֹא הַנִּמְשָׁכִים מִיִּצְחָק שְׁהוּא זְרוּעַ שְׁמַאֲלִית.

ק) וְאִי חוּבִין מְתַרְבִּין וְכוּ': וְאִם הַעוֹנוֹת מְתַרְבִּים בְּכְנֵי יַעֲקֹב, דְּהֵיִינוּ שְׁאוֹתֵם הַנִּמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ פּוֹגְמִים בְּמַדַּתוֹ, שְׁהוּא כּוֹלֵל בִּי הַצְּדִידִים חֶסֶד וְגְבוּרָה, שְׁהֵם מְפוּזְרִים בְּגִלוּת בְּכְנֵי עֶשׂוֹ וְיִשְׁמַעְאֵל, דְּהֵיִינוּ בְּקְלִיפּוֹת הַיְמִין וּבְקְלִיפּוֹת הַשְּׁמַאֲלָא, הֵנָּה נִכְבַּרְתָּ הַמַּחְלָה עַל הַגּוֹף, שְׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, וְצְרִיכִים לְהַקִּיז דָם מִבִּי הַזְּרוּעוֹת. וְאִם כָּל הַשְּׁלֵשָׁה דְּהֵיִינוּ הַנִּמְשָׁכִים מִיַּעֲקֹב, וְהַנִּמְשָׁכִים מִיִּצְחָק, וְהַנִּמְשָׁכִים מֵאַבְרָהָם, (דְּפוּי' דְּף רִישׁ ע"א)

רעיא מדימנא

15

חובין ולכלוכין דבנייהו דישקאל, בד אשתכחו בהון צדיקיא בעובדיהון, תקיפין למסבל ייסורין על דריהון. בההוא זמנא לית אפרשא בהון. אתו בלהו וברוכו ליה, ואמרו ליה סיני סיני, דקב"ה ושכינתיה מליל בפומי, מאן זכיל לקיימא קמיה בכלא. זכאה חולקנא, דזכינא לחדשא חבורא קדמא דא בך, לאנהרא ושכינתא בגלותא.

קג) אמר לון, רבנן דכל דרא הויתו בזמניהון, כ"ש בוצינא קדישא, דנהיר חכמתיה בכל דרין דהו אבתריה, אל תתנו דמי לקב"ה באורייתא, עד יערה עלינו רוח קדשא דהא לא אית רשו לאשתמשא במטטרוין שר הפנים אלא לך, דאתון דיליה רמיזין בשמך.

קד) וכען צריך אסיא, למנדע בכמה דרגין אסתלק דפיקו דההוא חולה בגלותא דאדום, דאתמר עליה שחולת אהבה אני. דהא כמה אסיין אתפנשו עליה, למנדע קץ דמרעא דיליה, באלין דפיקין, ולא הוה חד מנייהו דאשתמודע בהון, דדפיקו דההוא חולה, לא כל אסיא בקי לאשתמודע ביה, דאית דפיקין דקשר"ק קש"ק קר"ק, דאמר נביא עליהו כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה.

קה) וכלהו עשר שופרות, פלילן בתלת, דאינון סימן קש"ר, דאיהו תקיעה שברים תרועה. ותקיעה אחזי אריכו דגלותא, שברים קריבו דגלותא. תרועה ביה ייתי פונקנא, דאתזי דחקא בטר דחקא, ולית חנותא בין דא לדא, דנדאי בין

חלופי גרמאות

מסורת הזהר

9 אשכחן. צ מאריהון. ק ליג קדמא; ליג קדמא דא. ר שכינתיה. ש ליג מן בוצינא עד אל ת באורתיה. א מוסף קדשא לגבי שכינתיה. ב ליג דהא. ג למנדע אסיה. ד עלך. ה קש"ק.

10 (שיר ה) חיי שרה טו צ"ב. ג (ישעיה כו) משפטים קפ צ"ס.

הפולם

מאמר

דפיקו דההוא חולה בגלותא דאדום האותיות שלו רמוזות בשמך, כי ראשי תיבות מטטרוין שר הפנים הם משח. קד) וכען צריך אסיא וכו': ועתה צריכים רופא, לדעת בכמה מדרגות עלה הדופק של אותו החולה, ישראל, בגלות אדום. שנאמר עליו שחולת אהבה אני. כי כמה רופאים נתאספו עליו לדעת באלו הדפיקות, את הקץ של המחלה שלו, ולא היה אחד מהם שיכיר בהן, כי הדפיקות של אותו החולה, אין כל רופא בקי להכיר בהן, כי יש דפיקות של קשר"ק קש"ק קר"ק, שאמר הנביא עליהם, כמו הרה תקריב ללדת תזעק בחבליה.

וכעין אם המטהרת לכלוך בניה הקטנים, כך האבות מטהרים העונות והלכלוך של בניהם ישראל, בעת שנמצאים בהם צדיקים במעשיהם, החזקים לסבול יסורים בשביל הדור. בזמן ההוא אין הפרש ביניהם לבין האבות. שהם מטהרים עונות הדור כמו האבות. באו כולם וברכו אותו, את רע"מ, ואמרו לו, סיני סיני, שהקב"ה ושכינתו מדבר בפיו, מי יכול לעמוד לפניו, בכל דבר. אשרי חלקנו שזכינו לחדש חבור הראשון הזה, בך. להאיר השכינה בגלות.

קה) וכלהו עשר שופרות וכו': וכל עשרה השופרות, שהם קשר"ק קש"ק קר"ק, כלולים בשלשה, שהם סימן, קש"ר, שהם תקיעה שברים תרועה, כי אין בהם, אלא ג' שינוי קולות אלו בלבד, והתקיעה מראה אריכות הגלות. השברים מודים קרבת הגלות. התרועה

קג) אמר לון רבנן וכו': אמר להם, רבנן שבכל הדורות שהייתם ותחיו בזמנם, כל שכן המאור הקדוש, שהוא ר"ש, שחכמתו תאיר בכל הדורות שיהיו אחריו, אל תתנו דמי להקב"ה בתורה, עד יערה עלינו רוח הקודש. (נראה שיש כאן חסר) כי אין רשות להשתמש במטטרוין שר הפנים אלא לך, כי (דפו"י דף ר"ט ע"א)

לז

רעיא מהימנא

דשאר עמין מעכבין לון ילישראל בגלותא, ידו תקא דלהון מקרב לון פודקנא. אוף הכי מהירו דדפיקו דא בטר דא, ביה נפיק נפשא דב"ג, בטר דלית ריח בין דא לדא.

קו) קשר"ק קש"ק קר"ק, איהו דשוי קש"ר, תקיעה שברים תרועה. דאתער ביה שקר מן עלמא, * דביה אומאה, מלחמה לני' בעמלק. יתער בעלמא. שיר פשוט, וכפול, ומשולש, ומרובע. דאיהו סליק אתון דיליה, י, יה, יה"ו, יהו"ה, ע"ב. בההוא זמנא, ובכך צדיקים יראו וישמחו וישירים יעלוזו וחסידים ברנה יגילו. ו' תוספת, אלף שתי תאה. קודם דיליה עק"ב, תרב פי מקדשא, ולבתר דיליה, עד תשלום רעב, יהיה ערב. הה"ד * ערב וידעתם פי יי' הוציא אתכם וגו'. * פי עבדך ערב את הנער וגו'. (ע"כ רעיא מהימנא).

קז) ** עד דהו יתבי, חמו * חד טולא דקיימא עליהו, אזלא ואתיא, אזלא ואתיא, בגו ביתא. תוהו. א"ר אבא, יוסי בני, אימא לך מה דהה לי עם בוצינא קדישא. יומא חד הוינן אזלינן בבקעתא דאונא, והוינן לעאן באורייתא, כל ההוא יומא, ומגו תוקפא דשמשא אותבנין גבי חד טינרא, * בגו נוקבא תדא.

מסורת הזהר
ד (שמות יז) ב"א קצו צ"ג. ה) (שם טז) בשלח קיג צ"כ. 1) (בראשית מד) ויגש ט צ"א.
חלופי גרמאות
ו ל"ג לישראל. ז רוחק; ברוחקא. ח ל"ג ביה. ט אתער, ביה אתער. י מוסיף לגבי נטנא כד אתער עמלק מעלמא דביה.
דרך אמת ט עיין בתקונים דף מ"א ע"א. ין צל אחר. כן בנקב אחר שהיה בסלע וישבו שם.

מאמר
התרועה, בה תבא הגאולה, כי קולות התרועה מורים דחק אחר דחק, שאין ריח בין זה לזה, כי ודאי, כיון ששאר העמים מכבידים על ישראל הגלות, הדחק שלהם מקרב את הגאולה. אף כך מתור המהירות של הדפיקה בזה אחר זה, יוצאת נפש האדם, משום שאין ריח בין זה לזה.
קו) קשר"ק קש"ק קר"ק וכו': קשר"ק קש"ק קר"ק שה"ס הדפיקות של הגלות כנ"ל, שעושים קש"ר שהם תקיעה שברים תרועה, שבו נעבר השקר מן העולם, כי קש"ר הוא אותיות שקר, שבו השבועה, מלחמה לה' בעמלק. שעי' הדפיקות המדומזים בקשר"ק קש"ק קר"ק תבא הגאולה כנ"ל. ואז יתעורר בעולם שיר פשוט, וכפול, ומשולש, ומרובע, שאותיותיו של השם הויה עולות ומתחברות תחילה י' ואח"כ יה, ואח"כ יהו, ואח"כ הוי"ה. אשר י' היא שיר פשוט, י"ה הוא כפול, יה"ו, הוא משולש, י"ה ו"ה, הוא מרובע. שהם ביחד בגי' ע"ב. שבזמן הגאולה יתעורר שם ע"ב הזה. בזמן ההוא יקוים, ובכך צדיקים יראו וישמחו וגו'. אשר ובכך הוא בגי' ע"ב, עם תוספת ו' ו' התוספת מורה על אלף הששי. (דפו"י דף רי"ט ע"א * דף רי"ט ע"ב ** דף רי"ז ע"ב *** דף רי"ח ע"א)

הסולם
דפיקו דההוא חולה בגלותא דאדום הקודם שלו עק"ב, נחרב בית המקדש, כלומר, ההקדם, שהקדים החורבן לפני זמן אלף החמישי, היה קע"ב שנה (כמ"ש בע"ז ט). ולבתר דיליה, כלומר האיחוד שלו לאחר אלף החמישי יהיה עד תשלום רע"ב לאלף הששי, כי אלף ומאתים צריך להיות זמן הגלות, כדי שיתקיים האלף לך שלמה ומאתים לנוטרים את פרוי. ועם הגילוי של שם ע"ב הנ"ל, הם אלף רע"ב. (כמ"ש לקמן אות רמט. ובתקוני זהר חדש דף צ"ה עמוד א') ואלו קע"ב שנה שקדמו לאלף החמישי, אפשר שיהיו בכלל החשבון של אלף ורע"ב ואפשר שלא יהיו בחשבון, לזה אומר, עד תשלום רע"ב, אז יהיה ערב, ז"ש ערב וידעתם כי ה' הוציא אתכם וגו'. וכן כי עבדך ערב את הנער. ודע כי כל אלו הקצין המובאים בזהר הם בחינת אתערותא שלמעלה שתהיה במיוחד בזמן ההוא לגאול את ישראל. אמנם הדבר תלוי ודאי בתשובה. (ע"כ רעיא מהימנא).

קז) עד דהו יתבי וכו': בעוד שהיו יושבים, ראו צל אחר עומד עליהם שהולך וקבא, הולך וקבא בתוך הבית. תמהו. א"ר אבא, יוסי בני, אומר לך מה שהיה לי עם המאור הקדוש

פנחס

פנחס

קח) אַמִּינָא ליה, מאי האי, ידבכל שעתא דתייבין אַסְגִּיאוּ בְעֵלְמָא, וְדִינָא שְׂרָיָא בְעֵלְמָא, וּכְאִין דְּבַהוֹן לְקָאן עֲלֵיהוּ. דְּהִכִּי תִנְיִן, בְּחֻבָּא דְדָרָא, קְדִישִׁי וְצַדִּיקִי אִתְּפִסוּן. אַמִּי, אִי בְּגִין דְּאִינוּן יְדֵלָא מוֹכִיחִין לְעֵלְמָא עַל עוֹבְדֵיהוּ, כְּמָה אִינוּן דְּמוֹכִיחִין, וְלֹא מְקַבְּלֵי מִנֵּיהוּ, וְצַדִּיקִי אִתְּפִסִּין קַמֵּיהוּ. וְאִי בְּגִין דְּלֹא הָיוּ יִמָּאן דְּגִין עַל עֵלְמָא, לֹא יְהוֹן מִתִּין, וְלֹא אִתְּפִסוּן בְּחֻבְיֵיהוּ, דְּהָא תְּדוּוּהּ אִיהוּ לְצַדִּיקִי בְּאִבּוּדָא דְּלַהוֹן.

קט) א"ל, בְּחֻבָּה דְדָרָא וְדֹאֵי מִתְּפִסִּין צַדִּיקִי, וְהָא אִוְקִימָנָא הָנִי מִלִּי. אֲבָל בְּשַׁעְתָּא דִּיתְּפִסוּן צַדִּיקִי בְּמַרְעִין, אוּ בְּמַכְתְּשִׁין, בְּגִין לְכַפְרָא עַל עֵלְמָא הָנִי, כְּדִין יִתְּפִרּוּן כָּל חוֹבֵי דְרָא, מְנַלְן. מְפַל שִׁיפֵי גּוּפָא, בְּשַׁעְתָּא דְכָל שִׁיפִין בְּעָאקוּ, וּמְרַע סְגִי שְׂרָיָא עֲלֵיהוּ, שִׁיפָא תְדָא אֲצִטְרִיד לְאַלְקָא, כִּי בְּגִין דִּיתְּפִסוּן כְּלָהוּ, וּמְנוּ. דְרוּעָא. דְרוּעָא אֲלֵקִי וְאַפִּיקוּ מִיַּנְיָה דְמָא, כְּדִין הָא אֲסוּתָא לְכָל שִׁיפֵי גּוּפָא.

קי) אוף הַכִּי בְנֵי עֵלְמָא ׀ אִינוּן שִׁיפִין דָּא עִם דָּא. בְּשַׁעְתָּא דְכַעֲי קב"ה לְמֵיהֵב אֲסוּתָא לְעֵלְמָא, אֲלֵקִי לְתַד צַדִּיקָא בִּינֵיהוּ, ׀ בְּמַרְעִין וּבְמַכְתְּשִׁין, וּבְגִינֵיהּ יְהִיב אֲסוּתָא לְכָלָא. מְנַלְן. דְכִתִּיב ׀ וְהוּא מְחוּלָל מִפְּשַׁעֵינוּ מְדוּכָא מְעוֹנוֹתֵינוּ וְגו' . וּבְחֻבּוֹרְתוֹ נִרְפָּא לְנוּ. וּבְחֻבּוֹרְתוֹ, אֲקוּזוּתָא דְדָמָא, כְּמָאן דְאַקִּיז דְרוּעָא, וּבְחֻבּוֹרְתוֹ חֻבּוּרָא נִרְפָּא לְנוּ, אֲסוּתָא הוּא לְנָא לְכָל שִׁיפִין דְגּוּפָא.

מסורת הזהר

(י) ישעיה נג) ויקהל קטו צ"כ.

חלופי גרסאות

כ דכל ל לא מוכחי. ו יהוי. ו ל"ג מאן. ו ל"ג הוי. ו מוסיף הוי אינון. פ ל"ג במרעין ובמכתשין.

דרך אמת ל) בשביל שיתרפאו.

מאמר

הסולם

דפיקו דההוא חולה בגלותא דאדום

בעונות הדור, ודאי נתפסים הצדיקים, וכבר העמדנו דברים אלו. אבל בשעה שהצדיקים נתפסים במחלות או בנגעים, הוא כדי לכפר על עונות העולם, כי אז מתכפרים כל עונות הדור. שעי"ז מתעלה צד הקדושה, והסי"א נכנעת. מאין לנו זה. הוא מכל אברי הגוף. כי בשעה שכל האברים הם בצרה, ומחלה גדולה שורה עליהם, צריכים להלקות אבר אחד, כדי שיתרפאו כולם, ואיזה אבר מלקי. לזרוע, הזרוע מוכה, שמוציאים ממנה דם. ואז יש רפואה לכל אברי הגוף.

קי) אוף הַכִּי בְנֵי וכו': אף כך, בני העולם הם אברים זה עם זה. בשעה שרוצה הקב"ה לתת רפואה לעולם הוא מכה לצדיק אחד שביניהם, במחלות ובנגעים, ובשבילו נותן רפואה לכל, מאין לנו זה, כי כתוב, והוא מחולל מפשעינו מדוכא מעונותינו וגו' ובחבורתו נרפא לנו. ובחבורתו, היינו הקות דם, כמי שמקיז דם מזרוע, שבחבורה היא נרפא לנו, רפואה היא לנו לכל אברי הגוף. ולעולם

הקדוש, שהוא ר"ש. יום אחד היינו הולכים בבקעת אונו. והיינו עוסקים בתורה כל אותו היום. ומשום תקפו של חום השמש, ישבנו אצל סלע אחד בתוך נקב אחד.

קח) אַמִּינָא לִיָּה מַה וכו': אמרתי לו, מה זה, שבכל זמן שהרשעים מתרבים בעולם והדין שורה בעולם, הצדיקים שבהם מוכים עליהם. כי כך למדנו בעונות הדור, נתפסים הקדושים והצדיקים. למה. אם משום שאינם מוכיחים לעולם על מעשיהם. כמה יש שמוכיחים, ואינם מקבלים מהם, והצדיקים נכנעים לפניהם, שאין שומעים להם. ועכ"ז נתפשים על עון הדור, ואם משום שאין מגין על העולם, נתפשים הצדיקים ומתים כדי שיתקיימו הרשעים בזכותם, שואל, לא ימותו הצדיקים ולא יהיו נתפשים בעונותיהם של הרשעים, ואם הרשעים יאבדו, הרי שמחת הצדיקים היא, אם הרשעים יאבדו. כמ"ש באבוד רשעים רנה.

קט) א"ל בְּחֻבָּא דְדָרָא וכו': א"ל

(דפוי" דף רי"ח צ"א)

ל"ט

פנחס

קיא (ולעולם לא אלקי צדיקא, אלא למיחב אסנותא לדרא, ולכפרא עעליהו. דהא ניקא לסטרא אתרא דדינא "שלטא על זכאה תיר מכלא, דלא חייש פדין לכל עלמא, ולא אשגח בהו, מתדוה דשליט עליה. ויהוא זכאה וכי לשולטנא עלאה, בהאי עלמא, ובצלמא דאתי. צדיק "וטוב לו, דלא חייש קב"ה לכפרא על עלמא.

קיב אמנא ליה, אלו לא הו בחד זמנא, יאות. אכל אית צדיק הכא, ואית צדיק והכא, לדא אית מרעין ומכתשין, ולדא אית כל טיבו דעלמא. אמר לי, בחד מנייהו או תרין סגי, דלא בעא קב"ה לאלקאה "כלא, כמה דלא אצטריף אלא דרועא חדא, לאלקאה ולאקנאה למיחב אסנותא לכל שייפין. אוף הכא, בחד צדיקא סגי.

קיד ואי "אתקף ביה מרע, על כל שייפין, פדין אצטריף תרין דרועין לאקנאה. אוף הכי, אי אסגיא חובין יקירין על עלמא, פדין פל זכאין אלקון, למיחב אסנותא על כל דרא. אכל בזמן דלא אסגיא כל כף, פדין חד זכאה אלקי, ושאר צדיקא בשלם, דהא לא אצטריף עלמא דילקון פלהו. אתסיאו עמא. אתסיאו צדיקיא. ולזמנין דכל יומיהון קיימין במרעין, לאגנא על דרא. מיתו, הא אתסי כלא, ואתכפר. "לזמנין דחובין אינון יקירין תיר.

קיד קמנא ואולנא. ותוקפא דשמשא הנה תיר, ודחיק לן באורחא. חמינין

חלופי גרמאות

צ מסיף עלייהו ורוא דא צדיק ורע לו. ק לשלטאה. ר בגויה. ש כל דמא. ת אתקס; אתייקר. א ליננא.

הסולם

מאמר

דפיקו דההוא חולה בגלותא דאדום צריך להכות כולם, כמו שלא צריכים להכות ולהקין דם אלא מזרוע אחת כדי לתת רפואה לכל אברי הגוף, אף כאן בצדיק אחד די. קיג) ואי אתקף ביה וכר: ואם המחלה התקיפה את כל האברים, או צריכים להקין דם מבי הורעות. אף כך, אם נתרבו עונות כבדים על העולם, או כל הצדיקים מוכים כדי לתת רפואה לכל הדור. אבל בזמן שאינם מרובים כל כך, או רק צדיק אחד מוכה, ושאר הצדיקים הם בשלום, כי העולם אינו צריך שיהיו מוכים כולם. ואם נרפא העם, נרפאים ג"כ הצדיקים. ולפעמים נמצאים הצדיקים במחלות בכל ימיהם כדי להגין על הדור, בזמן שהעונות כבדים יותר. מתו הצדיקים, הרי נרפא הכל, ונתכפר.

מאמר כל העמים לא עבדי נענונא רק ישראל

קיד) קמנא ואולנא ותוקפא וכר: קמנו והלכנו. ותקפו של תום השמש היה חזק ביותר, והיה מיצר לנו בדרך. ראינו אילנות במדבר ומים

קיא) ולעולם לא אלקי וכר: ולעולם אינו מכה את הצדיק, אלא כדי לתת רפואה לדור ולכפר על עונותיהם. כי נוח לו לסטרא אחרא יותר מן הכל, שהדין שולט על הצדיק, כי אז אינו מחשיב לכל העולם ואינו משגיח בהם מרוב שמחה ששולט על הצדיק. והצדיק הוא המתיר על הדור, וזכה לממשלה עליונה, בעולם הזה ובעולם הבא. ואם יש צדיק וטוב לו, הוא משום שהקב"ה אינו דואג לכפר על העולם.

קיב) אמנא ליה אלו וכר: אמרתי לו, אם בי הצדיקים, שהאחד הוא צדיק ורע לו והשני הוא צדיק וטוב לו, לא היו בזמן אחד, יפה היה מה שאמרת שע"כ צדיק וטוב לו, משום שהקב"ה אינו דואג לכפר על העולם, וצדיק ורע לו, משום שהקב"ה דואג לכפר על העולם. אבל יש צדיק כאן ויש צדיק כאן, בזמן אחד, שלזה יש מחלות ונגעים ולזה יש כל טוב שבעולם. אמר לי, בצדיק אחד מהם או שנים די, על כפרות הדור, שהקב"ה אינו (דפויי דף רי"ח ע"א *) דף רי"ח ע"ב)

מ

פנחס

אילנין במדברא, ומיין תחותיהו. יתיבנא תחות חד טולא דאילנא דמדברא. שאילנא ליה, מאי האי דכל עמין דעלמא לא עבדין נענועא, אלא ישראל בלחודייהו, דכד לעאן באורייתא, מתנענען תכא ותכא, בלא למודא דבר נש בעלמא, ולא גליון למיקם בקיומיהו.

קטו) אמר לי, אדפרתן מלתא עלאה, ובני עלמא לא ידעין, ולא משגיחין. יתיב שעטא ובכה, אמר, ווי לבני נשא דאזלין כבעירי חקלא, בלא סוכלתנו. במלה דא בלחודוי אשתמודען נשמתהון קדישין דישראל, בין נשמתהון דעמין עכו"ם. נשמתהון דישראל אתגורו, מגו בוצינא קדישא דדליק, דכתיב וי' נשמת אדם. והאי גר בשעטא דאתדליק, מגו אורייתא דלעילא, לא שכיף נהורא עליה אפילו רגעא. ורזא דא, אלהים אל דמי לה. כגוונא דא כתיב, המנפירים את יי' אל דמי לכם, לא שכיכו לכו. נהורא דשרגא פיין דאתאחדא גו פתילה, תהוא נהורא לא שכיף לעלמין, אלא מתנענעא נהורא לכאן ולכאן, ולא משתכיף לעלמין.

קטז) כגוונא דא, ישראל, דנשמתיהו מגו תהוא נהורא דשרגא, פיין דאמר מלה תנא דאורייתא, הא נהורא דליק, ולא גליון אינון לאשתפכא, ומתנענען לכאן ולכאן, ולכל סטריין. כנהורא דשרגא, דהא וי' נשמת אדם כתיב.

קיז) וכתיב, אדם אתם, אתם קרויין אדם, ולא אומין עכו"ם. נשמתין דעמין עכו"ם, מדעיכו דקש, בלא נהורא דשרי עלייהו. וע"ד משתככיין, ולא מתנענען,

מסורת הזהר

ח (משלי כ) צו יח צ"ט. ט (תהלים פג) לך יב צ"ב. ט (ישעיה סב) לך יב צ"ג. ז (משלי כ) לעיל אות קטו צ"ח. ז (יחזקאל ל"ד).

חלופי גרסאות

ב ל"ג נענועא; אילנין, ג מתנענען, ד לא. ה מוסיף ווי לעלמא. ווי, ו דאתאחד, ז בגו. ח ל"ג כתיב, ט ל"ג דשרי עלייהו, י אית להון שכיכו.

מאמר

הפולם

כל העמים לא עבדי נענועא רק ישראל

ומים תחתייהם. ישבנו תחת צלו של אילן אחד במדבר. שאלתי אותם, את ר"ש. מה זה, שכל עמי העולם אינם עושים נענוע, אלא ישראל בלבדם, כשעוסקים בתורה הם מתנענעים לכאן ולכאן, מבלי שלמדו זה מאיזה אדם בעולם. ואינם יכולים לעמוד על עמדם.

קטו) אמר לי אדברתן וכי: אמר לי, הזכרתני דבר עליון, ובני אדם אינם יודעים ואינם משגיחים, ישב מעט ובכה. אמר אוי לבני אדם שהולכים כבהמות השדה, בלי תבונה. בדבר זה בלבד ניכר בין נשמות הקדושות של ישראל לנשמות שאר העמים עכו"ם, נשמות ישראל נגזרו מנר הקדוש הדולק, שהוא המלכות, שכתוב, נר ה' נשמת אדם, ונר הזה בשעה שנדלק מן התורה העליונה, שהיא ז"א,

קיז) וכתוב אדם אתם וכי: וכתוב, אדם אתם, שפירושו, אתם קרויים אדם ולא אומות

(דפני דף ר"ח ע"ב * דף ר"ט ע"א)

מא

פנחס

דְּהָא לִית לֹון אֹונְיִתָא, וְלֹא דְלֻקִין בְּהַ, וְלֹאוּ נְהוּרָא שְׁרִיָא בְּהוּן, אִינוּן קְיָמִין כְּעֵצִים בְּגוּ נְהוּרָא דְדְלִיק, בְּלֹא נְהוּרָא דְשְׁרִיָא עֲלֵיהוּ, וְעִיד מְשִׁתְּכִין בְּלֹא נְהוּרָא בְּלָל. א"ר יוסי, דָּא אִיהוּ בְּרִירוּ דְמַלְהָ, וּפְאָה חוּלְקִי דְזַכִּינָא לְהֵא, לְמִשְׁמַע דָּא.

קידח * קום ר' אבא, לְחַדְשָא מִלִּין דְאֹונְיִתָא, דְאִמְרַת בְּחַבּוּרָא קְדַמָּא. פְּתַח ר' אבא וְאָמַר, * שִׁירוּ לִנִי שִׁיר תְּדַשׁ תְּהַלְתּוּ מִקְצֵה הָאָרֶץ וְגו'. פְּמָה חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל קָמִי קב"ה, * דְחֻדְוָה דְלֵהוּן וְתוּשְׁבַתְתָּא דְלֵהוּן לֹאוּ אִיהוּ. אֲלֵא * בֵּיה, דְהִכָּא תִנְיִן, כֹּל חֻדְוָה דִישְׂרָאֵל דְלֹא מְשַׁתְּפִי בָּהּ * לְקב"ה, לֹאוּ אִיהוּ חֻדְוָה. וְנִמִּין אִיהוּ סַמָּאל וְכָל סִיעֵתָא דִילֵיהּ לְקַטְרָגָא * לְהֵוּא חֻדְוָה, * וְאִשְׁתָּאָר בְּצַעְרָא וּבְכִנְיָה, וְקב"ה לֹא * אִשְׁתַּתֵּף בְּהֵוּא צַעְרָא.

קיט * אָבֵל מֵאֵן דְשִׁתִּיף קב"ה וְשְׁכִינְתֵיהּ בְּחֻדְוָה דִילֵיהּ, אִם יִתִּי מְקַטְרָגָא לְקַטְרָגָא בְּהֵיא חֻדְוָה. וְקב"ה וְשְׁכִינְתֵיהּ מְשַׁתְּפִי בְּהֵוּא צַעְרָא. מַה כְּתִיב בֵּיה * בְּכָל צָרְתֶם לֹו צַר. וְכִמְאִי. * בְּגִין * דְעַמּוּ אֲנִכִי בְצָרָה.

קכ וּמְנַלֵן, דְאִית לֹון לְיִשְׂרָאֵל לְשִׁתְּפָא לְקב"ה וְשְׁכִינְתֵיהּ בְּחֻדְוָה דְלֵהוּן. דְכְתִיב * יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׁיו. הֵיא חֻדְוָה דִישְׂרָאֵל לֹאוּ אִיהוּ, אֲלֵא בְעוֹשָׁיו. * בְּעוֹשָׁיו, בְּעוֹשׂוּ מַבְעֵי לֵיה. * אֲלֵא אֵלִין קב"ה וְשְׁכִינְתֵיהּ, וְאָבִיו וְאָמוּ, דְאָף עַל גַּב

חלופי גרמאות

כ ל"ג קום; ל"ג מן קום עד פתח. ל מוסיף מסטרא דישראל דלעילא דאיהו שותפו דקב"ה ושכינתיה דחודוה. ח בהו; לשתפא לקב"ה ושכינתין בהו דהכי. ו ביה. ח מוסיף לקב"ה ושכינתיה. ו ליה בהווא. פ ואתחור; ל"ג מן ואשתאר עד קב"ה (באמצע אות קי"ט). צ משתתף. ק ל"ג מן אבל עד מה כתיב. ו וקב"ה ול"ג ושכינתיה. ש בגין דלאו איהו חודוה אלא בשותפות דיליה מאלין דכתיב ישמח. ת ל"ג בעושי; ישמח ישראל בעושי בעושו מבעי ליה אלא אלין קב"ה ואבא ואמא, דאע"ג דמיתו אבא ואמא, קב"ה אעקר לון מג"ע ואייתי לון עמיה להווא חודוה ד"א בעושי בעושו מבעי ליה כד"א. א ל"ג מן אלא עד כד"א.

מסורת הזהר

ח (ישעיה מב). ו (שם סג) וירא קנג צ"ג. ט (תהלים צא) פקודי רעב צ"ל. טו (שם קמט) ויקרא קלא צ"ק. ס מוסיף לקב"ה ושכינתיה. ו ליה בהווא. פ ואתחור; ל"ג מן ואשתאר עד קב"ה (באמצע אות קי"ט). ק ל"ג מן אבל עד מה כתיב. ו וקב"ה ול"ג ושכינתיה. ש בגין דלאו איהו חודוה אלא בשותפות דיליה מאלין דכתיב ישמח. ת ל"ג בעושי; ישמח ישראל בעושי בעושו מבעי ליה אלא אלין קב"ה ואבא ואמא, דאע"ג דמיתו אבא ואמא, קב"ה אעקר לון מג"ע ואייתי לון עמיה להווא חודוה ד"א בעושי בעושו מבעי ליה כד"א. א ל"ג מן אלא עד כד"א.

ישמח ישראל בעושי

ועתיד הוא, סמאל וכל הכת שלו לקטרג על אותה השמחה, ונשאר בצער ובבכיה, והקב"ה אינו משתתף בצער ההוא.

קיט אבא מֵאֵן דְשִׁתִּיף וכו': אבל מי שמשתף את הקב"ה ושכינתו בשמחה שלו, אם יבא מקטרג לקטרג על השמחה ההיא, הקב"ה ושכינתו משתתפים בצער ההוא. מה כתוב בו, בכל צרתם לו צר. ובמה, הוא משום שכתוב, עמו אנכי בצרה.

קכ וּמְנַלֵן דְאִית לֹון לְיִשְׂרָאֵל וכו': ומאין לנו שיש לישראל לשתף את הקב"ה ושכינתו בשמחתם. הוא, כי כתוב, ישמח ישראל בעושי, שפירושו, שמחה ההיא של ישראל אינה אלא בעושי. ושואל, בעושי, והרי היה צריך לומר בעושו. ומשיב, אלא אלו הם הקב"ה ושכינתו ואביו ואמו, שאע"פ שמתו, הקב"ה עוקרם מגן העדן

הסולם

מאמר

אומות העולם קרוים אדם. הנשמות של עמים העכו"ם, הן מקש כבוי, בלי אור השורה עליהם, וע"כ הם שקטים ואינם מתנענעים, כי אין להם תורה, ואינם נדלקים בה, ואין אור שורה בהם, וע"כ הם עומדים כעצים בתוך האש, שדולקים בלי אור השורה עליהם. וע"כ הם שקטים בלי אור כלל. א"ר יוסי, זהו בירורו של הדבר, אשר חלקי שזכיתי לשמוע דבר זה.

מאמר ישמח ישראל בעושי

קידח קום ר' אבא וכו': קום ר"א לחדש דברי תורה שאמרת בחבור הראשון. פתח ר' אבא ואמר, שירו לה' שיר חדש תהלתו מקצה הארץ. כמה אהובים ישראל לפני הקב"ה, שהשמחה שלהם והתשבחות שלהם אינם אלא בו. כי כך למדנו, שכל שמחה של ישראל שאינם משתתפים בה את הקב"ה, אינה שמחה.

(דפו"י דף ר"ט ע"א * דף ר"ט ע"ב)

פנחס

מב

דמיתו, קב"ה אַעְקַר לֹון מַג"ע, וְאַיְתִי לֹון עַמִּיה לְהֵוֹא חֲדָוָה, לְנִטְלָא חוֹלְקָא דְחֲדָוָה עִם קב"ה וְשְׁכִינְתִיה. כד"א * הַעוֹשׂוֹ יִגֶשׁ חֲרָבוֹ.

קכא * ד"א בַּעוֹשִׁיו, בְּגִין דְּב"נ אֲתַעְבִּיד בְּשׁוֹתְפוֹת, גְּבָרָא וְאַתְתָּא, וְקב"ה. וְעַל רָזָא דָּא פְּתִיב, * נַעֲשֶׂה אָדָם, בְּשׁוֹתְפוֹ. דְּתַנִּינָן, תְּלַת אוֹמְנִין עֲבַד קב"ה, לְאַפְקָא מְנַהוּן עֲלֵמָא, וְאַלִין אֵינוּן: שְׁמַיָא, וְאַרְעָא, וּמַיָא. וְכָל חַד שְׁמַשׁ חַד יוֹמָא, וְאַתְדְּרוּ כְּמַלְקָדְמִין.

קכב * יוֹמָא קְדָמָא, אַפִּיק שְׁמַיָא אוֹמְנוֹתָא דִּילִיה, דְּכְתִיב * וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. יוֹמָא תַנְיִנָא, אַפִּיקוּ מִיָּא אוֹמְנוֹתָא לְעַבְדִּתָּא, דְּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְגו'. אַסְתְּלִקוּ פְּלַגָּא מִיָּא לְעִילָא, וּפְלַגָּא מִיָּא לְתַתָּא אַשְׁתְּאַרוּ. וְאַלְמָלָא כְּף דְּמַיָּא אַתְפְּרָשוּ, עֲלֵמָא לָא תְּנָה קָאִים. יוֹמָא תְּלִיתָא, עַבְדַּת אַרְעָא וְאַפִּיקַת כְּמָה דְּאַתְפְּקַדַּת, דְּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תְּדַשָּׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׁב, וְכְתִיב וְתוֹצֵא הָאָרֶץ דְּשָׂא וְגו'.

קכג * עַד הָכָא כָּל אוֹמְנָא מְאַלִין תְּלַתָּא, אַפִּיק אוֹמְנוֹתָא דִּילִיה, וְעַבְדוּ מַה דְּאַתְפְּקְדוּ. אַשְׁתְּאַרוּ תְּלַת יוֹמִין אַתְרִינִין. יוֹמָא ד', אַתְפְּקַד אוֹמְנָא קְדָמָא לְמַעַבְד אוֹמְנָא דִּילִיה, דְּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת וְגו', וְהֵינּוּ שְׁמַיִם. בְּיוֹמָא חַמְשָׁא, אַפִּיקוּ מִיָּא דְּאִיהוּ אוֹמְנָא אַתְרָא, דְּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם וְגו'. בְּיוֹמָא שְׁתִּיתָא, עַבְדַּת אַרְעָא אוֹמְנוֹתָא דִּילִיה, דְּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגו'.

חלופי גרסאות

ב אלא.

מסורת הזהר

(פ) (איוב מ). (צ) (בראשית א) הקסח"ז קעט צ"א. (ק) (שם) ב"א מ צ"ד.

הסולם

מאמר

ג' אומנין שמים וארץ ומים
אלקים יהי רקיע בתוך המים וגו', שמחצית המים עלו למעלה, ומחצית המים נשארו למטה. ולולא נתחלקו המים, לא היה נמצא העולם. יום השלישי, הארץ עשתה והוציאה כמו שנצטווה, שכתוב, ויאמר אלקים תדשא הארץ דשא עשב וגו'. וכתוב ותוצא הארץ דשא וגו'.

קכג * עַד הָכָא כָּל אוֹמְנָא מְאַלִין תְּלַתָּא, אַפִּיק אוֹמְנוֹתָא דִּילִיה, וְעַבְדוּ מַה דְּאַתְפְּקְדוּ. אַשְׁתְּאַרוּ תְּלַת יוֹמִין אַתְרִינִין. יוֹמָא ד', אַתְפְּקַד אוֹמְנָא קְדָמָא לְמַעַבְד אוֹמְנָא דִּילִיה, דְּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת וְגו', וְהֵינּוּ שְׁמַיִם. בְּיוֹמָא חַמְשָׁא, אַפִּיקוּ מִיָּא דְּאִיהוּ אוֹמְנָא אַתְרָא, דְּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם וְגו'. בְּיוֹמָא שְׁתִּיתָא, עַבְדַּת אַרְעָא אוֹמְנוֹתָא דִּילִיה, דְּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגו'.

כיון

העדן ומביא אותם עמו לאותה שמחה, לקחת חלק בשמחה עם הקב"ה ושכינתו. ובעושו, פירושו כמו שאתה אומר, העושו יגש חרבנו.

מאמר ג' אומנין שמים וארץ ומים

קכא * ד"א בַּעוֹשִׁיו, בְּגִין וכו': פירוש אחר. בעושו היינו הקב"ה ואביו ואמו, משום שהאדם נעשה בשותפות של גבר ואשתו והקב"ה, ועל סוד זה כתוב, נַעֲשֶׂה אָדָם, דְּהֵינּוּ בְשׁוֹתְפוֹת. עִם אֲבִיו וְאִמּוֹ. כִּי לְמַדְנֵי ג' אוֹמְנִים עֲשֶׂה הַקְּב"ה לְהוֹצִיא מֵהֶם הָעוֹלָם, וְאִלוּ הֵם, הַשְּׁמַיִם, הָאָרֶץ, וְהַמַּיִם. וְכָל אֶחָד מֵהֶם שִׁימַשׁ יוֹם אֶחָד, וְאַח"כ חֲזָרוּ שׁוֹב לְשִׁמַּשׁ כָּל אֶחָד יוֹם אֶחָד כְּמִקּוּדָם.

קכב * יוֹמָא קְדָמָא אַפִּיק וכו': יום הראשון, השמים הוציא אומנותו, שכתוב, ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור. יום השני, המים הוציאו אומנותם לעשות, שכתוב, ויאמר

(דפו"י דף ר"ט ע"ב)

מג

פנחס

קכד כיון דתלת אומנין אלין אשלימו עובדייהו. אמר לון קב"ה, אומנותא תדא אית לי למעבד, ואיהו אדם. אתחברו פחדא, ואנא עמכון, נעשה אדם, גופא דלכון, ואנא אהא שותפו עמכון, ונעשה אדם. כמה דבקדמיתא תוה בשותפו, הכי נמי לבתר. אבא, דביה עביד עבידתא דשמאי, ועבידתא דמייא. ואתתא, דאיהי אומנא תליתאה, כגוונא דארעא. וקב"ה דאשתתף בהדייהו. ועל נזא דא פתיב בעושיו.

קכה ואף על גב דאבא ואמא אתפרשו מהאי עלמא, תדוה בכל שותפותא הוי. דתנינן, בשעתא דבר נש שתיף לקב"ה לתדוה דיליה, קב"ה אתי לגנתא דעדן, וואעקר מתמן לאבוהי ואמיה, דאינון שותפין בהדיה, ואייתי לון עמיה לשהוא תדוה, וכלהו זמנין תמן, ובני נשא לא ידעין. אכל בעקו דב"נ, קב"ה זמין לגביה בלחודי, ולא אודע לאבוהי ולאמיה, הה"ד בצר לי אקרא יי' ואל אליה אשוע וגו'.

רעיא מהימנא

קכו אמר קב"ה, אנא ושכינתי שותפותא דנשמתא, ואבוי ואמיה שותפותא דגופא, דאבוי מזריע לוכן, ודעינין, ודגרמין, וגידין, ומוחא. ואתתא שחור דעינין, ושערא, ובשרא, ומשכא. ואוף הכי שמאי וארעא. וכל תילין דלהון, אשתתפו ביצירתיה. מלאכין, מנהון יצר הטוב ויצר הרע למחוי מצוייר מתרווייהו. שמשא וסיקרא, לאנהרא ליה בימא וליליא. חיון ובעירן ועופין ונונין, לאתפרנסא מנהון. כל אילני ורעין דארעא, לאתפרנסא מנהון.

חלופי גרסאות

ג דביק וליג עבדי. ד עבדיהו. ה דאודע תמן. ו דתמן וליג זמנין; דמיכין דתמן. ז דגרמין ורעינין.

מסורת הזהר

(ו' תהלים יח).

ג' אומנין שמים וארץ ומים

לגן העדן ולוקח משם את אביו ואמו, שהם שותפים עמו, ומביאים עמו לאותה השמחה, וכולם נמצאים שם ובני אדם אינם יודעים. אבל בצרתו של אדם נמצא הקב"ה אצלו בלבדו, ואינו מודיע לאביו ואמו. ו"ש, בצר לי אקרא ה' ואל אלקי אשוע וגו'.

רעיא מהימנא

מאמר ג' שותפין הקב"ה ואביו ואמו

קכו אמר קב"ה אנא וכו': אמר הקב"ה, אני ושכינתי הננו שותפים של הנשמה, ואביו ואמו הם שותפים של הגוף. שאביו מזריע הלובן שבולד, שהם הלובן שבעינים ושל העצמות והגידים והמות. והאשה נותנת השחור שבעין והשערות והבשר והעור. השמים והארץ וכל צבאם השתתפו גם כן ביצירתן של האדם, המלאכים, ונשתתפו בו, כי מהם באים יצר הטוב ויצר הרע, שהאדם יהיה

הסולם

מאמר

קכד כיון דתלת אומנין וכו': כיון שג' אומנים אלו השלימו מעשיהם, אמר להם הקב"ה, אומנות אחת יש לי לעשות, והוא אדם. התחברו יחד, ואני עמכם נעשה אדם, הגוף שלכם, ואני אהיה שותף עמכם לתת הנשמה, ונעשה אדם. וכמו בתחילה הוי ג' אומנים בשותפות מעשה בראשית, כך הוא לאח"כ בבריאת אדם. האב, שבו עשה עבודת השמים ועבודת המים שמהם הלובן שבאדם. והאשה, שהיא אומנת הג' כעין הארץ, שממנה האדם שבולד. והקב"ה, שנשתתף עמהם, שממנו הנשמה. ועל סוד זה כתוב, בעושיו. שהם הקב"ה אביו ואמו (כנ"ל אות קכא).

קכה ואף על גב דאבא וכו': ואע"פ שאביו ואמו נפטרו מעולם זה, השמחה של האדם הוא בכל השותפים, כי למדנו, בשעה שאדם משתף את הקב"ה בשמחתו, בא הקב"ה (דפו"י דף ר"ט ע"ב * דף ר"כ ע"ב **) דף ר"ט ע"ב

מד

פנחס

קכז מה עבד קב"ה, אַעֲקֹר לְאַבְוֵי וּלְאַמִּיָּה מִגְּנֵתָא דְעֶזְרָא, וְאַיִתִּי לְהוֹ עֲמִיָּה, לְמַהְוֵי * עֲמִיָּה בְּחֻדְוָה דְכְנֻזֵי, וְלִית חֻדְוָה בְּחֻדְוָה דְפּוֹרְקָנָא, דְכְתִיב בְּהַ, * יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ וַיֹּאמְרוּ בְּגוֹיִם יְיָ מֶלֶךְ. * אֹז יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלְּפָנֵי יְיָ כִּי בָא לְשִׁפּוֹט אֶת הָאָרֶץ. (ע"כ רעיא מהימנא).

קכח אַהֲדַר הָהוּא טוֹלָא דְמַלְקָדְמִין, וְאַזְלָא גּוֹ בֵּיתָא, כְּמוֹ דִּיּוֹקָנָא דְב"נ. נִפְל עַל אֲנָפוּי ר' אַבָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲדַפְרֵנָא דְבַהֲאֵי אַתְרָא חֲמִינָא לִיה לר' פִּנְחָס בֶּן יֵאִיר, יוֹמָא חַד תְּהוּ קָאִים בְּהֵאֵי דוֹכְתָא, וְתְהוּ אָמַר הָכִי, * פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן, בָּאֵת י' וְעִירָא.

קכט בְּגִין דְתַרִּין אֲלָפִין בֵּיתִין רְשִׁימִין, אֲלָפָא בֵּיתָא דְאַתְנוֹן רַבְרָבִין, וְאַלְפָא בֵּיתָא דְאַתְנוֹן וְעִירָן. אַתְנוֹן רַבְרָבִין, אִינוּן י' בְּעֵלְמָא דְאַתִּי. וְאַתְנוֹן וְעִירָן, אִינוּן י' בְּעֵלְמָא תַּתְאָה. י' וְעִירָא, בְּרִית קְיָמָא קְדִישָׁא. בִּיּוֹן דְקָנֵי פִּנְחָס עַל בְּרִית דָּא, אַתְנוֹסָף בִּיה י' וְעִירָא, רְזָא דְבְרִית דָּא.

קל בְּהָהוּא שַׁעֲתָא, אָמַר קב"ה, מָה אַעֲבִיד עִם מִשָּׁה, בְּרִית דָּא מִמִּשָּׁה תְּוֵי, * וְכִלְהָ דִּילִיה תְּוֵי. וְגֵנְאֵי הוּא לְמִיָּהב לִיה לְאַתְרָא, בְּלָא דַעֲתָא * וְדַעֲתָא דְמִשָּׁה, לָאו יָאוֹת הוּא. שְׂאֲרֵי קב"ה וְאָמַר לְמִשָּׁה, מִשָּׁה, פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן.

מסורת הזהר

ח אעבר. ט לה עמיה למהוי עמהון. י דעלמא. כ דעלמא. ל ל"ג י' ועירא. מ וכלא. נ ל"ג גנאי הוא. ס ל"ג ורעותא. (ד"ה א טז) ת"ז תכ"ב סד: בהשמטות ת"ז קמד. (ת (שם) לך ג צ"ג. א) לעיל אות א צ"א.

חלופי גרסאות

ח אעבר. ט לה עמיה למהוי עמהון. י דעלמא. כ דעלמא. ל ל"ג י' ועירא. מ וכלא. נ ל"ג גנאי הוא. ס ל"ג ורעותא.

מאמר

הסולם

הנני נותן לו את בריתי שלום

בן אהרן הכהן. שפינחס כתוב עם אות י' קטנה. למה.

קכט בְּגִין דְתַרִּין וְכוּ': וְחַשִּׁיב, מִשׁוּם שְׁבִי אֲלָפִין בֵּיתִין רְשׁוּמִים, שִׁישׁ אֲלֶף בֵּית שֵׁל אֹתוּתוֹת גְּדוּלוֹת, וִישׁ אֲלֶף בֵּית שֵׁל אֹתוּתוֹת קְטְנוֹת. וְחַפְשׁ, אֹתוּתוֹת גְּדוּלוֹת הֵן בְּעוֹלָם הַבָּא. שְׁהוּן בַּחֲיִינָת בִּינָה שְׁנִקְרָאֵת עוֹלָם הַבָּא. וְאוּתוּתוֹת קְטְנוֹת הֵן בְּעוֹלָם הַזֶּה. שְׁהוּן בַּחֲיִינָת מַלְכוּת הַנִּקְרָאֵת עוֹלָם הַזֶּה. וְע"כ י' קְטְנָה, הִיא אוֹת בְּרִית קְדִשׁ. דְהֵיִינוּ מַלְכוּת. כִּיּוֹן שְׁקֵנָא פִּנְחָס עַל הַבְּרִית הַזֶּה, נְתוּסְפָה בּוֹ י' קְטְנָה, שְׁה"ס בְּרִית הַזֶּה. דְהֵיִינוּ מַלְכוּת.

קל בְּהָהוּא שַׁעֲתָא אָמַר וְכוּ': בְּאוֹתָהּ שַׁעַתָּה אָמַר הַקְּב"ה, מָה אַעֲשֶׂה עִם מִשָּׁה, כִּי בְרִית זֶה הוּא מִמִּשָּׁה, וְהַכִּלְהָ שְׁהִיא הַמַּלְכוּת, שְׁלוֹ הִיא. לֹא יִפָּה הִיא לְתַת אֹתָהּ, אֵת הַמַּלְכוּת, לְאַחַר, בְּלִי דַעֲתוֹ וְרַצוֹנוֹ שֵׁל מִשָּׁה. לֹא יִפָּה הוּא. הַתְּחִיל הַקְּב"ה, וְאָמַר אֵל מִשָּׁה, מִשָּׁה, פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן. אָמַר לוֹ מִשָּׁה, רַבּוּנוֹ שֵׁל עוֹלָם מָה הוּא. אָמַר לוֹ הַקְּב"ה, אַתָּה הוּא שְׁמִסְרַת נַפְשֶׁךָ עַל יִשְׂרָאֵל כְּמָה פְּעַמִּים, שְׁלֹא

יִהְיֶה מִצְוִיר מִשְׁנִיחָם. הַשְּׂמֵשׁ וְהַלְבָּנָה, נִשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ, לְהֵאִיר לוֹ בְּיוֹם וּבַלִּילָה. חֵיוֹת וּבַהֲמוֹת וְעוֹפוֹת וְדוּגִים, הִשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ, לְהַתְּפַרְנֵס מֵהֶם. כָּל אֵילָנוֹת וְזוֹרַע הָאָרֶץ, הִשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ, הֵיִינוּ לְפַרְנֵס אוֹתוֹ.

קכז מָה עֲבַד קב"ה וְכוּ': מָה עוֹשֶׂה הַקְּב"ה, הוּא עוֹקֵר אֶת אֲבִיו וְאִמּוֹ מִגֶּן עֵדֶן וּמְבִיאֵם עִמּוֹ שִׁיחֵיו עִמּוֹ בְּשִׂמְחַת בְּנִיחָם. וְכֵן בְּזִמְן הַגְּאוּלָּה, שְׂאִין שְׂמַחָה כְּשִׂמְחַת הַגְּאוּלָּה שְׂכַתוּב בְּהַ יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ וַיֹּאמְרוּ בְּגוֹיִם ה' מֶלֶךְ, אֹז יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלְּפָנֵי ה' כִּי בָא לְשִׁפּוֹט הָאָרֶץ שְׂמַבִּיא אוֹ הַקְּב"ה אֵת הָאֲבוֹת וְהָאֲמָהוֹת שֵׁל יִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָתָם. (ע"כ רעיא מהימנא).

מאמר הנני נותן לו את בריתי שלום

קכח אַהֲדַר הָהוּא טוֹלָא וְכוּ': חוֹר אוֹתוֹ הַצֵּל כְּבַתְחִילָה (כְּנ"ל אוֹת ק"ז) וְהַלֵּךְ בְּתוֹךְ הַבַּיִת כְּמוֹ דְמוֹת אָדָם. נִפְל ר' אַבָּא עַל פְּנֵיו, א"ר יוֹסִי, נִזְכַּרְתִּי שְׂבַמְקוֹם הַזֶּה רֵאִיתִי אֵת ר' פִּנְחָס בֶּן יֵאִיר, יוֹם אֶחָד הִיָּה עוֹמֵד בְּמַקְוֵם הַזֶּה, וְהִיָּה אוֹמֵר כֵּךְ. פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר (דפו"י דף ר"ט ע"ב *) דף ר"כ ע"א)

מה

פנחס

ע"א"ל משה, רבש"ע מהו. א"ל, אנת הוא דמקרת נפשך על ישדאל דלא ישתצון מן עלמא בכמה זמנין, ואיהו השיב את חמתי מעל בני ישדאל וגו'. אמר משה מה את בעי פ מני, הא פלא דיך.

קלא) א"ל, הא פלא דיך * היא, אימא ליה דתשרי בגויה. אמר משה, הא בלבא שלים תהא לגביה. א"ל אימא אנת בפומך, וארים קלך, דאנת מסר ליה ברעותא, בלבא שלים. הה"ד, לכן אמור, * את אימא ברעותא, הנני נותן לו את בריתי שלום. משה תהא אמר הנני נותן לו וגו', דאילו קב"ה, יה"ל למימר * לכן אמור לו הנני נותן לו את בריתי שלום, אכל לא פתיב אלא לכן אמור. ואי תימא, דאתעברת מן משה. לא. אלא * כבוצינא * דא דאדליקו מינה, דא יתיב * ואהני, ודא לא אתגרע מנה.

קלב) אתא תהוא טולא, ונתיב, ונשיק ליה. שמעו חד קלא דתהא אמר, פנון אתר, פנון אתר לר' פנחס בן יאיר, דאיהו גבייכו. דתנינן, דכל אתר דצדיקא אתתדש ביה מלי דאורייתא, פד איהו * בטהוא עלמא, פקיד לההוא אתר, ואתי ליה לגביה. וכ"ש פד שראן * בגויה צדיקיא אתרנין. לתדתא בטהוא * אתר, דאמרין מלי דאורייתא. פגוונא דא דתהא אתי ר' פנחס בן יאיר למפקד לאתריה, ואשפח אלין צדיקיא מתדתין מלין דאורייתא, ואתתדש פמלקדמין, תהוא מלה דר' פנחס בן יאיר קמיה.

חלופי גרמאות

ע משה א"ל; ל"ג משה. פ ל"ג מני. צ ל"ג היא אימא ליה. ק ל"ג את אימא ברעותא. ד הוה וליג ליה. ש ל"ג לכן. ת כבוצינא. א ל"ג דא דאדליקו מינה. ב ל"ג ואהני. ג בהאי. ד לגבי. ה אמר; ו אתר וליג דאמרין.

מאמר	הסולם	הנני נותן לו את בריתי שלום
שלא יכלו מן העולם. והוא, פנחס, השיב את חמתי מעל בני ישראל, וגו'. אמר משה, מה אתה רוצה ממני, הרי הכל שלך. ואם אתה רוצה להשרות עליו המלכות, מי יאמר לך מה תעשה.	משה וניתנה לו, אינו כן, אלא כנר הזה שמדליקים ממנו שזה נותן ומהנה, וזה לא נגרע ממנו.	הנני נותן לו את בריתי שלום
קלא) אמר ליה הא בלא וכו': אמר לו הקב"ה למשה, הרי הכל שלך הוא, אמור לו לפנחס, ששכינתי תשרה בתוכו. אמר משה, הנה בלב שלם תהיה המלכות אצלו. אמר לו הקב"ה, אמור אתה בפין ותרים קולך, שאתה מוסר לו השכינה ברצון בלב שלם. ז"ש, * לכן אמור, אתה תאמר ברצון, הנני נותן לו את בריתי שלום. משה היה אומר, הנני נותן לו וגו', כי אלו היה טובב על הקב"ה, היה לו לומר, לכן אמור לו הנני נותן לו את בריתי שלום, אבל לא כתוב אלא לכן אמור, ולא כתוב לו, שמשמע שהציווי היה שמשע יאמר זה. ואם תאמר שהשכינה נתעברה מן	קלב) אתא תהוא טולא וכו': אמר פנון אתר, פנון אתר לר' פנחס בן יאיר, דאיהו גבייכו. דתנינן, דכל אתר דצדיקא אתתדש ביה מלי דאורייתא, פד איהו * בטהוא עלמא, פקיד לההוא אתר, ואתי ליה לגביה. וכ"ש פד שראן * בגויה צדיקיא אתרנין. לתדתא בטהוא * אתר, דאמרין מלי דאורייתא. פגוונא דא דתהא אתי ר' פנחס בן יאיר למפקד לאתריה, ואשפח אלין צדיקיא מתדתין מלין דאורייתא, ואתתדש פמלקדמין, תהוא מלה דר' פנחס בן יאיר קמיה.	הנני נותן לו את בריתי שלום

(דפווי דף ר"כ ע"א)

א"ד

מו

פנחס

קל"ג) א"ר אבא, יאות מלה דרבי פנחס בן יאיר, דהא לא כתיב לכן הנני נותן, אלא לכן אמור י הנני נותן לו. וכי מלה דא הוה גניזא מחסידא דא תחות ידך, ולא הוית אמר. זכאה חולקנא, ידזכינא למהוי בסייעתא דטולא קדישא "הכא.

קל"ד) אוף הוא פתח ואמר, משמיה דר' פנחס א כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה וגו', כמה יאות ליה לב"נ בעוד דבוצינא דליק ושריא על רישיה, לאשתדלא ולמעבד רעותא דמאריה. בגין דההוא נהורא דבוצינא, איהי כ"ח דשריא עליה. וע"ד כתיב, א יגדל נא פת יי'. כח יי', דא הוא כח, דשריא על רישיהון דצדיקיא, וכל אינון דמשתדלין ברעותא דמאריהון. ועל דא תגינן, כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל יכחו.

קל"ה) ודאי אצטריך לאתערא כל שייפוי בחילא תקיף בגין דבאתערוותא תקיף דאתקף, אתער ההוא כח קדישא עלאה, ואסתלק גו קודשא יואתבר חילא ותוקפא דסטרא אתרא. וע"ד בכתך, אצטריך למעבד רעותא דמאריך.

קל"ו) פי אין מעשה וחשבון וגו', בגין דכההוא כח אית מעשה, אשתדלותא לאשתדלא בהאי עלמא דאקרי מעשה, עלמא דעובדא, למשלם סופא דמחשבה. וחשבון, דא הוא עלמא, דתליא בדבורא, דהא חשבון בדבורא תליא. וע"ד, כל

מסורת הזהר

חלופי גרמאות

ב) (קהלת ט) מקץ כב צ"א. ג) (במדבר יד) ח"ג קטא. רמה: רצה: ת"ז בהקדמה ד: יד: ז"ח מג ט"ד שכ"א. ו ל"ג הנני נותן לו, ז ל"ג דזכינא. ח ל"ג הכא. ט דבזכינא. י מוסיף כחו, דא איהו כחו. כ ואתברך.

מאמר

הסולם

כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה

מברך בכל כחו קורעים לו גזר דינו של ע' שנה (לעיל ויקרא אות של"ז).

קל"ה) ודאי אצטריך וכו': ודאי צריך לעורר כל אבריו בכח חזק, בעבודת הקב"ה, משום שבהתעוררות החזק שהגביר, הוא מעורר לאותו כח הקדוש העליון, שהוא המלכות, ומתעלה בקדש ומשבר כח ותוקף הסטרא אתרא וע"כ כתוב כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך, כי בכחך אתה צריך, לעשות רצון אדונך.

קל"ו) כי אין מעשה וחשבון וגו' ודעת והכמה בשאול משום שבכח הזה יש מעשה, דהיינו ההשתדלות לעסוק בעולם הזה הנקרא מעשה, שהוא עולם המעשה, להשלים סוף המחשבה. וחשבון, זה הוא עולם התלוי בדבור, דהיינו המלכות הנקראת דבור, כי חשבון תלוי בדבור. וע"כ כל הגימטריאות והתקופות והעיבורים של העולם, הם בלבנה, שהיא המלכות

קל"ג) א"ר אבא יאות וכו': אר"א, יפה הוא הדבר של ר' פנחס בן יאיר, שהרי לא כתוב, לכן הנני נותן, אלא לכן אמור הנני נותן לו, משמע שצוה למשה שיאמר לו. כנ"ל. וכי דבר זה היה גנוז תחת ידך מחסיד הזה ולא אמרת עד עתה. אשרי חלקנו שזכינו להיות כאן בעזרת הצל הקדוש.

מאמר כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה

קל"ד) אוף הוא פתח וכו': אף הוא פתח ואמר משמו של ר' פנחס. כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה, וגו'. כמה יפה הוא לאדם, בעוד שהנר דולק ושורה על ראשו, להשתדל ולעשות רצון אדוננו. משום שאור הנר ההוא הוא כח השורה עליו, וע"ז כתוב, יגדל נא כח ה'. כח ה', זה הוא כח השורה על ראש הצדיקים וכל אלה העוסקים ברצון אדוננו שהוא השכינה. ועל זה למדנו, כל העונה אמן יהא שמיה רבא (דפו"י דף ר"כ ע"א *) דף ר"כ ע"ב)

מז

פנחס

גימטריאות, ותקופין, ועבורין דעלמא, בסיהרא הוו. ודעת, דא איהו רזא דשית סטרין, דתליין במחשבה, ואקרון עלמא דההוא מחשבה. וחקמה, דכלא תלייא מניה. קלז) וכל אלין כלילן בההוא כח, ימה דלאו הכי בסטרא דשאל, דרגא דגיהנם. דהא כל ב"ג דלא אשתדל בהאי כ"ח, בהאי עלמא, לאעלאה ביה, במעשה וחסבון ודעת וחקמה, סופיה לאעלאה בשאל, דלית ביה מעשה וחסבון ודעת וחקמה. דהא סטרא אחרא, א"ח שאל איהי, דכתיב, "דרכי שאל ביתה. מאן דאתרפי מהאי כ"ח קדישא, אתקף ביה סטרא אחרא, דשאל ביתה.

קלח) אשר אתה הולך שמה, וכי כל בני עלמא אזלי לשאל. אין. אבל סלקין מיד, דכתיב, "מוריד שאל ויעל. בר אינון חייבין, דלא הרהרו תשובה לעלמין, דנחתין ולא סלקין. ואפילו צדיקים גמורים נחתין תמן. אמאי נחתין. בגין דנטלין כמה חייבין מתמן, וסלקין לון לעילא. וימאן אינון. אינון דהרהרו בתשובה בהאי עלמא, ולא יכילו, ואסתלקו מן עלמא. וצדיקיא נחתין בגניהון "דחייבין גו שאל, ונטלין לון, וסלקין לון מן תמן.

קלט) אמר ר' יוסי, כתיב "אחת לאחת למצא חשבון. חשבון דגימטריאות דקיימן בסיהרא, באן דרגא דילה אינון. לא אתיב ליה. אמר, שמענא, ולא אדפרנא מלה. קם ההוא טולא, וכטש בעינוי דר' אבא, נפל על אנפוי מגו דחילו. עד דהוה "נפל על אנפוי, נפל קרא בפומיה, דכתיב, "עיניך ברכות בחשבון

חלופי גרמאות

ל ל"ג מה. ח ל"ג אה. ו מוסף ותמן עברין לון להרהר בתשובה ומאן. ס דהרו. ע ל"ג דחייבין. פ ל"ג נפל.

מסורת הזהר

(ד) (משלי ז). (ה) (ש"א ב) תרומה קמה צ"ר. (ו) (קהלת (ז) (שיר ז) פקודי יש צ"ר.

כף אשר תמצא ירך לעשות בכחך עשה

ויעל. חוץ מאלו הרשעים שלא הרהרו תשובה מעולם, שהם יורדים לשאל ואינם עולים. ואפילו צדיקים גמורים יורדים שם. למה הם יורדים. הוא משום שלוקחים משם כמה רשעים ומעלים אותם למעלה. ומי הם, שמעלים אותם. היינו הם שהרהרו בתשובה בעולם הזה, ולא יכלו, כי נסתלקו מן העולם. והצדיקים יורדים בשביל רשעים האלו בתוך השאל, ולוקחים אותם ומעלים אותם משם.

מאמר עיניך ברכות בחשבון

קלט) א"ר יוסי כתיב וכו': אר"י כתוב, אחת לאחת למצוא חשבון. שואל, החשבון, מהגימטריאות, הנמצאים בלבנה, שהיא המלכות, באיזה מדרגה שלה הם. לא השיב לו. אמר שמעתי ואינו זוכר הדבר. קם אותו הצל, ובטש בעינוי של ר' אבא. נפל על פניו מתוך פחד. בעוד שהיה נופל על פניו, נפל פסוק בפיו, שכתוב, עיניך ברכות בחשבון על

הסולם

מאמר

המלכות ודעת, הוא סוד ששה קצוות, שהוא ז"א, התלויים במחשבה, ונקראים עולם של אותה המחשבה, שהיא בינה. וחקמה, היינו חכמה שהכל תלוי בה. כמ"ש כולם בחכמה עשית.

קלז) וב"א אלין בליין וכו': וכל אלו, המעשה וחסבון ודעת וחקמה, כלולים באותו הכח, שהוא השכינה השורה על ראש הצדיקים. מה שאין כן בצד השאל, שהוא מדרגה של הגיהנם. כי כל אדם שאינו משתדל בכח ההוא בעולם הזה, ליכנס בו במעשה וחסבון ודעת וחקמה, סופו לכנס בשאל, שאין בו כל מעשה וחסבון ודעת וחקמה. כי סטרא אחרא דרך שאל הוא. שכתוב, דרכי שאל ביתה. מי שמתרפה מאותו כח הקדוש, מתקיף אותו הסטרא אחרא, אשר שאל ביתה.

קלח) אשר אתה הולך שמה: שואל, וכי כל בני העולם הולכים לשאל. ומשיב. כן. אבל הצדיקים עולים מיד. שכתוב, מוריד שאל (דפו"י דף ר"ב ע"ב)

פנחס

מה

על שער בת רבים. ואלין עינין דיליה, פּרפראות פּ לגו חכמה עלאה, דאתמשכא
מלעילא, ומגו חשבון ותקופין ועבורין אתמליין, ואתעבידו בריכות, דנפקו מימין,
לכל סטרין, יעד דאתפקדן לכל חושבן ועבורין דסיהרא דלבר, וככבין ומזלי
למעבד חשבון, ודא איהו על שער בת רבים, דא איהי סיהרא דלבר.
קמ) א"ר אבא לר' יוסי, ההוא מרגלא קדישא דתהו תתות ידן, מגו סיעתא
דחסידא קדישא דאיהו גבן, פמה שפיר איהו, ואתדנא ביה. דהא ודאי לא
אצטריך לאפקא אתתא, למשרי באתר אתרא, עד דבעלה יפקד לה ויהיב לה רשו

חלופי גרמאות

צ דיליה, ק לחכמה ול"ג לגו. ר מוסף אינון עינין עד. ו לבר; ובסוף האות ג"כ במקום דלבר, לבר; בלבר; ל"ג
מן דלבר עד דלבר. ת ל"ג דחסידא. א למהוי. ב יהיב ול"ג יפקד לה.

עינין ברכות בחשבון

הסולם

מאמר

וז"ש ואלין עינין דיליה פרפראות לגו
חכמה עלאה, כי העינים של הנוקבא נתקנו
במצב הב' שתהיינה מטעמים לחכמה עלאה,
וז"ש, ומגו חשבון ותקופין, שה"ס חכמה,
הנמשכת למלכות במצב הא'. ועבורים, ה"ס
בנין החסדים וכלים דפנים הנמשכים לה ע"י
עיבור באו"א בסו"ה ויבן ה' אלקים את הצלע
וגו'. אתמליין ואתעבידו בריכות דנפקן
מימין נתמלאו העינים ונעשו בריכות של
אורות החסדים היוצאים מימין הבינה ומו"א.
ומעינים אלו יוצא השפע לכל סטרין דהיינו
הן לחכמה והן לחסדים, עד דאתפקדן לכל
חושבן ועבורין דסיהרא דלבר, עד
שהשפע מתגלה בכלים דמלכות החצונית
שה"ס הכלים דמצב הא', ושם מקובלים החכמה
מצד החשבון, והחסדים מצד העבורים, כי שם
מקום הגילוי של העינים שה"ס החכמה.
ושיעור הכתוב, עיניך ברכות בחשבון
ששפע העינים שלך, של המלכות, הם מלאים
מחסדים שנקראים ברכות. ומחכמה הנקראת
חשבון, כדי להאיר אותם, בשער בת רבים,
דהיינו בחיצונית המלכות, שהם הכלים דמצב
הא'. וז"ש, על שער בת רבים, דא איהו
סיהרא דלבר. ששם מקום גילוי של העינים
דמלכות. ולא בעינים במקומם ששם כלים
דפנים, כי במקומם ה"ס, ברכות דנפקן מימין
לכל סטרין, כנ"ל.

על שער בת רבים. פירושו שאלו העינים
של המלכות, דהיינו החכמה שלה הנקראת
עינים, הן פרפראות דהיינו מטעמים, לחכמה
העליונה הנמשכת מלמעלה, מן הבינה, ומחשבון
ותקופות ועבורים מתמלאות העינים שלה
ונעשו ברכות היוצאות מימין לכל הצדדים,
עד שנפקדות לכל חשבון ועבור של הלכנה
מבחוץ, דהיינו לחיצוניות. המלכות, והככבים
והמזלות, לעשות חשבון. וזהו על שער בת
רבים, שזו היא הלכנה, שהיא המלכות, מבחוץ.
פירוש החכמה מכונה חשבון וגימטריאות
(כנ"ל פקודי אות כ"ח). ושאל ר' יוסי, באיה
מדרגה של המלכות מתגלה החשבון. וז"ש
חשבון דגימטריאות דקיימן בסיהרא,
באן דרגא דיליה אינון. ונודע שיש ב'
מצבים במלכות שבמצב הא' היא מקבלת
משמאל בינה בלי ימין, ויש לה חכמה בלי
חסדים, שהחכמה אינה יכולה להאיר או כלל,
להיותה בלי חסדים. שמשום זה תוזרת לעבור
לבינה, לסוד או"א, ואז ויבן ה' אלקים את
הצלע וגו', שאז נבנית מבחינת הימין, שה"ס
חסדים. אבל אז שוב אינה ראויה לקבל חכמה
משמאל (כנ"ל ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו)
אמנם כיון שיש בה גם הכלים דמצב הא',
שה"ס כלים דאחורים וחיצוניות שלה. ע"כ
מתגלה החכמה בכלים דאחורים וחיצוניות
הם (כנ"ל ויקהל אות נ"ג) באופן שבחינת
הפנים דמלכות, דהיינו הבנין של מצב הב'
שקיבלה ע"י עיבור, הם בנין של חסדים. אלא
כיון שמצב הא' לא יכול להתקיים מקודם לכן,
מחמת חוסר חסדים. ע"כ עתה, כיון שהמלכות
קבלה ריבוי חסדים במצב הב', גם החכמה
שהיתה בכלים דמצב הא' מתעוררת ומתלבשת
בחסדים ההם, ומאירים בה.

מאמר בערב היא באה ובנקר היא שבה

קמ) א"ר אבא לר' יוסי וכו': אר"א
לר"י, מרגלית קדושה היא שהיתה תחת ידך,
מתוך העזרה של החסיד הקדוש שהוא אצלנו,
דהיינו השמועה של ר' פנחס בן יאיר, (כנ"ל
אות

(דפו"י דף ר"כ ע"ב)

מ"ט

פנחס

למהך. ואודעין לבעלה בקדמיתא, ומפייסין ליה, דהוא נפקד לה, וניהיב לה רשו למיהך לההוא אתר. פך קב"ה פייס למשה, ועד דיהיב ליה רשו, וא"ל אימא דאנת, הנני נותן לו את בריתי שלום, למשרי בגווייה, ועד דיהיב לה רשו למהך תמן, לא אלת.

קמ"א מנלן מצדיקו של עולם, דניהיב לה רשו, ולמשרי גו צדיקי בהאי עלמא. ויתבא עמהון, פכלה גו קשוטתה. וצדיקא דעלמא חמי, וחדי בהאי. אבל בין דרועי דבעלה שכיבת, ואתהדרת למהוי בהדיהו, ותבת לבעלה. כד"א, בערב היא באה ובבקר היא שבה. בערב היא באה, לגבי בעלה. ובבקר היא שבה, לגבי צדיקתא דעלמא. וכלא ברשותא דבעלה.

קמ"ב ומשה פך אמר, הנני נותן לו את בריתי, פמה דצדיק דלעילא נותן, אוף אנא הנני נותן, מתנה למתדר מתנה איהי. ויבגין ברית דא, רוח פהונה עלאה. ואי לא תהא בהדיה, לא אתקשר פנחס בדרגא דכהונה עלאה, דהא ברית דבקא איהו תדיר בימינא עלאה. וימינא עלאה דא, זמין למבני בי מקדשא, דאיהו ברית.

קמ"ג אמר רבי אבא, אדכרנא מלה חדא, דשמענא מבוצינא קדישא, דשמע משמיה דרבי אליעזר. יומא חד, אתא לקמיה חד חכים גוי, א"ל סבא סבא,

חלופי גרסאות

ג ליג למהך. ד את ה ליג ועד דיהיב לה רשו. ו למיהי.
ז מוסף דבעלה החי (תהלים ל"ז) וצדיק הונן ונותן.
ח בגין דברית. ט דא. י ליג גוי; והוי.

מסורת הזהר

(ח) (אסתר ב) וירא סה צ"א.

בערב היא באה ובבקר היא שבה

השמאל, ובבקר, שהיא מלאה בחסדים מזווג הימין, היא שבה אל צדיקי העולם. והכל הוא ברשות בעלה, ז"א.

קמ"ב ומשה פך אמר וכו': אר"א ומשה אמר כך. הנני נותן לו את בריתי, שה"ס המלכות. כמו שהצדיק שלמעלה נותן, אף אני, הנני נותן מתנה על מנת להחזיר המתנה. כלומר, כמו שצדיק שלמעלה נותן על מנת להחזיר, דהיינו בערב היא באה ובבקר היא שבה כנ"ל, אף משה כן. ומשום ברית הזה הרויח כהונה עליונה, שה"ס חסד, ואם לא היתה עמו המלכות, לא היה נקשר פנחס במדרגת כהונה עליונה. כי הברית היא בחינת המלכות כשהיא דבקה תמיד בימין העליון. שהוא חסד דז"א, וימין העליון הזה עתיד לבנות את בית המקדש, שהיא ברית, דהיינו המלכות.

מאמר בית שלישי לא כתוב באורייתא

קמ"ג אמר רבי אבא וכו': נזכרתי דבר אחד ששמעתי ממאור הקדוש, ר"ש, ששמע משמו

הסולם

מאמר

אות קב"ח) מתוך העזרה שבא אצלנו (כנ"ל אות קל"ב) כמה יפה היא ואחזור עליה. כי ודאי אין צריך להוציא אשה לשרות במקום אחר עד שבעלה יצוה ויתן לה רשות ללכת. וע"כ מודיעים לבעלה תחילה ומרצים אותו שהוא יצוה לה ויתן לה רשות ללכת לאותו מקום. כך הקב"ה הרצה את משה עד שנתן לו רשות ואמר לו, אמור אתה, הנני נותן לו את בריתי שלום, לשרות בתוך פנחס. וכל עוד שלא נתן לה רשות ללכת שם לא הלכה.

קמ"א מנלן מצדיקו של עולם וכו': מאין לנו זה, מצדיק העולם, שהוא יסוד דז"א, שנתן למלכות רשות לשרות תוך הצדיקים בעולם הזה, ויושבת עמהם ככלה בתכשיטה, וצדיק העולם רואה, ושמת בזה. אבל בין זרועות בעלה שוכבת, שה"ס קו ימין וקו שמאל, שהוא חסד וגבורה דז"א, וחזרת משם להיות עם הצדיקים, ואח"כ חזרת לבעלה. כש"א בערב היא באה ובבקר היא שבה. בערב היא באה אל בעלה. דהיינו בחצות לילה שאז היא זוג (דפו"י דף ר"כ ע"ב)

פנחס

תלת בעינין * בעינא למתבע מנף. חד, דאתון אמרין דיתבני לכו בי מקדשא אחרא, והא לא הוו למבני אלא תרי זמנין, בית ראשון ובית שני, בית שלישי לא תשכח באורייתא, והא מה דתהו ליה למבני, כבר אתבנון, ולעולם לית ביה יתיר, דהא תרי פתי ישראל קרא לון קרא. וכתוב, * גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון.

קמדי ותו, דאתון אמרין, דאתון קרבין למלכא עלאה, יתיר מפל שאר עמין, מאן דמתקריב למלכא, איהו תדי * תדיר, בלא צערא, בלא דחילו, ובלא דחיקו. והא אתון בצערא ובדחיקא וביגונא תדיר, יתיר מפל בני עלמא. ואנן לא אתקריב לן צערא ודחיקא ויגונא קלל. אנן קריבין למלכא עלאה, ואתון דחיקין מגיה, וע"ד אית לכו צערא ודחיקא אבלא ויגונא, מה דלא אית לן.

קמה ותו, דאתון לא אכלי נבלה וטרפה, בגין דתהוון בריאין, וגופא דלכון להוי בבריאותא. אנן אכלינן פל מה דבעינן, ואנן תקיפין בחילא בבריאותא, וכל שייפון דילן בקיומייהו. ואתון דלא אכלין, תלשין פלכו במרעין בישין, ובתבירו יתיר מפל שאר עמין. עמא דסני * לכון אלקכון * בכלא. סבא סבא, לא תימא לי מדי, דלא אשמעינך, ולא אקבל מנף. זקיף עינוי ר' אליעזר, ואשגח ביה, ואתעביד תלא דגרמי.

קמו פיזן דנת רוגזיה, אהדר רישיה ובכה, ואמר, * יי אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ. כמה תקיף חילא * דשמא קדישא, תקיפא בכל ארעא, * וכמה

חזונו גרסאות

כ מוסיף שלישי ובית רביעי. ל מוסיף יתיר תדיר. מ ל"ג לכון. ו מכלא. ו ל"ג דשמא. ע ל"ג מן וכמה עד ולית מלה.

מסורת הזהר

טו (חגי ב) משפטים נב צ"ט. * (תהלים ח) שמות ו צ"ע.

בית שלישי לא כתיב באורייתא

העליון, ואתם רחוקים ממנו, וע"כ יש לכם צער וצרה ואבל ויגון, מה שאין לנו. **קמה** ותו, דאתון לא וכי: ועוד. שאתם אינם אוכלים נבלה וטרפה, כדי שתהיו בריאים, והגוף שלכם יהיה בריא. אנו, אוכלים כל מה שאנו רוצים, ואנו חזקים בכח ובבריאות וכל אברינו בקיום שלהם. ואתם, שאינכם אוכלים, כלכם חלשים במחלות רעות, ורוצצים יותר מכל שאר העמים. אתם עם, ששונא אתכם ה' מכל וכל. זקן זקן אל תאמר לי כלום כי לא אשמע אותך, ולא אקבל ממך. נשא עינוי ר' אליעזר והביט בו, ועשה אותו גל של עצמות. *

קמו פיזן דנת רוגזיה וכי: כיון שנח כעסו, החזיר ראשו ובכה ואמר, ה' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ. כמה חזק הוא הכח של השם הקדוש התקיף בכל הארץ, וכמה חביבים דברי

(דפו"י דף ר"ב ע"ב *) דף רכ"א ע"א) * ע"י ברכת שלום עה"ת מאמר ריג

הסולם

מאמר

משמו של רבי אליעזר. יום אחד בא חכם אחד גוי, אמר לו זקן זקן, ג' שאלות אני רוצה לשאול ממך. אחת, שאתם אומרים שיהיה נבנה לכם בית מקדש אחר. והרי אין לבנות אלא ב' פעמים, בית ראשון ובית שני כתוב, ובית שלישי לא תמצא בתורה, ומה שהיה בשבילכם לבנות כבר נבנה. ולעולם אין בו יותר, כי שני בתי ישראל קרא אותם הכתוב, וכתוב על בית שני, גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון.

קמדי ותו, דאתון אמרין וכי: ועוד. אתם אומרים שאתם קרבים למלך העליון יותר מכל שאר העמים, מי שמקורב אל המלך, הוא שמח תמיד בלא צער, בלא יראה, בלא צרות. והרי אתם נמצאים תמיד בצער ובצרות וביגון יותר מכל בני העולם. ואנו, לא קרב אלינו צער וצרה ויגון כלל, הרי שאנו קרבים למלך

נא

פנחס

חביבין מלי דאורייתא, דלית לך מלה זעירא דלא תשפח לה באורייתא, ולית מלה זעירא דאתיא באורייתא, דלא נפקת מפומיה דקב"ה. מלין אלין דשאל ההוא רשע, אנה שאלנא יומא חד לאליהו, ואמר דהא במתיבתא דרקיעא, אתסדרו קמיה דקב"ה, ויהכי הוא.

קמוז דכד נפקו ישראל ממצרים, בעא קב"ה למעבד לון בארעא, פמלאכין קדישין לעילא, ובעא למבני לון ביתא קדישא, ולנחתא * ליה מגו שמי רקיעין, ולנטעא לון לישראל, נציבא קדישא, פגוונא דדיוקנא דלעילא. הה"ד * תביאמו ותטעמו בהר נחלתך. באן אתר * במכון לשבתך פעלת יי'. בההוא דפעלת אנת יי', ולא אתרא. מכון לשבתך פעלת יי', דא בית ראשון. מקדש יי' פונונו ידיך, דא בית שני. ותרווייהו, אומנותא דקב"ה אינון.

קמח ומדארגיו קמיה במדברא, מיתו, וואכנס לון קב"ה לבנייהו בארעא. * וביתא אתבני על ידא דבר נש, ובגין פך לא אתקיים. ושלמה הוה ידע, דבגין דהאי עובדא דבר נש לא יתקיים, ועל דא אמר, * אם יי' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, דהא לית ליה ביה קיומא. ביומוי דעזרא, גרם תשאה, ואצטרכון אינון למבני, ולא הוה ביה קיומא. ועד פען, בנינא קדמאה דקב"ה, לא הוה בעלמא, * ולזמנא דאתי פתיב, * בונה ירושלם יי', איהו ולא אתרא. ובנינא דא אגן מתקאן, ולא בנינא דבר נש, דלית ביה קיומא כלל.

קמוט בית ראשון, ובית שני, * יחית לון קודשא בריך הוא פתך מלעילא.

חלופי גרסאות

ט (שמות טו) הקסח"ז צ צ"ג ז"ח כח ט"ג שכ"ו. פ ל"ג והכי הוא. צ לה. ק מכון. ר ואנת. ש מוסף
ק (תהלים קכז) ויצא מר צ"א. ח (שם קמו) ב"א רלג דאוליפו [אוליפון עובדיהון וביתא. ת דכתיב וליג ולזנעא
צ"ו. דאתי כתיב. א אחית.

מסורת הזהר

מאמר

הסולם

בית שלישי לא כתיב באורייתא

קמח) ומדארגיו קמיה במדברא וכו': ומשהכעיסו לפניו במדבר, מתו, והביא הקב"ה את בניהם בארץ. ובית המקדש נבנה על ידי אדם. וע"כ לא נתקיים. כי הם צריכים להיות פעולתו של הקב"ה. ושלמה היה יודע שמשום שזה הוא מעשה ידי אדם לא יתקיים. וע"כ אמר, אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו. כי אין לו קיום. בימיו של עזרא, גרם החטא, והם היו צריכים לבנות בית המקדש. וע"כ לא היה בו קיום. ועד עתה, בנין הראשון של הקב"ה עוד לא היה בעולם. ולעתיד לבא כתוב, בונה ירושלים ה', הוא יבנה ולא אחר. ולבנין זה אנו מתכים ולא לבנין בן אדם שאין לו קיום כלל.

קמוט) בית ראשון ובית וכו': בית ראשון ובית שני יוריד הקב"ה בבית אחת מלמעלה, הבית הראשון, שהוא כנגד בינה, יהיה

דברי תורה, שאין לך דבר קטן שלא תמצאהו בתורה, ואין דבר קטן שבא בתורה, שלא יצא מפיו של הקב"ה. דברים אלו ששאל אותו רשע, אני שאלתי יום אחד את אליהו, ואמר, כי במתיבתא דרקיע, סודרו אותם הדברים לפני הקב"ה, וכך הם.

קמוז) דכד נפקו ישראל וכו': כשיצאו ישראל ממצרים, רצה הקב"ה לעשות אותם בארץ, כמלאכים הקדושים למעלה, ורצה לבנות להם בית קדוש, ולהורידו משמי השמים, ולנטוע את ישראל בארץ נטע קדוש, כעין הצורה שלמעלה. ו"ש, תביאמו ותטעמו בהר נחלתך. באיזה מקום, מכון לשבתך פעלת ה' באותו מקום, שאתה ה' פעלת אותו, ולא אחר. מכון לשבתך פעלת ה', זהו בית ראשון. מקדש ה' כוננו ידיך, זהו בית שני. ושניהם פעולתו של הקב"ה הם.

(דפו"י דף רכ"א ע"א)

פנחס

נב

בית ראשון באתפסגא, ובית שני באתגלגא. תהוא בית להוי באתגלגא, דאתקרי בית שני, דיתחזי לכל עלמא אומנותא דקב"ה. תדנה שלים, ורעותא דלפא בכל קיומא.

קב תהוא בית ראשון באתפסגא, אסתלק לעילא, על גבוי דתהוא דאתגלגא. וכל עלמא יחמון, ענני יקר דסתרון על גבי דתהוא דאתגלגא, וכגו דאינון ענני, תוי בית ראשון, בעובדא טמירא, דסליק עד רום יקר שמיא, ובגנינא דא אגן מחפאן.

קגא ועד ג פען, לא תהו בעלמא, דאפילו קרתא דירושלם לא ליהוי אומנותא דב"ג, דהא פתיב, ונאני אהיה לה נאם יי' חומת אש סביב וגו'. אי לקרתא פתיב הכי, כל שפן ביתא, דאיהו דיונא דיליה. ועובדא דא, תוי אתחזי למהוי ברישא, פד נפקו ישראל ממצרים, ואסתלק עד לסוף יומין, בפורקנא בתראה.

קגב שאלתא אתרא, דודאי אגן קרבין למלכא עלאה, יתיר מכל שאר עמין. ודאי הכי הוא, דישראל עבד לון קב"ה לפא דכל עלמא. והכי אינון ישראל בין שאר עמין, פלכא בין שייפין, כמה דשייפין לא יכלי למיקם בעלמא אפילו רגעא חדא בלא לפא, דהכי עמין פלהו, לא יכלין למיקם בעלמא, בלא ישראל. ואוף הכי ירושלם בגו שאר ארעאן, פלכא בגו שייפין. ועל דא איהי באמצעיתא דכולי עלמא. פלכא גו שייפין.

חלופי גרסאות

ב גג; גו. ג דלא וליג כען. ד ליג מן הכי עד ועד. ה הון.

מסורת הזהר

(זכריה ב) ב"א רלו צ"ח.

הסולם

בית שלישי לא כתיב באורייתא

ופעולה זו של הקב"ה, היתה צריכה להיראות בתחילה, כשיצאו ישראל ממצרים, ונתעכב עד לאחרית הימים בגאולה האחרונה.

מאמר לפה ישראל בעצרא יתיר משאר העמים

קנב שאלתא אחרא דודאי, וכו': השאלה השניה, ששאל אותו הגוי, הוא כך. כי ודאי אנו קרבים אל מלך העליון יותר מכל שאר העמים. ודאי כך הוא, שישראל עשה אותם הקב"ה, לב, של כל העולם. וכך הם ישראל בין שאר האומות, כמו לב בין האברים, וכמו שאברי הגוף לא יכלו להתקיים בעולם אפילו רגע אחד בלי הלב, כך כל העמים אינם יכולים להתקיים בעולם בלא ישראל. וגם ירושלים היא כך בין שאר הארצות כמו לב בין האברים. וע"כ היא באמצעו של כל העולם, כלב שהוא באמצע האברים.

וישראל

מאמר

יהיה במכוסה, ובית השני, שהוא כנגד המלכות, יהיה בגלוי בית ההוא שנקרא בית שני יהיה בגלוי כדי שתראה לכל העולם אומנותו של הקב"ה. ואז תהיה שמחה שלמה, ורצון הלב, בכל קיומו.

קג תהוא בית ראשון וכו': בית הראשון ההוא שיהיה במכוסה, עולה למעלה על בית שני שנתגלה, וכל העולם יראו ענני יקר המקיפים אותו הבית שנתגלה, ובתוך אלו העננים יהיה הבית הראשון בפעולה נסתרת, העולה עד רום יקר השמים. שהוא בינה. ואל בנין זה אנו מחכים.

קנא ועד כען לא וכו': ועד עתה לא היה זה בעולם, כי אפילו העיר ירושלים לא תהיה אומנותו של אדם, כי כתוב, ואני אהיה לה נאום ה' חומת אש סביב וגו'. אם בעיר כתוב כך, כל שכן הבית, שהוא משכן שלו.

(דפו"י דף רכ"א ע"א * דף רכ"א ע"ב)

נג

פנחס

קנה וְיִשְׂרָאֵל מִתְנַהֵּג גוֹ שָׂאֵר עַמִּין, כְּגוֹנָא דְלָבָא גוֹ שְׂיִיפִין. לָבָא אִיהוּ רְכִיף וְחֵלֶשׁ, וְאִיהוּ קִיּוּמָא דְכָל שְׂיִיפִין, לֹא יִדַע מִצְעָרָא וְעָקָא וּיְגוֹנָא כְּלָל אֱלָא לָבָא, דְּבִיָּה קִיּוּמָא, דְּבִיָּה סוּכְלֵתְנוּ, שָׂאֵר שְׂיִיפִין לֹא אֶתְקָרִיב בְּהוּ כְּלָל, דְּהָא לִית בְּהוּ קִיּוּמָא, וְלֹא יִדְעִין מְדִי. כָּל שָׂאֵר שְׂיִיפִין לֹא קָרִיבִין יְלַמְלָא, דְּאִיהוּ חֻכְמָתָא וְסוּכְלֵתְנוּ, דְּשָׂרְיָא בְּמוֹחָא, אֱלָא לָבָא. וְשָׂאֵר שְׂיִיפִין, רְחִיקִין מְנִיָּה, וְלֹא יִדְעִין מְנִיָּה כְּלָל. בְּךָ יִשְׂרָאֵל, לְמַלְכָא קְדִישָׁא קָרִיבִין, וְשָׂאֵר עַמִּין רְחִיקִין מְנִיָּה.

קנה שְׂאֵלְתָא אַחְרָא, דְּיִשְׂרָאֵל לֹא אֶכְלִי נְבִלוֹת וְטְרָפוֹת, וְטְנוּפָא וְלִכְלוּכָא דְשִׂקְצִים וְרַמְשִׁים כְּשָׂאֵר עַמִּין, הֵכִי הוּא, דְּהָא לָבָא דְאִיהוּ רְכִיף וְחֵלֶשׁ, וּמַלְכָא וְקִיּוּמָא דְכָל שָׂאֵר שְׂיִיפִין, לֹא נְטִיל לְמִזוּנִיָּה, אֱלָא בְּרִירוֹ וְצַחוּתָא דְכָל דְמָא, וּמִזוּנִיָּה נְקִי וּבְרִירָא, וְאִיהוּ רְכִיף וְחֵלֶשׁ מְפֻלָּא, וְשָׂאֵר פְּסוּלָתָא אֲנָח לְכָל שְׂיִיפִין, וְכָל שָׂאֵר שְׂיִיפִין לֹא מְשַׁחֲחִין בְּהָא, אֱלָא כָּל פְּסוּלָתָא וּבִישׁ דְּכָלָא נְטִלִין, וְאִינוּן בְּתַקִּיפּוֹ פְּמָה דְאַתְחַזִּי לֹון.

קנה וְעַל דָּא בְּכָל שָׂאֵר שְׂיִיפִין אִית אַבְעָבוּעִין, שְׂאֵת אוֹ סַפְחָת, סְגִירוֹ דְצִרְעָתָא. לְלָבָא, לְאוּ מְפֻלָּא הֵנִי כְּלוּם, אֱלָא אִיהוּ נְקִי בְּרִירָא מְפֻלָּא, לִית בֵּיה מוּמָא כְּלָל. בְּךָ קַב"ה נְטִיל לִיָּה לְיִשְׂרָאֵל דְאִיהוּ נְקִי וּבְרִירוֹ דְלִית בֵּיה מוּמָא עַל דָּא כְּתִיב, פֶּלֶף יָפָה רְעִיתִי וּמוֹם אֵין בְּךָ. אֶתָּא רַבִּי יוֹסִי, נְשִׁיק יְדוּי, אָמַר, אִילוּ לֹא אֶתִּינָא לְעֵלְמָא, אֱלָא לְמִשְׁמַע דָּא, דִּי.

ח'לופי גרסאות

ו ידעין, ו ללבא, ו דכלא וליג ואיהו רכין וחלש מכלא.
ט ליג מן כך עד ציר.

מסורת זוהר

(שיר ד) צו י צימ ז"ח יד ט"א ש"ג ט"ג שליב לא
ט"ג שמ"ד תק"ח קח ט"ג ש"ט.

הסולם ישראל דלא אכלו נבלות וטרפות למה הן חלשים

מהם. כך הוא. כי הלב שהוא רך וחלש והמלך והקיום של שאר האברים אינו לוקח מאכילת האדם למזונותיו, אלא הברור והצח מכל הדם הנעשה מהמאכל, ומזונו נקי וברור, והוא רך וחלש מכל. ושאר הפסולת מן הדם מניח לשאר האברים, וכל שאר האברים אינם משגיחים בזה שיהיה מזונו נקי, אלא לוקחים כל הפסולת, והרע מכל, והם חזקים כמו שראוי להם.

קנה וְעַל דָּא בְּכָל שָׂאֵר שְׂיִיפִין אִית אַבְעָבוּעִין, שְׂאֵת אוֹ סַפְחָת, וְאִינוּן בְּתַקִּיפּוֹ פְּמָה דְאַתְחַזִּי לֹון. לְלָבָא, לְאוּ מְפֻלָּא הֵנִי כְּלוּם, אֱלָא אִיהוּ נְקִי בְּרִירָא מְפֻלָּא, לִית בֵּיה מוּמָא כְּלָל. בְּךָ קַב"ה נְטִיל לִיָּה לְיִשְׂרָאֵל דְאִיהוּ נְקִי וּבְרִירוֹ דְלִית בֵּיה מוּמָא עַל דָּא כְּתִיב, פֶּלֶף יָפָה רְעִיתִי וּמוֹם אֵין בְּךָ. אֶתָּא רַבִּי יוֹסִי, נְשִׁיק יְדוּי, אָמַר, אִילוּ לֹא אֶתִּינָא לְעֵלְמָא, אֱלָא לְמִשְׁמַע דָּא, דִּי.

ושם

מאמר

קנה וְיִשְׂרָאֵל מִתְנַהֵּג גוֹ וְכוּ': וּיִשְׂרָאֵל מוֹנֵהֵגִים תוֹךְ שָׂאֵר הָעַמִּים, כְּמוֹ הַלֵּב בְּתוֹךְ הָאֲבָרִים. הַלֵּב הוּא רֵךְ וְחֵלֶשׁ וְהוּא קִיּוּם שֶׁל כָּל הָאֲבָרִים, וְכָל הָאֲבָרִים אֵינֶם יוֹדְעִים מִצְעָר וְצָרָה וּיְגוֹן כְּלָל, אֱלָא הַלֵּב, שְׂבוּ הַקִּיּוּם, וְבוֹ הִתְבּוֹנֵה. שָׂאֵר הָאֲבָרִים, אֵינֶם הַצְעֵר וְהִיגוּן קָרִיבִים אֲלֵיהֶם כְּלָל, כִּי אֵין בְּהֶם קִיּוּם, וְאֵינֶם יוֹדְעִים כְּלוּם. כָּל שָׂאֵר הָאֲבָרִים אֵינֶם קָרִיבִים אֶל הַמֶּלֶךְ, שְׂהוּא הַחֻכְמָה וְהִתְבּוֹנֵה, הַשּׁוֹרִים בְּמוֹחַ, אֱלָא לֵב. וְשָׂאֵר אֲבָרִים רְחוּקִים מִמֶּנּוּ, וְאֵינֶם יוֹדְעִים מִמֶּנּוּ כְּלָל. כֵּן יִשְׂרָאֵל קָרִיבִים אֶל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וְשָׂאֵר הָעַמִּים רְחוּקִים מִמֶּנּוּ.

מאמר ישראל דלא אכלו נבלות וטרפות למה הן חלשים

קנה שְׂאֵלְתָא אַחְרָא, דְּיִשְׂרָאֵל לֹא אֶכְלִי נְבִלוֹת וְטְרָפוֹת, וְטְנוּפָא וְלִכְלוּכָא דְשִׂקְצִים וְרַמְשִׁים כְּשָׂאֵר עַמִּין, הֵכִי הוּא, דְּהָא לָבָא דְאִיהוּ רְכִיף וְחֵלֶשׁ, וּמַלְכָא וְקִיּוּמָא דְכָל שְׂאֵר שְׂיִיפִין, לֹא נְטִיל לְמִזוּנִיָּה, אֱלָא בְּרִירוֹ וְצַחוּתָא דְכָל דְמָא, וּמִזוּנִיָּה נְקִי וּבְרִירָא, וְאִיהוּ רְכִיף וְחֵלֶשׁ מְפֻלָּא, וְשָׂאֵר פְּסוּלָתָא אֲנָח לְכָל שְׂיִיפִין, וְכָל שָׂאֵר שְׂיִיפִין לֹא מְשַׁחֲחִין בְּהָא, אֱלָא כָּל פְּסוּלָתָא וּבִישׁ דְּכָלָא נְטִלִין, וְאִינוּן בְּתַקִּיפּוֹ פְּמָה דְאַתְחַזִּי לֹון.

(דפד"י דף רכ"א ע"ב)

פנחס

נד

קנו וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמֵּכָה וְגו'. אָמַר ר' יִצְחָק, הָאִי קָרָא הֵכִי תָוּה לִיָּה לְמַכְתָּב, וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵכָה פְּנִיחָס, וְלֹא הַמֵּכָה אֲשֶׁר הֵכָה, לֹא נֹאמַר אֱלָא בְּאַרְח סְתִים.

קנו יֵאָלָא הֵכִי אָמַר ר' יֵאָלְעֶזֶר, פִּינּוּן דְּסַלְקִיָּה קב"ה לְפִנְחָס לְכַהֲנָא רַבָּא, לֹא בְּעָא לְאַדְפְּרָא לִיָּה לְפִנְחָס בְּקַטְלָנוּתָא דְּבַר נֶשׁ. דְּהָא לֹא אֲתַחְזִי לְכַהֲנָא רַבָּא. עַד לֹא סַלְקִיָּה לְכַהֲנָא רַבָּא, יֵאָדְפֵר לִיָּה, וְאָמַר וַיִּרָא פְּנִיחָס וַיִּקַּח רֶמֶחַ וְגו', וַיִּדְקֹר אֶת שְׁנֵיהֶם וְגו'. פִּינּוּן דְּסַלְקִיָּה לְכַהֲנָא רַבָּא לֹא אֲדַפְּרָא שְׁמִיָּה בְּקַטְלָנוּתָא, דְּלֹא אֲתַחְזִי לִיָּה, וְחָס עָלֵיהּ יִקְרָא דְּקב"ה, דְּכַהֲנָא רַבָּא לֹא אֲתַחְזִי לְאַדְפְּרָא בְּקַטְלָנוּתָא. וְשֵׁם הָאִשָּׁה יֵהַמוּכָה, אוּף הֵכִי.

קנח רַבִּי שְׁמַעוֹן הוּוּ אָזִיל מִקְפּוֹטְקִיא לְלוּד, וּר' יְהוּדָה אָזִיל עִמֵּיהּ, עַד דְּהוּוּ אָזִילי פִּגְעַה בְּהוּוּ ר' פְּנִיחָס בֶּן יֵאִיר, וְהִתְרִין גּוּבְרִין טוֹעֲנִין אֲבַתְרִיָּה. שְׂכִיף תְּמַרִּיהּ דְּר' פְּנִיחָס. טְעִינוּ לִיָּה, וְלֹא אָזִיל. אָמַר ר' פְּנִיחָס, שְׂבִיקוּ לִיָּה, דְּהָא רִיחָא דְּאַנְפִּין תְּדַתִּין קָא אֲרַח, אוּ נָסָא אֲתַעְבִּיד לָן הַשְּׁתָּא. עַד דְּאִינוּן תְּמָן, נָפַק ר' שְׁמַעוֹן מִבְּתַר מַד טַנְרָא. נָטַל תְּמָרָא וְאָזִיל, אָמַר ר' פְּנִיחָס, וְלֹא אֲמַרִּית לְכוּ, דְּהָא רִיחָא דְּאַנְפִּין תְּדַתִּין קָא אֲרַח.

קנט נָתַת וְגַפִּיָּה לִיָּה ר' פְּנִיחָס, וּבְכָה, אָמַר לִיָּה, תְּמִינָא בְּחַלְמִי, דְּאֲתִיָּא שְׂכִינְתָּא לְגַבִּי, וַיְהִיבֵת לִי וַיְבַזְבְּזֵנּוּ וַיְבַרְכְּזֵנּוּ, וַיְמַדִּינָא בְּהַ. הַשְּׁתָּא פְּמָה דְּתְּמִינָא.

חלופי גרמאות

י וְהָכִי וְלִיג אֵלָא. כ שְׁמַעוֹן. ד לִיג אֲדַכְרֵ לִיָּה. ט יִתְחַזִּי. ו לִיג הַמוּכָה. ס מוֹסִיף הָא הַשְּׁתָּא.

דַּרְךְ אֲמַת מן וַיִּבְקַע אוֹתוֹ. ו אֲצוּרֹת.

הסולם

מאמר

מאמר ושם איש ישראל המוכה

מה השתא קדמא ליהו בתחא"מ בתראה הולך מקפוטקיא ללוד, ור' יהודה הלך עמו. בעוד שהיו הולכים, פגש אותם ר' פנחס בן יאיר, ושני אנשים מחמרים אחריו. עמד חמורו של ר' פנחס. דקרו אותו עם מחט שילך, ולא הלך. אמר ר' פנחס, אל המחמרים, עזבו אותו. כי ריח פנים חדשות הבאים אלינו, הוא מריח. או שנס יעשה לנו. בעוד שהם שם, יצא ר' שמעון מאחורי סלע אחד. נסע החמור והלך. אמר ר' פנחס, וכי לא אמרתי לכם שריח פנים חדשות הוא מריח. טעינו, פירושו דקרו, כי תרגום מדוקרים הוא מטענין (ירמיה ל"ז).

קנט נָתַת וְגַפִּיָּה לִיָּה וכו': ירד ר' פנחס, מחמורו, וחבק את ר' שמעון ובכה. אמר לו, ראיתי בחלומי שהשכינה באה אלי, ונתנה לי מתנות גדולות, ושמתני בה. עתה התקיים מה שראיתי. א"ר שמעון, מקול פסיעות חמורך, הכרתי שאתה הוא. עתה השמחה שלמה. א"ר פנחס

קנו וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמוּכָה וְגו': אמר ר' יצחק, מקרא זה כך היה צריך להכתב. ושם איש ישראל אשר הכה פנחס, ולא המוכה אשר הוכה. שלא נאמר זה אלא בדרך סתם. שלא נזכר המוכה.

קנו יֵאָלָא הֵכִי אָמַר וכו': ומשיב, אלא כך אמר ר' אלעזר, כיון שהקב"ה העלה את פנחס לכהן גדול, לא רצה להזכיר את פנחס בהריגת אדם. כי אינו יפה לכהן גדול. מטרם שהעלהו לכהן גדול, הזכירו ואמר, וירא פנחס ויקח רומח וגו', וידקור את שניהם וגו'. כיון שהעלהו לכהן גדול, לא נזכר שמו בהריגה, כי אינו ראוי לו, וחס עליו כבוד הקב"ה, שכהן גדול אינו ראוי להיות נזכר בהריגה. ושם האשה המוכה, ג"כ נאמר סתם, שלא נזכר מי הרגה, מאותו הטעם.

קנח רַבִּי שְׁמַעוֹן הוּוּ וכו': ר"ש היה (דפו"י דף רכ"א ע"ב)

נה

פנחס

אמר ר' שמעון, ^ט מקל פרסי דתמרך, ^י דענא דאנת הוא. השתא ^י תדנה שלים.
אמר ר' פנחס, גתיב בדרך חד, דמלי דאורייתא אצטריק צחותא. אשכחו עינא
דמיא, ואילנא, יתבו.

קס) אמר ר' פנחס, מסתפל הוינא דהא לתחיית המתים, ^י בפארתא אחרא
זעביד לון קב"ה, ^י ומה ^י דתנה השתא קדמא, ליהוי פדין בתרא. מנלן. מאינון
עצמות, ^י הנהו גרמין דאחיא לון קב"ה על ידי יחזקאל, דכתיב ^י ותקרבו עצמות
עצם אל עצמו בקדמיתא, ולכתר פתיב ^י וראיתי והנה עליהם גידים ובשר עלה
וגו'. ויקרם עליהם עור מלמעלה ורוח אין בהם. דהא מה דאפשיט בקדמיתא,
ליהוי בתרא. ^י בקדמיתא אפשיט מרוחא, ולכתר עור, ^י ולכתר בשר, ולכתר
עצמות.

קסא) אר"ש, בדא אקשן קדמאי, אבל גרמין אלין דאחיא קב"ה, נסין ואחין
משניין, עבד בהו קב"ה. ת"ח מה פתיב, ^י זכר נא פי כחומר עשיתיני ואל עפר
תשיבני. מה פתיב בתריה, הלא כחלב תתיכני וכגבינה תקפיאני, עור ובשר
תלבישני ובעצמות וגידים תסוככני. זמין קב"ה, לכתר ^י דיתבלי ב"ג בעפרא,
ומטי זמנא דתחיית המתים, דההוא גרמא דישתאר. למעבד ליה פעסה דא,
וכגבינה ^י דחלב, ונביע דחלב, דהוא נביעו נקי מצותצח בצחותא. ^י יתערב
ד הווא גרמא ויתמחי פתלבא, ולכתר יקפיא ליה, ויתציייר בציונא כגבינה
בקפיאותא, ולכתר תמשך עליה עור ובשר ועצמות ^י וגידים.

הלופי גרמאות

מסורת הזהר

U (יחזקאל לו) ח"ג רסו: ת"ז תכ"א סג, תס"ט קה: U בחרוה, פ כארחא דארעא; באורחא דארעא. צ במה
מוסיף מכאן במה. ק דהוא. ר ל"ג הנהו. ש מוסיף
בקדמיתא עור ולכתר בשר בקדמיתא. ת ל"ג ולכתר.
א דיתגבל. ב ל"ג דחלב ונביע; ונביע דחלב ול"ג וכגבינה כחלב; וכגבינה דחלב. ג מוסיף הווא גרמא כד יתערב.
ד ל"ג הווא גרמא. ה ל"ג וגידים.

דרך אמת סן מקול פרסות של חמורן יודע אני שאתה ברוב שמחה.

הסולם מה דהשתא קדמא להוי בתח"מ בתרא
העצמות, ובתחיה הוא להיפך. תחילה העצמות
ואח"כ הגידין ואח"כ הבשר ואח"כ העור.

מאמר תחית המתים

קסא) אר"ש בדא אקשן וכו': א"ר
שמעון, בזה הקשו הראשונים. אבל עצמות אלו
שהחיה הקב"ה, עשה בהם הקב"ה נסים ואותות
משונים. בוא וראה, מה כתוב, זכר נא כי כחומר
עשיתיני ואל עפר תשיבני. מה כתוב אחריו,
הלא כחלב תתיכני וכגבינה תקפיאני עור ובשר
תלבישני ובעצמות וגידים תסוככני. אחר
שהאדם נרקב בעפר והגיע הזמן של תחיית
המתים, עתיד הקב"ה לעשות אותו העצם
הנשאר, שאינו נרקב, (כנ"ל וארא אות קכ"ז)
כמו

מאמר פנחס נשב באיזה מקום, כי דברי תורה צריכים
צחות. מצאו עין של מים ואילן, וישבו.
קס) אמר ר' פנחס וכו': אר"פ, מסתכל
הייתי, כי לתחיית המתים בדרך אחר יעשה
אותנו הקב"ה, ומה שהיה עתה ראשון
להסתלקות יהיה אז אחרון לתחיה. מאין לנו
מאלו העצמות, אלו העצמות שהחיה אותם
הקב"ה על ידי יחזקאל, שכתוב, בתחילה,
ותקרבו העצמות עצם אל עצמו, ואח"כ כתוב,
וראיתי והנה עליהם גידים ובשר עלה וגו',
ואח"כ, ויקרם עליהם עור מלמעלה ורוח אין
בהם. כי מה שהפשיט האדם תחילה, יהיה
אחרון, שבתחילה נפשט מרוח, ואח"כ נרקב
העור, ואח"כ הבשר ואח"כ הגידין ואח"כ
(דפו"י דף רכ"א ע"ב *) דף רכ"ב ע"א)

גו

פנחס

קסב הה"ד הלא כחלב תתיכני וכגבינה תקפיאני. התכתני לא פתיב, אלא תתיכני. הקפיתני לא פתיב, אלא תקפיאני. הלפשתיני לא פתיב, אלא תלבישני. סוככתני לא פתיב, אלא תסוככני. ופלהו לבתר זמנא משמע.

קסג ולכתר מה פתיב, חיים וחסד עשית עמדי, דא רוחא דחיי. ונאי תימא עשית עמדי פתיב, ולא פתיב תעשה. אלא הכי אמר, חיים וחסד עשית עמדי. ביהווא עלמא שדית בי רוחא דחיים, אכל ופקודתך, דמטרוניתא דמלכא, שמרה רוחי, איהי נטרת לרוחי, ביהווא עלמא. מאי ופקודתך, דאת זמין לפקדא ולה בקדמיתא.

קסד ונרא דמלה דא, כל נפשין דצדיקניא, גניזין וטמירין תחות פרסיא דמלכא, ואיהי נטרא לון, לאתבא לון לדוכתייהו, הה"ד ופקודתך שמרה רוחי. מאי ופקודתך. כד"א, פקודתו יקח אחר. ופקודתך, דא מטרוניתא דמלכא, דכל רוחין אינון פקדונין בידהא, הה"ד בידך אפקיד רוחי וגו', ואיהי נטרא לון, בגין דא שמרה רוחי, ואיהי נטרת לה.

קסה כגוונא דא אמר דוד, שמרה נפשי פי חסיד אני. שמרה: דא מטרוניתא דמלכא. דאיהי נטרא נפשי, בגין פי חסיד אני. ובכל אתר דכתיב סתם,

מסורת הזהר

(ז) (תהלים קט). (ק) (שם לא) צו נב צ"ש. (ד) (שם פו) לעיל אות יב צ"ט להלן אות קפב צ"ט.
לה. כ מוסיף בקדמיתא שמרה רוחי. ל ל"ג דא. ו פקודתו. אמר דוד.
1 ודאי. 2 איהי וליג מן דכל עד שמרה. 3 איהי. 4 ל"ג

חלופי גרסאות

1 ל"ג כלהו לבתר זמנא משמע. 2 ל"ג ואי תימא. 3 כ בהאי עלמא חיים וליג מן בהווא עד אבל; כהוא עלמא דאתי הווא חיים אבל. 4 ל"ג מן ופקודתך עד ופקודתך. 5 ל"ג

מאמר

הסולם

תחיית המתים

כמו עסה זו, וכמו גבינת חלב, וכנביע של חלב שהוא נביע נקי מצוחצח בצחות. כי עצם ההוא יתדקיק, דהיינו שיעשה דק מאד, ויהיה נשחק עד שיעשה חלב, ואח"כ מקפיא אותו, ויהיה מצטייר בציור, כמו גבינה קפואה, ואח"כ ימשוך עליו עור ובשר ועצמות וגידים. יתערב פירושו יתדקיק כי על רקיקין מתרגם יונתן ערובין (שמות כ"ט ב).
בי רוח החיים, אבל ופקודתך, של המטרוניתא של המלך, דהיינו המלכות, שמרה רוחי, היא שומרת הרוח שלי בעולם ההוא. ולמה אומר על המלכות ופקודתך, הוא משום שאתה עתיד לפקוד אותה תחילה. ע"כ אומר עליה, ופקודתך. **קסד** ורוא דמלה דא וכו': וסוד הדבר הזה, כל נפשות הצדיקים גנוזות ונסתרות תחת כסא המלך, שהוא המלכות הנקודת כסא, והיא שומרת אותן להתזרם למקומם. ו"ש ופקודתך שמרה רוחי, מהו ופקודתך, הוא כש"א פקודתו, יקח אחר. פקודתך זו היא המטרוניתא של המלך. דהיינו המלכות, שכל הרוחות הם פקדונות בידיה. ו"ש, בידך אפקיד רוחי וגו'. והיא שומרת אותן. משום זה כתוב שמרה רוחי, שהיא שומרת אותה.

קסה כגוונא דא אמר וכו': כעין זה אמר דוד, שמרה נפשי כי חסיד אני. שמרה זו היא המטרוניתא של המלך, שהיא שמרה נפשי, משום שחסיד אני. ובכל מקום שכתוב סתם שלא כתוב השם, זו היא המטרוניתא, שהיא

כמו עסה זו, וכמו גבינת חלב, וכנביע של חלב שהוא נביע נקי מצוחצח בצחות. כי עצם ההוא יתדקיק, דהיינו שיעשה דק מאד, ויהיה נשחק עד שיעשה חלב, ואח"כ מקפיא אותו, ויהיה מצטייר בציור, כמו גבינה קפואה, ואח"כ ימשוך עליו עור ובשר ועצמות וגידים. יתערב פירושו יתדקיק כי על רקיקין מתרגם יונתן ערובין (שמות כ"ט ב).

קסב הה"ד הלא כחלב תתיכני וכגבינה תקפיאני. התכתני לא כתוב, אלא לשון עתיד, תתיכני. הקפיאני לא כתוב, אלא תקפיאני. הלפשתיני לא כתוב, אלא תלבישני. סוככתני לא כתוב, אלא תסוככני. כי הכל משמע לאחר זמן, בעת התחיה.

קסג ולכתר מה פתיב וכו': ואח"כ מה כתוב, חיים וחסד עשית עמדי. זהו רוח החיים. ואם תאמר, עשית עמדי כתוב, לשון עבר, ולא כתיב תעשה, ומשיב, אלא כך אמר, חיים וחסד עשית עמדי, שבעולם ההוא נתת

(דפו"י דף רכ"ב ע"א)

גז

פנחס

דא מטרוניקתא. כד"א, ויקרא אל משה. ויאמר אם שמע תשמע בקול יי' אלהיך.

קסו בכה ר' פנחס, ואמר, ולא אמרית לך דשכינתא יתבת לי נבובון ומתנן, זכאה חולקי דזכינא למחמי לך, ושמענא דא. א"ל, ביהוא זמנא, תינח שהוא גרמא, שאר גרמין דישתכחון מה יתעביד מנהון. א"ל, בלהו יתפלילו ביהוא נביעו דהאי גרמא, ויתפלילו בהדיה, ויתעביד כלא עסה תדא, ויפמן יתצייר ציורא, כמה דאתמר. הה"ד, ועצמותיה יחליץ. מאי יחליץ. כד"א חלץ מהם. בלהו יתעברון מקיומיהו, ויתפלילו בהאי גרמא, למהו עסה תדא. וכדין ויהיית כגן רזה וכמוצא מים וגו'.

דעיא מהימנא

קסז אמר רעיא מהימנא, ווי לון לבני נשא, דאינון אטימין לבא, סתימין עיינין, דלא ידעין דכד אתי ליליא, תרעין דגיהנם אתפתחו, דאיהי מרה. וועשנין דילה, דמתפשטין סלקין עד מותא. וכמה סזילין דגער הרע, מתפשטין בכל אברין דגופא. ותרעין דג"ע, דאיהו עיינין דלבא, מסתמין ולא מתפתחין. דכל נהורין דעיינין, מלבא נפקין*.

קסח ותרעין דלבא, אינון עיינין מסתמין, בגין דלא מסתפלין באלין מזיקין, דאינון לילית. ולא שלטין בנהורין דלבא, דאינון מלאכים דמתפשטין בכל אברים, כענפין דאילנא לכל סטרא. ביהוא זמנא אינון בלהו נהורין סתימין

חלופי גרמאות

צ דחמינא לך ושאלנא דא. ק דאמר: קאמר. ד ועשבי. ש ותרעין דאיהו לבא דג"ע; ותרעין דגופא דאיהו ג"ע. ת דאלין לילות.

מסורת הזהר

(שמות כד.) (ת) (שם טו) וירא מה צ"ב. א) (ישעיה נח) משפטים יח צ"ס. ב) (הושע ה) ז"ח נט ט"ב שלב. ג) (ישעיה נח) ב"א קטו צ"ה תק"ח צח ט"ד ש"כ שכ"ד.

תחיית המתים

הסולם

מאמר

קסז אמר רעיא מהימנא וכו': אמר רע"מ, אוי להם לבני אדם אטומי הלב שתומי העין שאינם יודעים, כי כשבא הלילה, נפתחים שערי גיהנם, שהוא נקרא מרה. והעשנים שלו המתפשטים עולים עד המות. וכמה כחות של יצר הרע מתפשטים בכל אברי הגוף. והשערים של גן העדן, שהם עיני הלב נסתמים ואינם נפתחים. כי כל האורות שבעינים יוצאים מן הלב.

מאמר בידך אפקיד רוחי

קסח ותרעין דלבא אינון וכו': ושערי הלב, שהם העינים, נסתמים, כדי שלא יסתכלו באלו המזיקים, שהם לילית. ואינם שולטים באורות הלב, שהם מלאכים המתפשטים בכל האיברים כענפי האילן לכל צד. בזמן ההוא כל האורות שתומים בלב, ומתאספים אליו כיונים אל ארובותיהם. כנה ואשתו, וכל מין ומין שנכנסו עמו, בחיבה.

ומזיקין

* דפו"י דף רכ"ב ע"א) * תוספת ביאור בתע"ס חלק יב עמ' א"קעה אות קס

רעיא מדימנא

נח

בלבא, ומתפנשין לגביה, פיונים אל ארבותיהם. כנח ואתתיה, וכל מין ומין, דעאלו עמיה בתיבה.

קסט) ומזיקין דמתגברין על כל אברים דגופא, כמי טופנא דגברו עליה ט"ו אמה, בגין דחב א בגי"ה, ואסתלק ז"ה מן גופא, ואשתאר אלם, בלא ראיה ושמיעה וריחא ודבור. ורזא דמלה, נאלמתי דומיה, דומיה: דו"ם ז"ה. כההוא זמנא, חמש עשרה אמה, גברו מזיקין על גופא. ואינון ככסלא לעוגיא.

קע) וכגוונא דנח, שלח את היונה בשליחותיה. ואף הכי שלח נשמתא דבאדם. ורחיה בשליחותיה. ובגין דא צריך ב"נ לפקדא לה במטרונותא. הה"ד בידך אפקיד רוחי. ואם היא אסיקא בתובי דגופא, בידך דתיילין דיצר הרע, מה כתיב, בידך אפקיד רוחי פדית אותי יי' אל אמת.

חלופי גרסאות

א ביה ואסתלק ביה. ב מוסף דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר. ג ל"ג מן אוף עד ובגין. ד דארם. ה בחיילין ול"ג בידא.

מסורת הזהר

(ישעיה סא) משפטים סג צ"צ. ה) (תהלים לט) ב"א שלד צ"ג. ו) (תהלים לא) לעיל אות קסד צ"ק.

בידך אפקיד רוחי

המתפשטים לגוף חוזרים ומתאספים לשורשם אל הלב, שה"ס גן העדן. בדומה לתיבת נח, שבזמן התגברות הדינים שה"ס מי המבול, נתאספו כולם אל התיבה, וז"ש כנח ואתתיה וכו'.

והנה במבול כתוב, חמש עשרה אמה מלמעלה גברו המים. אשר חמש עשרה אמה רומז להשם י"ה, שיש באותיות אלקים, גברו המים, הם הקליפות שנתגברו לדחות השם י"ה מן העולם. ואף כאן מתגברים כחות הקליפות ודוחים שם י"ה דאלקים, דהיינו מן אורות הלב, שה"ס אלקים כנ"ל, המתפשטים אל אברי הגוף, וז"ש בגין דחב ב"יה ואסתלק י"ה מן גופא, שנתסלקו אותיות י"ה מן אלקים המתפשט בגוף, ואז ואשתאר אלם, שלא נשאר מן ה' אותיות אלקים אלא ג' אותיות אלם, שזה יורה שהגוף הוא, בלא ראיה ושמיעה וריחא ודבור. שו"ס נאלמתי דומיה, שהוא אותיות דום י"ה, דאלקים נשאר אלם, וע"כ נאלמתי.

קע) וכגוונא דנח שלח את היונה בשליחותיה, ואף כן שולחת נשמת האדם את רוחו בשליחותה. ומשום זה צריך האדם להפקיד את רוחו במטרונותא, שהיא המלכות, ז"ש, בידך אפקיד רוחי. ואם הוא אסור בידי כחות היצר הרע בעונות הגוף, מה כתוב, בידך אפקיד רוחי פדית אותי ה' אל אמת. שהקב"ה פודה אותו מידם.

ועוד

הסולם

מאמר

קסט) ומזיקין דמתגברין וכו': והמזיקים המתגברים על כל אברי הגוף הם כמי המבול שגברו עליהם י"ה אמה. משום שחטא ב"יה, ונסתלק י"ה מן הגוף, דהיינו שנסתלק י"ה מן אלקים, ונשאר אלם, בלי ראיה ושמיעה וריח ודבור. וסוד הדבר נאלמתי דומיה, דומיה, הוא אותיות דום י"ה. דהיינו כזמן שהוא של המבול, חמש עשרה אמה, גברו המזיקים על הגוף, והם מקיפים את הגוף, כמו תלם המקיף את החפירה והערוגה.

ביאור הדברים. המרה שבגוף ה"ס הגיהנם ויצר הרע, והלב שבגוף ה"ס גן העדן הקדושה. וז"ש (באות קס"ו) **דכד אתי ליילא תרעין דגיהנם אתפתחו דאיהו מורה.** ומן המרה עולים עשנים, דהיינו כחות הדין, אל המוח, וע"כ מסתלקים המוחין, והאדם ישן. וז"ש, **ועשנין דיילא דמתפשטין שהם כמו עשן הגיהנם, סלקין עד מוחא, והמוחין מסתלקים.** ואז, שערי גן עדן שה"ס העינים נסתמים, וז"ש **ותרעין דג"ע דאיהו עינין דלבא, מסתתמין,** ולמה נקראים העינים שערי הלב, משום, **דכ"ג נהורא דעינין מלבא נפקין.** והנה הלב הוא גן העדן, והאורות שבו, ה"ס מלאכים המתפשטים, שה"ס שם אלקים, אל כל אברי הגוף, ושולטים עליהם. אבל בלילה, **ולא שלטין בנהורין דלבא, דאינון מלאכים דמתפשטין בכל אברים וכו'. ולפיכך בההוא זמנא, בלילה, אינון מלהו נהורין סתימין בלבא ומתכנשין לגביה.** שכל האורות

(דפו"י דף רכ"ב ע"א *) דף רכ"ב ע"ב

נב

רעיא מהימנא

קעא) ועוד בזמנא דאיהי חייבת, מה פתיב י ברוחיה, יד ליד לא ינקה רע. דאזיל מיד ליד, במשריין דיצר הרע, דשריין עליה בחובין דיליה, וזרקין ליה מאתר לאתר. ויהאי איהו י דאחזי גרמיה במדינה אחרת, או במלכו אחרא, ולזמנין באשפה, כפום חובי. ואי איהו זפאה, כל משריין דיצר טוב פלהו, ופניהם וכנפיהם פרודות, לקבלה רוחיה, וסלקין ליה לעילא, לאתר דחין דכרסיא, ותמן חזי, כמה חזיונות, דמיונות, ומראות דנבואה. ובגין דא אוקמוה רבנן, דחלום אחד משישים בנבואה.

קעב) ועוד שמה נפשי פי חסיד אני, אלא הכי אוקמוה רבנן. ולא עם הארץ חסיד. דאורייתא אתיהיבת מימינא דקב"ה, דאיהו חסד. ובגין דא, מאן דאתעסק באורייתא, אתקרי חסיד. בגין דא, אמינא לקב"ה, שמה נפשי, ולא תדון לה פעובדי אלין עמי הארצות, דאתמר בהו ולא עם הארץ חסיד. ואי תימא, כמה עמי הארצות אינון דעבדו חסד. אלא הכי אוקמוה, אי זהו חסיד, זה המתחסד עם קונו. כגון דוד דהוה מחבר. ומאי הוה מחבר. אורייתא דלעילא, הוה מחבר עם קב"ה. ובגין דא, שמה נפשי פי חסיד אני.

קעג) וכד ב"נ מית, מה פתיב ביה בהאי נפש בטההלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך, והקיצות לתחיית המתים, היא תשיחך. דא לתחיית

חלופי גרמאות

מסורת הזהר

ז) (משלי יא) כי תשא כה צ"א, ח) (יהוהא אל א) משפטים קמד צ"ד, ט) (תהלים פו) לעיל אות יב צ"ט, י) (משלי ו) וישלח סב צ"א. ו בגופיה, ז ומאי ח דאחיד, ט לאתר לעילא, י כ"ג הרמ"ק ובדפו"י מוסיף אע"ג דאוקמוה בגמרא ולא חסיד אני שכל מלכי מזרח ומערב ישנים עד ד' שעות ואני (תהלים קיט) חצות לילה אקים להודות לך ולא עוד אלא שכל מלכי מזרח ומערב וכו' ואני יודי מלוכלכות בדם שפיר ושליא כרי לטהר אשה לבעלה, מיד אודמן ליה צפרדע ואמר ליה למה את משבח גרמך למימר חצות לילה אקים להודות לך ואנא כל ליליא [בכל ליליא וליליא] לא שכיבנא לשבתא ליה ולנגא קמיה. אמר דוד ווי לממנא דהווא צפרדע ולא ידע מאי דאנא אמנא ולא אמנא כי חסיד אני אלא בגין דאוקמוה, כ דמאי, ל ביה, ט שפיר לתחיית המתים.

בידך אפקיד רוחי

הסולם

מאמר

מימינו של הקב"ה, שהוא חסד. ומשום זה, מי שעוסק בתורה נקרא חסיד, משום זה אני אומר להקב"ה, שמרה נפשי, ואל תדין אותה כמעשי עמי הארצות האלו, שנאמר בהם, ולא עם הארץ חסיד. ואם תאמר כמה עמי הארצות הם שעושים חסד. אלא כך העמידו, אי זהו חסיד, זהו המתחסד עם קונו. כמו דוד, שהיה מחבר. ומהו היה מחבר. התורה שלמעלה שהוא ז"א, היה מחבר עם הקב"ה, שהוא מלכות. וזהו נקרא המתחסד עם קונו, שמיחד קב"ה ושכינתו. ומשום זה שמרה נפשי כי חסיד אני.

קעא) ועוד בזמנא דאיהו וכו': ועוד בזמן שהנשמה היא חייבת, מה כתוב ברוחו, יד ליד לא ינקה רע. שהוא הולך מיד אל יד במחנות היצר הרע, שהם שורים עליו בעונותיו, וזורקים אותו ממקום למקום, וזה הוא שהאדם רואה את עצמו בחלומו, שהוא במדינה אחרת או במלכות אחרת ולפעמים באשפה, הכל לפי עונותיו. ואם הוא צדיק, כל המחנות של יצר הטוב כולם, שנאמר עליהם, ופניהם וכנפיהם פרודות לקבל רוחו, ומעלים אותו למעלה, למקום החיות, הנושאות את הכסא, שהוא המלכות, ושם רואה כמה חזיונות, דמיונות, ומראות הנבואה. ומשום זה העמידו חכמים שהחלום הוא אחד משישים בנבואה.

מאמר ב' מראות

קעג) וכד בר ג' וכו': וכשהאדם מת, מה כתוב בה בנפש הזו, בהתהלך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות, לתחיית המתים, היא תשיחך. שואל, זהו יפה לתחיית המתים, שתקים

קעב) ועוד, שמרה נפשי וכו': ועוד. שמרה נפשי כי חסיד אני, אלא כך העמידו חכמים, ולא עם הארץ חסיד. כי התורה ניתנה (דפו"י דף רכ"ב ע"ב)

רעיא מדימנא

ס

המתים שפיר, דיוקים ליה לב"ג, אָבֵל לַאֲגָרָא לְנִשְׁמָתָא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, מאי גְרִי.
קעד אֵלֶּא קב"ה מְלַבִּישׁ לָהּ בְּקַדְמִיתָא בְּעַנְי פְּבוּד. בְּקַדְמִיתָא תִּיעוּל
 בְּמִרְאָה, דְּאִיהוּ בְּגוּוֹנָא דְגוּפָא, פְּלִיל בְּרַמ"ח אֵיבְרִים. אוּף הֵכִי תִיעוּל בְּמִרְאָה,
 פְּלִיל בְּמֵאֲתִים וְאַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה. וְנִהִירִין דְּמִתְפָּרְשֵׁן מִתְּהוּא מִרְאָה. דְּאַתְמַר בִּיהּ,
 ׀ וַיֹּאמֶר אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם יִי בְּמִרְאָה אֵלָיו אֲתוּדַע. וּבְלִבּוֹשֵׁין דְּעַנְי פְּבוּד
 ׀ וְרֵאִיתִיהּ לְזָכוֹר בְּרִית עוֹלָם, דָּא אֶסְפְּקִלְרִינָא הַמְּאִירָה. ׀ בְּחֵלוֹם אַדְבַּר בּוֹ, דָּא
 אֶסְפְּקִלְרִינָא דְלֹא נִהְרָא. פְּלִיל מִשְׁס"ה נִהִירִין, פְּחֻשְׁבֵּן יְשָׁנָה. וְהֵינּוּ ׀ אֲנִי ׀ יְשָׁנָה.
 חַד בְּעֵלְמָא דִּין. וְחַד בְּעֵלְמָא דְאַתִּי. וְאֵינוּן בְּעוֹבְדֵי יְדוּי דְקב"ה.
קעה וְרִזָּא דְלֵהוּן, ׀ זֶה שְׁמִי לְעוֹלָם. י"ה עִם שְׁמִי, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשָּׁה
 וְשָׁשִׁים. ו"ה עִם זְכָרִי, מֵאֲתִים וּשְׁמֹנֶה וְאַרְבָּעִים. וְכְרוּזִין נַחְתִּין וְסִלְקִין ׀ קַמִּיהּ,
 הִבּוּ יְקָר ׀ לְדִיוּקְנָא דְמִלְפָּא.

קעו וְהֵינּוּ ׀ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ.
 ׀ וְהוּא דְעַבְד לִיהּ בְּתַרְיִן דִּיוּקְנִין, בְּתַרְיִן פְּנִים דְּאַתְמַר וְעֵלָה ׀ כִּי לֹא רֵאִיתֶם
 פֶּל תְּמוּנָה. וְעַל שְׂאָר דִּיוּקְנִין פְּתִיב, תְּמוּנַת פֶּל וְגו'. ׀ וְתְמוּנַת יִי יְבִיט. וְתַרְיִיג
 מִלְּאֲכִין סִלְקִין לָהּ לְנִשְׁמָתָא. ׀ בְּאַלִּין דִּיוּקְנִין, פְּלֵהוּ וּפְנִיָהּם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת,
 לְקִיִּים קָרָא דְכְּתִיב בְּהוּן ׀ וְאַשָּׂא אֲתַכֶּם עַל כַּנְפֵי נְשָׂרִים וְאַכִּיָּא אֲתַכֶּם אֲלֵי.

ח'לופי גרמאות

1 פקודין ; מוסיף פקודין וברמ"ח נהירין. ס שניה. ט ל"ג
 קמיה. פ ליקא. צ וההוא ק גנים. ומוסיף דאתמר עליהו
 (שיר ה) היושבת בגנים איהו עלת על כלא. ר עליה.
 ׀ כאלין.
 9 (דברים ד) בא ס צ"צ. צ (במדבר

מסורת הזהר

3 (במדבר יב) וישב כו צ"ב. 7 (בראשית ט) לעיל אות
 לה/א צ"ל. 10 (במדבר יב) לעיל צ"ה. 11 (שיר ה) וירא
 קב צ"ה ח"ג רלו: רפנו: רצו. שז. ת"ז תי"ה לא: תכ"ה
 ע: תט"ט קה. ז"ח מה ט"א שמ"ז תק"ה צו ט"ג שכ"א
 קד ט"א שט"ו. 10 (שמות ג) בהר ט"ז צ"ת. 11 (בראשית א) הקסח"ז קפא צ"א. 9 (דברים ד) בא ס צ"צ. צ (במדבר
 יב) משפטים קלא צ"פ. ק (שמות יט) יתרו עב צ"י.

הסולם

מאמר

קעה וְרִזָּא דְלֵהוּן זֶה וְגו': וְהוּסוּד
 שְׁלֵהֶם הוּא, זֶה שְׁמִי לְעוֹלָם. י"ה עִם שְׁמִי
 הוּא בְּגִימְטְרִיא שְׁס"ה. זֶה זְכָרִי לְדַד דַּר. ו"ה
 עִם זְכָרִי הוּא בְּגִימְטְרִיא רַמ"ח. וְכְרוּזִים יוֹרְדִים
 וְעוֹלִים לַפְּנִי, תְּנוּ כְבוֹד לְצוֹרַת הַמֶּלֶךְ, דְּהֵינּוּ
 אֵל הַנְּשַׁמָּח.

שְׁתַּקִּים אֶת גּוֹף הָאָדָם לְתַחִיית הַמַּתִּים, אֲבָל
 שְׁכַר לְנִשְׁמָה בְּעוֹלָם הַבָּא מֵהוּא.
קעד אֵלֶּא קב"ה מְלַבִּישׁ וְכו': וּמְשִׁיב,
 אֵלֶּא הַקְּב"ה מְלַבִּישׁ אֶת הַנְּשַׁמָּח כְּבַתְחִילָה
 בְּעַנְי כְּבוֹד. וְכַבַּתְחִילָה תְּכַנּוּס בְּמִרְאָה, שְׁהוּא,
 כְּעִין שֶׁהַגּוֹף כְּלוֹל בְּרַמ"ח אֵיבְרִים, תְּכַנּוּס
 גַּי"כ בְּמִרְאָה, הַכְּלוּלָה בְּרַמ"ח אֲוֹרוֹת הַמַּתְפַּשְׁטִים
 מְמִרְאָה הַהוּא. כִּי בְּמִרְאָה, הֵיא בְּגִי רַמ"ח.
 שְׁנֵאמַר בַּהּ. וַיֹּאמֶר אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם ה'
 בְּמִרְאָה אֵלָיו אֲתוּדַע. וּבְלִבּוֹשֵׁים שֶׁל עַנְי
 כְּבוֹד. וְנֵאמַר עֲלֶיהָ וְרֵאִיתִיהּ לְזָכוֹר בְּרִית עוֹלָם.
 זֶהוּ מִרְאָה הַמְּאִירָה. בְּחֵלוֹם אַדְבַּר בּוֹ. זֶהוּ מִרְאָה
 שְׁאִינָה מְאִירָה, הַכְּלוּלָה מִשְׁס"ה אֲוֹרוֹת כַּחֲשׁבוֹן
 יְשָׁנָה, וְהֵינּוּ אֲנִי יְשָׁנָה. מְרַאָה אַחַת הֵיא
 לְהַנְּשַׁמָּח בְּעוֹלָם הַזֶּה. וּמְרַאָה אַחַת הֵיא לְהַנְּשַׁמָּח
 בְּעוֹלָם הַבָּא. וְהֵן מְאִירוֹת בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיו שֶׁל
 הַקְּב"ה שְׁהֵם הַנְּשַׁמּוֹת.
 (דפו"י דף רכ"ב ע"ב)

קעו וְהֵינּוּ וַיִּבְרָא וְגו': וְהֵינּוּ וַיִּבְרָא
 אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא
 אוֹתוֹ. שְׁהוּא עֵשָׂה אוֹתוֹ בְּכ' צוּרוֹת, א' בְּצַלְמוֹ,
 וְהב' בְּצַלְם אֱלֹקִים. דְּהֵינּוּ בְּכ' פְּנִים. א' שְׁנֵאמַר
 עֲלֵיהֶם כִּי לֹא רֵאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. וְעַל שְׂאָר
 תְּמוּנַת הַאֲסוּרוֹת כְּתוּב פְּסַל תְּמוּנַת כָּל.
 (ב) וְתְמוּנַת ה' יְבִיט. וְתַרְיִיג מִלְּאֲכִים מְעִלִים
 אֶת הַנְּשַׁמָּח בְּאֵלוֹ הַצּוּרוֹת, כּוֹלֵם, וּפְנִיָהּם
 וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת. לְקִיִּים הַכְּתוּב שְׁנֵאמַר בְּהֵם
 וְאַשָּׂא אֲתַכֶּם עַל כַּנְפֵי נְשָׂרִים וְאַכִּיָּא אֲתַכֶּם אֲלֵי.
 כְּגוּוֹנָא

סא

רעיא מדימנא

קענז) פגונונא דנפקו ממצרים, ואזלו בענני כבוד, ובכל ההוא יקר, פההוא גונונא פהא מפקונונא דנשמטא, מגופא דטפה סרוחה, למיזל לתרין גנים, דאתברי שמיא וארעא דלהון בשם יי. ובגיניה אפמר, יישמחו השמים ותגל הארץ. פההוא זמנא יתקיים בב"נ ולא יפנה עוד מוריד, לגביה, בשמים יכסה פניו, אלא יהיו עיניו רואות את מוריד. ומסטרך דאלין מראות, זכה מרע"ה, רבן

חלופי גרסאות
ש ב"נ רבן דמלאכי השרת.

מסורת הזהר
(תהלים צו) אחרי מות טו צ"מ. (ש) (ישעיה ל) משפטים קלג צ"ג. (ת) (שם ו) ב"ב נא צ"א. ז"ח לג ט"א שמיה.

בי מראות

הסולם

מאמר

המאירה, שה"ס הארת החסדים, הוא מצוה להמשיכו ממעלה למטה, והו שורש כל רמ"ח מצות עשה, וע"כ כתוב עליו, וזה זכרי לדר דר, וע"ז בא הרמז ו"ה עם זכרי גי רמ"ח. כי אורות החסדים ה"ס ו"ה. והם רמ"ח אורות, כנגד רמ"ח מצות עשה הממשיכות אלו רמ"ח אורות. ונשמת הצדיק שקיים רמ"ח מצות עשה, מתלבשת לאחר פטירתה באלו רמ"ח אורות. וז"ש (באות קע"ד) קב"ה מלביש לה כקדמיתא בענני כבוד, שה"ס ז' עננים שהם חסדים כנגד ז"ס חג"ת נהי"מ. ועל ידי לבושים אלו תיעול במראה דאיהו כגונונא דנפא בלי ברמ"ה וכו', דהיינו שמתלבשת ברמ"ח אורות של מראה המאירה. דאתמר ביה, וכו' במראה אליו אתודע, במראה היא בגי רמ"ח. ועליה כתוב, וראייה לזכור ברית עולם, דא אספקלריא המאירה. כי בה שייך ראייה, ואור, להיותה נמשכת ממעלה למטה. ואע"פ שעיקרה חסדים, עכ"ז נקראת ראייה, משום שהחסדים כלולים מהארת החכמה. בה"ס אדבר בו, דא אספקלריא שאינה מאירה, דהיינו סוד י"ה, שעליה כתוב, זה שמי לעלם. שה"ס שליטת החכמה שבמלכות כנ"ל. שצריכים להעלימה שלא תאיר אלא ממטה למעלה. ובעת שהיא שולטת לפי עצמה בלי חסדים, ה"ס חשך ולא אור (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה נפק). וז"ש, בלי משפ"ה נהירין כחשבון ישנה, והיינו אני ישנה. כי אז היא בבחינת סתימת עינים שה"ס חשך ושינה. וע"ז ארה"כ אני ישנה. חד בעלמא דין, מראה אחת נוהגת בעולם הזה, שה"ס המלכות, שהיא מראה שאינה מאירה. והד בעלמא דאתי, ומראה אחת היא, כשהמלכות היא בסוד הבינה. המשפעת חסדים שאז היא מראה המאירה. ואינון בעובדי ידו דקב"ה. ובי המראות מאירות בנשמות שהן מעשה ידיו של הקב"ה.

קעז) כגונונא דנפקו ממצרים וכו': כעין שיצאו ממצרים, שהלכו בענני כבוד ובכל אותה היקר, כעין זה תהיה יציאת הנשמה, מגוף שלה שהוא טפה סרוחה, ללכת לב' גנים, ג"ע העליון וג"ע התחתון. שהשמים והארץ שלהם נבראו בשם הוי"ה. ובשבילו נאמר ישמחו השמים ותגל הארץ. בעת ההוא יתקיים באדם, ולא יכנה עוד מוריד, אליך, יכנוף, הוא כש"א בשמים יכסה פניו, אלא, והיו עיניו רואות את מוריד. ומצד אלו ב' מראות, זכה משה רבינו עליו השלום, רבן של הנביאים והחכמים. אמר המאור הקדוש, שהוא ר"ש, לדע"מ, אתה הוא שזכית בחיך למה שיוצו הצדיקים לאחר חייהם. אשרי חלקך.

ביאור המאמר. המלכות נקראת מראה, כי בה מקום גילוי החכמה הנקראת ראייה. ויש ב' בחינות במראה, א) כשהיא בזווג עם ז"א, והחסדים שולטים במלכות כמו בז"א, והגם שהארת חכמה כלולה בחסדים אלו שבמלכות, מ"מ נמשכת ממעלה למטה. משום שעיקרם הוא חסדים ולא חכמה. וע"כ מכונה מראה הזו בשם מראה המאירה, כי מאירה ממעלה למטה. והיא בחינת ז"א, להיותה עמו בזווג ונכללת בו. ומראה זו, נבחנת לבחינת ו"ה דהויה, כי חסדים הם ו"ק, שה"ס ו"ה. ב) היא כשהחכמה שה"ס י"ה, מתגלה במלכות. ואע"פ שגם כאן היא בזווג עם ז"א, אמנם החכמה שבמלכות שולטת ולא חסדים דו"א. ונודע שהחכמה אינה נמשכת ממעלה למטה, וע"כ נבחנת למראה שאינה מאירה למטה. ואז כתוב עליה, זה שמי לעלם, שכתוב לעלם חסר ו', שפירושו להעלים. כי צריכים להעלימו שלא להמשיכו למטה, שזה שורש כל שס"ה לא תעשה שבתורה. וע"כ בא הרמז על זה. שמי עם י"ה, הוא בגי' שס"ה. כי י"ה שה"ס החכמה והג"ר ה"ס, זה שמי לעלם, שצריכים להעלימו. אבל בחינת מראה (דפו"י דף רכ"ב ע"ב)

וז"ש

רעיא מדימנא

סב

של נביאים ונתקמים. אָמר בוֹצִינָא קְדִישָׁא, אַנְתָּ הוּא דְנִזְכִּית בְּחִינָה, לְמָה דְיִזְכּוּן צְדִיקָא בְּתַר חֵייהוֹן, וּפְאָה תּוּלְקָה.

קעח) ד"א שְׁמֵרָה נְפִשִׁי כִּי חֲסִיד אָנִי, אָמַאי. פְּדִי שְׁאֲתַחֲסֵד עִם אָנִי. דְּאֲתָמֵר אֲבִיהָ אָנִי לְמָאן דְּאֲפָרִישׁ אָנִי מִן הוּא. דְּאֲתָמֵר אֲבִיהָ הוּא עֲשֵׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ. דְּכֻלָּא תֵד בְּלָא פְרוּדָא. הֵה"ד, אֲרַאוּ עֲתָה כִּי אָנִי אָנִי הוּא אָנִי אָמִית וְאֲחִיקָה מְחַצְתִּי וְאָנִי אָרְפָא וְאִין מְדִי מְצִיל. אָנִי יְדִן"ד, אָנִי הוּא וְלֹא אַחֵר. וְדָא אָנִי מִן אֲדָנִי. יְדִן"ד עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא.

מסורת הזהר (תהלים ק) נח סב צ"ו. (דברים לב) ב"א קנ צ"ד. חלופי גרמאות ת ליג וחכמים. א ליג ביה. ב ליג אדניי.

הסולם

מאמר

ב' מראות

והמשכה מן י"ה שה"ס הפנים. אלא שמעלימים הארתה ממטה למעלה, וז"ש, לְקִיּוּם וְכוּ' וְאִשָּׁא אַתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים. כי נשר ה"ס קו האמצעי, שתקון זה שהחכמה לא תאיר רק ממטה למעלה בא ממנו (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) וע"כ נקרא תקון הזה כנפוי נשרים. כי הכסוי נקרא כנפים. וקו האמצעי נקרא נשרים וז"ש (באות קע"ז) לְמִיזֵל לְתַרְיֵן גְּנִים, דהיינו ב' מלכיות, כי המלכות נקראת גן. דאתברי שמים וארעא דלהון בשם הויה. כי המלכות מבחינת מראה המאירה ה"ס ו"ה, ומלכות מבחינת מראה שאינה מאירה ה"ס ו"ה, ובשניהם הויה שלמה. שמיא וארעא דלהון פירושו, זווג ז"א ומלכות שבהם, כי ז"א נקרא שמים, והמלכות נקראת ארץ. כי בב' הבחינות יש זווג ז"א ומלכות. אלא במראה המאירה שולט ז"א, דהיינו מדת החסדים שלו. ובמראה שאינה מאירה שולטת המלכות, דהיינו מדת החכמה שלה. ולעתיד לבא, יתגלה זווג י"ה ויעברו כנפוי נשרים הנ"ל. וז"ש בההוא זמנא, יתקייים בבר נש, וְלֹא יִכְנַף עוֹד מוֹרֵךְ וְכוּ'. כי יתבטלו הכנפים.

מאמר אני וחי

קעח) ד"א שְׁמֵרָה נְפִשִׁי וְגו': פִּירוּשׁ אַחֵר. שְׁמֵרָה נְפִשִׁי כִּי חֲסִיד אָנִי. לְמָה, כְּדִי שְׁאֲתַחֲסֵד עִם אָנִי, דהיינו כְּדִי שְׁאִיחֵד וְאֲבִיא חֲסִיד מִן הוּיָה שְׁהוּא ז"א, אֵל אָנִי שְׁהוּא מְלֻכּוֹת. שְׁנֵאמֵר בַּה אָנִי וְהוּ, אָנִי, מְלֻכּוֹת. וְהוּ, ז"א, אֵי לֹא מִי שְׁמִפְרִיד אָנִי מִן הוּא, דהיינו לְמִי שְׁמִפְרִיד בֵּין ז"א לְמְלֻכּוֹת. שְׁנֵאמֵר הוּא עֲשֵׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ. שְׁהוּא פִּירוּשׁוֹ ז"א. כִּי הִכֵּל אַחֵר. דהיינו אָנִי וְהוּא אֶחָד הוּא, בְּלִי פִּירוּד. ז"ש, רֵאוּ עֲתָה כִּי אָנִי אָנִי הוּא אָנִי אָמִית וְאֲחִיקָה מְחַצְתִּי

וז"ש (באות קע"ח) וְזוּא דְלֵהוֹן, זֶה שְׁמִי לְעֵלָם, י"ה עִם שְׁמִי, שְׁס"ה. כִּי בְחִינַת הַחֲכֵמָה ה"ס י"ה, שְׁצִרִיכִים לְהַעֲלִימָה. וְע"כ כְּתוּב לְעֵלָם בְּלִי ו'. שׁוֹה שׁוֹרֵשׁ לְשִׁס"ה ל"ת שְׁבַתוֹרָה כְּנ"ל. וְע"כ שְׁמִי י"ה, בְּגִימְטְרִיא שְׁס"ה. ו"ה עִם זְכָרֵי רַמ"ה, כִּי הַחֲסִדִּים הַנִּכְלָלִים בְּחֲכֵמָה הַנִּמְשָׁכִים מִמַּעַלָּה לְמַטָּה, ה"ס ו"ה דֵּהֵינּוּ ו"ק, מִשׁוּם שְׁעִיקָרָם הוּא חֲסִדִּים, וּמִצְוָה לְהַמְשִׁיכֵם, וְהוּא שׁוֹרֵשׁ כֹּל רַמ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה. כְּנ"ל, שׁוֹה הַרְמֵז זְכָרֵי ו"ה, בְּגִימְטְרִיא רַמ"ח.

ואלו ב' מראות ה"ס ב' צלמים, שצלם ז"א ה"ס מראה המאירה, וצלם המלכות ה"ס מראה שאינה מאירה. וז"ש, (באות קע"ו) וְהֵינּוּ וְיִבְרָא וְגו' וְהוּא דְעַבְד לֵיהָ בְּתַרְיֵן דְּיוֹקְנֵין, כִּי צִלְמוֹ מוֹרָה עַל צוֹרֵת מִרְאָה הַמְּאִירָה. וְצֵלֶם אֲלֵקִים מוֹרָה עַל צוֹרֵת מִרְאָה שְׁאִינָה מְאִירָה. כִּי הַמְּלֻכּוֹת נִקְרָאת אֲלֵקִים. וְעַל הַמְּרָאָה שְׁאִינָה מְאִירָה, נֵאמֵר כִּי לֹא רְאִיתֶם כֹּף תְּמוּנָה. וְעַל אוֹתָם הַעוֹבְרִים עַל זֶה, נֵאמֵר, וְהִשְׁחַתְּם וְעִשִׂיתֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת כֹּף וְז"ש, וְעַל שֵׁאֵר דְּיוֹקְנֵין, דֵּהֵינּוּ מַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים, שְׁרוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ כַּאֲן בְּחִינַת תְּמוּנָה, כְּתִיב תְּמוּנַת כֹּף וְגו'. אֲבָל עַל מִרְאָה הַמְּאִירָה נֵאמֵר וְתְמוּנַת ה' יִבְיט. וְע"כ מִמְּרָאָה הַמְּאִירָה, שְׁה"ס רַמ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה, נִמְשָׁכִים רַמ"ח מְלֻאכִים הַמַּעֲלִים אֶת הַנִּשְׁמָה. וּמִמְּרָאָה שְׁאִינָה מְאִירָה, שְׁה"ס שְׁס"ה ל"ת, נִמְשָׁכִים שְׁס"ה מְלֻאכִים הַמַּעֲלִים אֶת הַנִּשְׁמָה, שְׁבִיחַד הֵם תְּרִי"ג. וְז"ש, וְתְרִי"ג מְלֻאכִין סִלְקִין לָהּ לְנִשְׁמַתָּא וְסוּד שְׁס"ה ל"ת נִמְשָׁכִים מְבַחֲינַת הָעֵלֶם הַשֵּׁם, בְּסוּרָה זֶה שְׁמִי לְעֵלָם כְּנ"ל. וְז"ש, כִּלְהוּ וּפְנִיחֵם וּכְפִיחֵם פְּרוּדוֹת, דֵּהֵינּוּ שְׁאִין בְּהֵם זוּג (דפו"י דף רכ"ב ע"ב * דף רכ"ג ע"א)

כג

רעיא מהימנא

קעטז וּבְגִין דִּידְנָד אִיהוּ לִימִינָא דְאִיהִי חֶסֶד, אָמַר, שְׁמֶרָה נְפִשִׁי דְאַתְחַסֵּד בְּךָ עִם אָנִי, וְאִיהוּ אֲדִנְי לְגַבּוּרָה. וּבִתְפָאֲרַת, אֶתְחַבְּרֵן תְּרִין שְׁמֶהָן יֵאֵהֲדוּנָה"י. וְרוּזָא דְמִלְהָ בְּחֶסֶד וּבְגַבּוּרָה, וּפְנִיָהּם וְכִנְפִיָהּם פְּרוּדוֹת מְלַמְעֵלָה וּבִתְפָאֲרַת, דְאַתְקָרִי יְדִוּ"ד אִישׁ מְלַחְמָה, מַה כְּתִיב וְשָׂתִים חוֹבְרוֹת אִישׁ, תְּרִיתִין שְׁמֶהָן מִתְחַבְּרֵן בֵּיהּ פְּחָדָא. וְשָׂתִים מְכַסּוֹת אֶת גְּוִיֹתֵיהֶנָּה. תְּפָאֲרַת אֶתְקָרִי גּוּף, וְגִוְיָתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ יֵאֵהֲהוּיָהּ"ה.

קפ הוֹשַׁע עֲבָדְךָ אֶתְהָ אֱלֹהֵי שְׂמַח נְפֶשׁ עֲבָדְךָ תְּנָה עֲוֹן לְעֲבָדְךָ. תִּלַּת זְמַנִּין אֶתְעֲבִיד דּוּד עֲבָד בְּתַהֲלָה דָא, לְקַבֵּל ג' זְמַנִּין, דְאַוּקְמוּהָ מְאָרִי מִתְנִיתִין, דְבְעֵי ב"ג לְמַהוּי עֲבָדָא בְּצִלוֹתָא. בְּבִרְכָאן קְדָמָאִין, כְּעֲבָד דְמַסְדָר שְׂבַחוּי קָמִי רַבִּיָה. בְּאִמְצָעִיּוֹת, כְּעֲבָדָא דְבְעֵי פָרְס מְרַבִּיָה. בְּאַחְרוֹנוֹת, כְּעֲבָד דְמוֹדָה זְקָדָם רַבִּיָה, בְּפָרְס דְקַבִּיל מִינֵיהּ, וְאָזִיל לֵיהּ.

קפא וּתִלַּת זְמַנִּין דְבְעֵי לְמַעְבַּד עֲבָד, מַסְטְרָא דְעֲבוּדָה. דְאַוּקְמוּהָ מְאָרִי מִתְנִיתִין, דְלִית עֲבוּדָה אֶלָּא תְּפִלָּה. וּתִלַּת אַבְהָן, אֶתְקָרִיאוּ עֲבָדִים מַסְטְרָהָא, ע"ש

ח'לופי גרמאות

ג כמאן דקבל פרס מרביה ואזיל וליג מן כעבר עד ואזיל. ד קמיה.

מסורת הזהר

ג (יחזקאל א) משפטים קמד צ"ד. ד (שמות טו) נח ז צ"ד. ה (יחזקאל א) משפטים קמד צ"ד ז"ח לר ט"א שלי"ד מ ט"ד שכ"ג תקי"ח צר ט"ד שכ"ח. ו (דניאל י) תרומה עח צ"ד. ז (תהלים פו) לעיל אות יב צ"ט.

אני והי'

הסולם

מאמר

שתיים תוכרות איש, שבי השמות הויה אדני, מתחברים בו יחד, וע"כ ושתיים מכסות את גויותיהנה, שבי הכנפים מתחברים בגוף ונעשות אחת. ותפארת נקראת גוף, שה"ס וגויתו כתרשיש. וכן בב' הקוין, ימין ושמאל שבג"ד, שהם חכמה ובינה, שהם ב' שמות הויה אהיה. שעליהם נאמר ופניהם וגו' פרודות, מתחברים ג"כ ומשתלבים יחד ע"י קו האמצעי שה"ס הדעת. ומשתלבים כזה, יאההויהה.

מחצתי ואני ארפא ואין מידי מציל. אני הויה, אני הוא, ולא אחר. וזה אני מן אדני. כלומר אני ה"ס אדני שבו יש אותיות אני הויה, זה הוא קו האמצעי דהיינו ז"א.

קעטז וּבְגִין דְהוּיָה אִיהוּ וכו': ומשום שהשם הויה, שהוא ז"א, הוא לימין, דהיינו חסד. אמר, שמורה נפשי כי חסיד אני, פירושו, כי אתחמד כן עם אנ"י שהיא אדני, שהיא גבורה. כלומר, שאיחד הויה שהוא חסד, עם אדני שהיא גבורה, ויומשכו החסדים מהויה, אל אדני, ותהיה גם היא חסד. ובתפארת שהוא קו האמצעי, מתחברים ב' השמות הויה אדני, ומשתלבים כזה, יאההויה"י. כי קו אמצעי מחבר חסד שה"ס הויה עם הגבורה, שה"ס אדני. וסוד הדבר, בחסד ובגבורה, שהם ב' הקוין ימין ושמאל, נאמר בהם, ופניהם וכנפיהם פרודות. כי פניהם ה"ס חב"ד, וב' הקוין ימין ושמאל שהם חכמה ובינה הם פרודות. וכן ב' כנפים, ה"ס ב' קוין ימין ושמאל, שהם משונים זה מזה, וע"כ הם פרודות. ובתפארת, שהוא קו האמצעי, שנקרא הויה איש מלחמה. על שם שלוחם עם קו השמאל, וממעט אותו, כדי ליחדו עם הימין להיות אחד, (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) מה כתוב,

מאמר ג' זמני אתעביד דוד עבד

קפ הוֹשַׁע עֲבָדְךָ וכו': כתוב, הושע עבדך אתה אלקי שמח נפש עבדך תנה עוון לעבדך. ג' פעמים נעשה דוד עבד בתהלה הזו, שהוא כנגד ג' פעמים שהעמידו בעלי המשנה, שהאדם צריך להיות עבד בתפלה. בברכות ראשונות צריך להיות כעבד המסדר שבחים לפני רבו. באמצעיות, כעבד המבקש מתנה מרבו. בברכות אחרונות, כעבד המודה לפני רבו על המתנה שקבל ממנו, והולך לו.

קפא וּתִלַּת זְמַנִּין דְבְעֵי וכו': והם ג' פעמים שהאדם צריך לעשות עצמו עבד מצד העבודה. והעמידו בעלי המשנה שאין עבודה אלא תפלה. וג' אבות נקראים עבדים מצדה, דהיינו

דפו"י דף רכ"ג ע"א) * ע"י ברכת שלום עה"ת מאמר ריב

רעיא מהימנא

סד

שְׂכִינְתָא, דְּאִיהִי עֲבוּדַת יְיָ. וְאוּף הָכִי מִשָּׁה עֲבָד יְיָ. וּבג"ד, ^ט כִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים. אָבֵל לְגַבֵּי אַחַרְנִין, כֹּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם, מִסְטָרָא דְּמַלְכוּת. וְאִיהִי אֲמָאִי אֲתַקְרִיאַת עֲבוּדָה. כְּאוֹרַח דְּאַתְתָּא לְמִפְּלַח לְבַעֲלָהּ, וְאוֹרַח בְּנִין, לְמִפְּלַח לְאַבוּהוֹן.

קפב וְדוּד, אֲתַעְבִּיד עֲנִי, חֲסִיד, וְעֲבָד. הַה"ד, ^ט תְּפִלָּה לְדוּד הִטָּה אֲדַנִּי אֲזַנְךָ עֲנִי וְאֲבִיוֹן אֲנִי. שְׁמֵרָה נִפְשִׁי כִּי חֲסִיד אֲנִי. הוֹשַׁע עֲבָדְךָ אֲתָה אֱלֹהֵי הַבּוֹטֵחַ אֲלִיךָ. ^י אֲתַעְבִּיד עֲנִי לְתַרְעָא דְּמַלְכָא, דְּאַתְמַר וְבָהּ, ^י אֲדַנִּי שְׁפַתִּי תִפְתַּח. אֲדַנִּי הִיכ"ל, אֲתַעְבִּיד עֲנִי לְתַרְעָא דְּהִיכְלָא דְּמַלְכָא. וּמָה כְּתִיב. הִטָּה אֲדַנִּי אֲזַנְךָ עֲנִי וְדָא שְׂכִינְתָא תִתְאַה. דְּאִיהוּ אֲזַן לְקַבְּלָא צְלוֹתִין וּלְמִשְׁמַע לֹוֹן. כְּדַכְתִּיב, ^י כִּי לֹא כָזָה וְלֹא שִׁקָץ עֲנוֹת עֲנִי וְלֹא הִסְתִּיר פְּנֵיו מִמֶּנּוּ וּבִשְׁוֹעוֹ אֲלִיו שָׁמַע.

קפג דְּאִיהוּ אֲתַעְבִּיד עֲנִי וְדַל, מִסְטָרָא דְּאֵת ד' מִן אָחַד, לְמִשְׁאַל מִן א"ח, דְּאִיהוּ עֲמוּדָא דְּאֲמַצְעִיתָא. לְקִיָּמָא בֵּיהּ, ^י דְּלוֹתִי וְלִי הוֹשִׁיעַ, דְּלֹא יָמוּת מִשִּׁית בֶּן אֲפִרִים. וְשְׂאִיל מְנִיָּה בְּהַהוּא תַרְעָא, בְּגִין יִשְׂרָאֵל הַעֲנִיִּים, לְקִיָּים בְּהוּ ^י וְאֵת עִם עֲנִי תוֹשִׁיעַ.

קפד וּלְכַתֵּר שְׂאִיל בְּגִין פְּהַנְיָא, דִּינְחִזוֹר עֲבוּדָה לְמִקּוּמָה, וְאֲתַעְבִּיד עֲבָד. וּלְכַתֵּר דִּינְהִיב לֹוֹן אוֹרִיָּיתָא מִסְטָרָא דְּחֲסִיד, לְמַעְבָּד ^י גְּמוּל עִם דְּלִיָּית מִן אוֹרִיָּיתָא,

ח'לופי גרסאות

ה ל"ג אתעביד. ו ביה. ו ויתעביר. ח גימל.
ח (ש"ב כב) ח"ג קנג. רענ.

מסורת הזהר

(ו ויקרא כה) יתרו סו צ"ס. (ו) (תהלים פו) משפטים
קסד צ"ד. (י) (שם נא) משפטים קמא צ"ס. (כ) (שם כב)
וישלח יט צ"ב. (ל) (שם קטז) ח"ג רעג: ת"ז בהקדמה טז. (ח) (ש"ב כב) ח"ג קנג. רענ.

הסולם

דוד אתעביד עני חסיד ועבד

אותם. כמ"ש, כי לא בזה ולא שקץ ענות עני ולא הסתיר פניו ממנו ובשועו אליו שמע. **קפג** דאיהו אתעביד עני וכו': שהוא נעשה עני ודל מצד אות ד' דאחד, שה"ס המלכות במצב הא', בעת שמקבלת מקו שמאל, שהיא אז דלה. ודלת יורה דלה. לבקש ישועה מן א"ח דאחד, שה"ס ז"א, הנקרא במצב הזה של המלכות אח והמלכות אחות, להיות אז במדרגה אחת המשתלשלת מבינה, כמו אח ואחות, שהוא עמוד האמצעי, דהיינו ז"א, לקיים בו דלותי ולי יהושיע, שלא ימות משיח בן אפרים. כי משיח בן אפרים נמשך מן המלכות, בעת שיונקת מן השמאל. שהיא מלאה דינים. ועוד שאל דוד ממנו בשער הזה בשביל ישראל העניים, לקיים בהם ואת עם עני תושיע. וע"כ השיט עצמו לעני. שה"ס קו שמאל.

קפד ולכתר שאיל בגין וכו': ואח"כ שאל בשביל הכהנים שה"ס קו ימין, חסד, שתחזור

מאמר

דהיינו על שם השכינה, שהיא עבודת ה'. ואף כך נקרא משה עבד ה'. ומשום זה, כי לי בני ישראל עבדים. אבל מבחינת מדות אחרות שבה, כל ישראל בני מלכים הם מצד מדת המלכות שבה. ולמה נקראת המלכות עבודה, היינו כדרך האשה להיות עובדת לבעלה, וכדרך בנים להיות עובדים לאביהם.

מאמר דוד אתעביד עני חסיד ועבד

קפב ודוד אתעביד עני וכו': ודוד נעשה עני חסיד ועבד. וז"ש, תפלה לדוד הטה אדני אונך ענני כי עני ואביון אני. שמרה נפשי כי חסיד אני. הושע עבדך אתה אלקי הבוטח אליך. הוא נעשה עני אל שער המלך, שהוא המלכות, שנאמר בה אדני שפתי תפתח. אדניי הוא היכל, ונעשה עני לשער היכל המלך, שהוא אדני, דהיינו מלכות, ומה כתוב, הטה אדני אונך ענני. וזו היא שכינה התחוננה, שהיא מלכות, שהיא און לקבל תפלות ולשמוע

(דפויי דף רכ"ג ע"א)

סה

רעיא מהימנא

ובגין דא אתעביד חסיד. כד מטא לג' ספיראן עלאין, פתח ואמר וי' לא גבה לבי ולא רמו עיני ולא הלכתי בגדולות ובגפלאות ממני.

קפה שלמה אומר, הא בינה איהי דמשה, אשאל בתכמה עלאה, דאיהי לעיל מדרגיה. מה פתיב, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. והא פתיב וי' נתן חכמה לשלמה. חכמה זעירא. וכעא לסלקא מתתא לעילא, דאתרחיקת מניה. בגין דאפילו לבינה לית בר נש בעלמא דזכיל לסלקא, בר משה, כ"ש לעילא מניה, דאיהו חכמה עלאה, מסטרא דילה חכם עדיף מנביא. ואע"ג דאוקמוה בארץ דרשא, על פרה אדומה. שכעים פנים לתורה.

קפו ר' אלעזר, קום לחדשא מלין קמי שכנתא, די תהא עזר לאביד, דשמא גרים, עזר אל, אל מימנא, עזר משמאלא. הה"ד, אעשה לו עזר פנגדו. במאי. בנרע שפיר, דאיהו הפך עזר.

חלופי גרסאות
ט ראשיל משה. י מרוגא. כ ואתרחיקת.

מסורת הזהר
(1) (תהלים קלא) משפטים מד צ"ב. (2) (קהלת ז) תולדות ג צ"ג. (3) (מ"א ה) ריצא לא צ"א. (4) (בראשית ב) ב"א רכט צ"ב.

דרך אמת (ע) עיין בדף רמ"ג צ"ב (דפו"י) דפרה אדומה נקראת שכינתא עלאה דאיהו בינה והבן זה.

הסולם
דוד אתעביד עני חסיד ועבד חכמה עליונה, והיא נתרחקה ממנו. משום שאפילו לבינה אין אדם בעולם שיוכל לעלות חוץ ממה, כל שכן למעלה מבינה. שהיא חכמה עליונה. שמצדה, חכם משובח מנביא. ואע"פ שהעמידו הכתוב אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, בדרך דרוש, על פרה אדומה, שלא יוכל להבין טעמה. הנה ע' פנים לתורה. שגם זה מונח בסוד הכתוב.

מאמר
מאמר רמזי אלעזר וימי יהודה יודאי אבא ור"ש ותבריו
קפו ר' אלעזר קום וכו': אמר רעיא מהימנא: רבי אלעזר, קום לחדש דברים לפני השכינה, כדי שתהיה עזר לאביך, כי השם שלך גורם זה, כי אלעזר, הוא אותיות עזר אל, דהיינו אל מימין שה"ס חסד, עזר משמאל, שה"ס גבורה. ז"ש אעשה לו עזר כנגדו, שהמלכות שנבנית משמאל נאמר עליה, עוד כנגדו. כמה נעשית לו עזר. בזרע טוב, שהוא אותיות עזר בסוד הפוך. פירוש, עזר, הוא קו שמאל, וכל עוד שאינו מיוחד עם הימין אין לו זרע ושום התפשטות, וכשמתיחד עם הימין, הוא בהיפוך, שממנו כל הזרע, ובשם אלעזר, יש ימין ושמאל ביחוד, כי אל, הוא קו ימין ועזר הוא שמאל. ע"כ העזר מתהפך בו לזרע. שאין זרע רק ממנו.

מאמר
שתחזור העבודה למקומה. ועשה עצמו עבד. ואח"כ שנתן להם התורה מצד החסד, לעשות גבוה עם דלית, מן התורה, כלומר שהתורה שה"ס ז"א קו האמצעי, מיוחדת החסד שבקו ימין עם הגבורה דקו שמאל, ואז עושה גבוה עם הדלית, שה"ס המלכות שמקבלת החסדים ונעשית עשירה, שז"ס ב' האותיות גימל דלית, הכתובות בזו אחר זו. ומשום זה נעשה חסיד. ונמצא שתקן בזה סוד ג' קוין, חסד גבורה ת"ת. ששם עצמו עני, לתקן קו השמאל. ושם עצמו עבד לתקן עבודת הכהנים שהם קו ימין. ושם עצמו חסיד, לתקן קו האמצעי שישפיע חסד למלכות. ואחר שתקן ג' קוין חג"ת, וכאשר הגיע לג' ספירות עליונות חב"ד, פתח ואמר, ה' לא גבה לבי ולא רמו עיני ולא הלכתי בגדולות ובגפלאות ממני. דהיינו שלא נגע בהם.

קפה שלמה אומר הא וכו': שלמה אומר, הרי בינה היא של משה, אבקש על חכמה עליונה שהיא למעלה ממדרגת משה. מה כתוב, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. כי לא נתנה לו חכמה עליונה. שואל. והרי כתוב, והי נתן חכמה לשלמה. ומשיב, זו היא חכמה תחתונה, שהיא המלכות. והוא רצה לעלות ממטה למעלה, דהיינו מן חכמה תחתונה היה רוצה להשיג (דפו"י דף רכ"ג צ"א)

ויקום

רעיא מדימנא

סו

קפז) וַיְקוּם ר' יוסי עמך, ידאיהו בְּרַסְיָא שְׁלִימְתָא לְמַאֲרִיָּה, דְּתַכֵּי סְלִיק יוסי, לְחֻשְׁבוֹן הַפְּסָ"א, אֱלֵהִים בְּחוּשְׁפָן. וַיְקוּם עִמִּיה ר' יְהוּדָה, דְּבִיָּה הו"ד, וּבִיָּה ז"ה, וּבִי יְדוּד ד', ד' חִינן. וַיּוֹפְנִיָהֶם וּכְנַפִּיָהֶם פְּרוּדוֹת, כְּלָהוּ, לְקַבְּלָא לִיָּה. וּמְנִיָּה דוֹד, דְּהוּדָה לַקְבִ"ה, דְּרָגָא בְּהוֹדָאוֹת דְּאִיהוּ מִצַּד הוֹד. וַיְקוּם עִמִּיה ר' אֶלְעָאי, בְּגִי יב"ק, בְּקִי בְּהַלְכְתָּא.

קפח) וַיְקוּם עִמִּיה ר' יודאי, דְּחוּשְׁפִיָּה א"ל. כְּגוֹן מִיכָאֵל, מְלַאֲכִין רְשִׁימִין בְּאֵל. כְּגוֹן יֵשׁ לְאֵל יְדִי. וְרָגָא דְאֵל, א' דְּמוֹת אָדָם. ל' תְּלַת חִינן, דְּאִינוּן ד' אֲנָפִין לְכָל חַד, דְּרַמְיִין תְּלַת יוֹדִין, הַעוֹלִים ל'. וְאִינוּן בְּרַאשֵׁי תְּלַת אֲנָפְרוֹת, דְּאִינוּן י"י מְלָךְ, י"י מְלָךְ, י"י יְמִלוּךְ לְעוֹלָם וָעֶד. וַיְקוּם ר' אַבָּא עִמְהוֹן, דְּאִיהוּ חוּשְׁפִיָּה ד', ד' חִינן.

קפט) רבי שמעון איהו פְּאִילְנָא, וּר' אֶלְעָזָר בְּרִיָּה, וְתַבְרִוִי, דְּאִינוּן תַּמְשָׁה דְּאֲדַפְרָנָא, כְּעִנְפִין דְּאִילְנָא רַבְרַבִּין דְּרַמְיִין לְדְרוּעִין וְשׁוֹקִין.

חלופי גרסאות

ל דיהא. מ מוסיף דחכי אלקים. ו ור' פניהם ור' כנפיהם. ס ליג דהורה לקב"ה. ע כל. פ בה; בה; ביי בחושבן ל. צ ליג דאיהו.

מסורת הזהר

צ (יחזקאל א) משפטים קמר צ"ד. ק (בראשית לא) ויצא קמו צ"ג.

הסולם

רמוז אלעזר יוסי יהודה יודאי אבא ור"ש וחבריו

בג' יודין העולים א. והם בראשי ג' הוי"ות שהם הויה מלך, הויה מלך הויה ימלוך לעולם ועד. כלומר שג' יודין שבדאש כל הויה דומיין על ג' חיות שבכל אחת ד' פנים, כי בכל שט יש ד' אותיות הויה. וה"ס אות א, של אל. ויקום ר' אבא עמהם, שהוא בחשבון ד', דהיינו ד' חיות. פירושו. שהם בחינת חסד וגבורה, ימין ושמאל. שר' יודאי שהוא בגי' א, ה"ס חסד. וה"ס ג' חיות שבכל חיה ד' פנים. דהיינו שמיוחדים בקו אמצעי כנ"ל. ור' אבא הוא גבורה וקו שמאל. וע"כ הוא מרומז בחשבון ד', שה"ס ד' חיות שיוורה שעוד לא יחד אותם קו האמצעי. כנ"ל בדבור הסמוך.

קפט) ר' שמעון איהו וכו': ר"ש הוא כאילן. ור' אלעזר בנו, וחבריו שהם החמשה שזכרנו, הם כענפים גדולים היוצאים מן האילן, הדומים לזרועות ושוקים. וזרועות הן חו"ג ושוקים הן נו"ה. פירוש ר"ש ובנו ר"א, ה"ס קו אמצעי, דעת ת"ת יסוד, שהם גוף האילן. ור' יודאי הוא חסד, ור' אבא הוא גבורה, כנ"ל. ור' אלעאי הוא נצח. ור' יהודה הוד. וחסד כאן ר' יצחק ור' חייא. ונראה שזה היה קודם האדרא, ואח"כ נשתנו הסדרים. והיו עשרה תלמידים באדר"ר, כמ"ש שם שמותייהם. ואח"כ נשארו שבעה, כמ"ש בסוף האדרא.

קום

מאמר

קפז) ויקום ר' יוסי וכו': ויקום ר' יוסי עמך, שהוא כסא שלם לאדונו. כי יוסי עולה בחשבון הכסא, דהיינו פ"ה, שהוא בחשבון אלקים. דהיינו המלכות. ויקום עמו ר' יהודה, שבו אותיות הוד, וכו' אותיות י"ה שיוורה על מצב הא' דמלכות, שאז היא ג"ר. וכו' אותיות הויה ד', כלומר, שיוורה על ז"א שנקרא הויה, ועל המלכות שנקראת ד'. מטרים שמחוברת בזווג עם הויה. שד' זו, ה"ס ד' חיות, שנאמר עליהם ופניהם וכנפיהם פרודות, כולם, שעוד אין בהם היחוד דימין ושמאל והם מוכנים לקבל את קו האמצעי, שייחד אותם. ולפיכך הם ד' חיות. כי לאחר יחוד ימין ושמאל, נחשבים לג' חיות, שה"ס ג' קוין, שבכל אחת ד' פנים. וממנו, מן יהודה, בא דוד, שהורה להקב"ה, במדרגת הנדאות. שהוא מצד הוד. ויקום עמו ר' אלעאי, שהוא בגי' יבק, שהוא אותיות בקי, שהוא בקי בהלכה.

קפח) ויקום עמו ר' וכו': ויקום עמו ר' יודאי, שהוא בחשבון א. כמו המלאכים מיכאל וכו' הרשומים עם שם אל. ופירושו כמו יש לאל ידי, שהוא לשון חזק. וסוד של א, הוא, כי הא' היא דמות אדם. כי היא צורת גוף ובי' זרועות (כנ"ל בלק אות קנ"ט) וה"ל ה"ס ג' חיות שהן כל אחת בדי' פנים. וג' חיות רמוזות (דפו"י דף רכ"ג ע"א *) דף רכ"ג ע"ב

כז

רעיא מהימנא

קצ) קום ר"ש, ויתחדשון מלין מפומק, בהאי קרא דמלקדמין. למנצח, תמן נצח, נגון צח. וביה אתקרי ידוד מארי נצחן קרבין, לגבי אומין עכו"ם דעלמא, ורחמין ודינא לישראל. ורזא דמלה, ובאבוד רשעים רנה. מ"ל, שכעין שמקחן אית ליה, ועם נצח והוד, ע"ב, פתושבן חס"ד, ורזא דמלה, נעיומות בימינד נצח. קצא) הוד, ביה הודו ליי. צדיק, ביה רננו צדיקים בידוד. וביה רנו ליעקב שמקח. תפארת, ביה הללו אל. הללויה, הללו יה. תמן ידוד. בנגון ובזמר, חסד וגבורה. בשיר ובכרכה, חכמה ובינה. באשרי, פתח. בתהלה, מלכות.

קצב) מזמור, ביה ר"ז, וביה מו"ם. מסטרא דזמר דאורייתא וזמר דצלותא. זמר מסטרא אחרא, איהי מו"ם ז"ר. זמרא בביתא, חרפא בביתא. נדה שפחה בת עכו"ם זונה. ונדא אתון מזמור. נגון, תמן ג"ן. הכי שפירו דנגונא, ביה הלל. כגון ליל שמורים הוא ליי להוציאם מארץ מצרים. אשרי דביה שרי עלמא

חלופי גרסאות

ק ורנה. ר הללויה הללויה; הללו אל הללו יה. ש בחסד ובגבורה. ת מוסיף בינה באתריה. א דצלותא. ב מוסיף כגון; נגן הלל.

מסורת הזהר

ר (משלי יא) נח יח צ"ר. ו (תהלים טז) תרומה רנו צ"י. ט (ד"ה א טז) א (תהלים לג) תרומה ע צ"ח. ב (ירמיה לא) להלן אות שלט צ"ר ח"ג רי"ב. ת"ז בהקדמה ז: ת"ג כח: ג (שמות יב) תרומה ל צ"ה.

הסולם

למנצח הודו רננו צדיקים וכו'

הכמה ובינה, שיר הוא חכמה, ברכה היא בינה. באשרי כתר. בתהלה, מלכות.

קצב) מזמור ביה ר"ז וכו': ומפרש, מזמור, שהוא גבורה, בו אותיות ר"ז וכו' אותיות מו"ם, מצד זמר של תורה וזמר של תפלה. כי קו השמאל כששולט בפני עצמו נהפך אור אל ר"ז שהוא אחוריים של אור. וע"כ ובו מו"ם שיש בו אחיזה לחיצונים. וכ"ז מצד הקדושה. ומזמור מזמר דסטרא אחרא, הוא אותיות מו"ם זר, וע"כ אמרו, זמר בבית תורבן בבית. והיא בחינת נדה שפחה בת עכו"ם זונה. וזה הוא אותיות מזמור. דהיינו ר"ז מו"ם. נגון שהוא חסד, שם אותיות גן, שהוא מלכות, וכך הוא היופי של הנגון, שבו הלל, כמו ההלל, שבליל שמורים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים. כלומר, לא כל נגון הוא חסד, אלא רק היופי של הנגון מטה כלפי חסד. שה"ס ההלל של יציאת מצרים, שהוא נוטה לחסד. אשרי, שהוא כתר, שבו מתחילים העולם לשבח. כמו כתר, שהוא התחלת הספירות. דהיינו אשרי העם שככה לו. בכרכה שהיא בינה, הוא כמו, אברכה את ה' בכל עת. כי שפע הבינה אינו פוסק. בתהלה

מאמר

מאמר למנצח הודו רננו צדיקים הללו
נגן זמר שיר ברכה וכו'

קצ) קום ר"ש ויתחדשון וכו': קום ר' שמעון, ויתחדשו דברים מפיד במקרא הזה, למנצח על שושן עדות מכתם לדוד ללמד שאומר מתחילה למנצח, שם אותיות נצח שפירושו נגון צח. ובו נקרא, הויה איש מלחמה, לאומות העולם, ורחמים ודין על ישראל. וסוד הרבר באבוד רשעים רנה. ע"כ כשהי מנצח את הרשעים, יש נגון צח. מ"ל של למנצח, הם סוד שבעים שמות שיש לו, ועם נצח והוד הם ע"ב כחשבון חסד. וסוד הרבר נעיומות בימינד נצח. שנצח הוא לימין שהוא חסד.

קצא) הוד, ביה הודו וגו': אחר שביאר שלמנצח, ה"ס ספירות נצח. אומר, הוד, בו נאמר הודו לה'. צדיק, שהוא יסוד, בו נאמר, רננו צדיקים בה'. ובו, רנו ליעקב שמחה. אשר יודה על היחוד, ת"ת יסוד מלכות. כי רנו, הוא יסוד שבו רנה. יעקב, הוא ת"ת שמחה, היא מלכות. תפארת, בו נאמר הללו אל, הללויה, הללו יה. ושם הויה. כי ת"ת נקרא הויה. בנגון ובזמר, חסד וגבורה, נגון הוא חסד, וזמר הוא גבורה. בשיר ובכרכה (דפרי"ך רכ"ג ע"ב)

סח

רעיא מהימנא

משבחין, אשרי העם שפכה לו. בכרכה, אכרכה את ה' בכל עת. בתהלה, תמיד תהלתו בפיו.

קצג) על שושן עדות, דא הוד. דאיהו שושן, סומק שליט על תנור, דנצח שליט איהו תנור על סומק. מאי עדות. דא צדיק. דאיהו ברית, דאיהו אחיד לשמא וארעא. הה"ד העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ. מאי מכתם. מ"ד ת"ם ו מך, איהו צדיק. תם, עמונדא דאמצעייתא, דרנא דיעקב. איש תם. גוף וברית חשבינן יחד. ללמד, חסד וגבורה, דמתמן אורייתא אתיהיבת, ללמוד וללמד.

קצד) א"ל שפיר קאמרת, אכל למנצח על השמינית, דלא תזוז נצח מן הוד, דאיהי ספירה ח', אמר למנצח על השמינית. אמר בוצינא קדישא, אי הכי, בינה דרנא דילך, ואמאי אוקמוה ונתן יהוד למשה, שנאמר ונתתה מהודך עליו.

קצה) א"ל, שפיר קא שאלת. ה' סלקא באת י', חמש זמנין עשר, לחמשין תרעין דבינה, ואתפשטותא דלהון מחסד עד הוד*, י' הן חמש, עשרה בכל ספירה, אינון חמשין. ובגין דא, מבינה עד הוד, כלא אתפשטותא תדא. לבתר אתא צדיק,

מסורת הזהר

(ד) תהלים קמד) חקקה"ו נ צ"ג. ה) (שם לד) בלק אות לח צ"ס, וסו צ"ת. ו) (שם ט) ח"ג רלג, רלח: ז) (דברים ד) ח"ג רעה. ח) (תהלים יב) ת"ז ת"ג כח: ז"ה לד ט"ד שמת. ט) (במדבר כו) ב"א קלד צ"ב ז"ה מב ט"ג של"א.

חלופי גרסאות

ג ליג שליט. ד ליג איהו. ה ליג אחיד. ו ליג מך. ז ליג חז. ח אמר. ט חזור. י הוד. כ ואתו פשטא שכינתא. ל ליג הן חמש.

מאמר

הסולם

למנצח יהוד רננו צדיקים וכו'

ויש בכתוב הזה כל ד' ספירות חג"ת נהי"מ. כי ללמד, הוא חסד וגבורה. מכתם, הוא ת"ת. למנצח, הוא נצח. על שושן, הוא הוד. עדות, הוא יסוד. לרוד, הוא מלכות. קצד) א"ל שפיר קאמרת וכו': א"ל רעיא מהימנא יפה אתה אומר, אבל הכתוב אומר למנצח על השמינית, שפירושו, כדי שלא תזוז נצח מן הוד שהיא ספירה שמינית ע"כ אמר למנצח על השמינית. ואינו אומר למנצח על שושן. כמו שאמרת. אמר המאור הקדוש, שהוא ר' שמעון, אם כן, שאתה מדייק כל כך. יש לשאול יותר מזה, הרי מדרגה שלך בינה, ולמה העמידו שנתן ההוד למשה שנאמר ונתת מהודך עליו.

בתהלה, שהיא מלכות, היינו תמיד תהלתו בפיו. כי פי רומז על מלכות. קצג) על שושן עדות: חוזר לפרש הכתוב למנצח על שושן עדות מכתם לדוד ללמד. אשר למנצח כבר ביאר שהוא נצח. וממשיך, על שושן עדות, זהו הוד. שהוא שושן, שבו האדום שולט על הלבן. כי הנצח, בו שולט הלבן על האדום. מהו עדות. זהו צדיק שהוא ברית, דהיינו יסוד, שהוא אתו בשמים ובארץ, שהם ז"א ומלכות. ז"ש העדותי בכם היום את השמים ואת הארץ. שרומז כאן היחוד, של ת"ת יסוד ומלכות. כי העדותי, הוא יסוד, השמים והארץ הוא ת"ת ומלכות, מהו מכתם. הוא אותיות מך תם, מך, זהו צדיק, דהיינו יסוד, תם, הוא עמוד האמצעי, דהיינו ת"ת שה"ס גוף, מדרגת יעקב איש תם. גוף וברית, שהם ת"ת ויסוד אנו חושבים אחד. וע"כ, מך תם, הן במלה אחת, מכתם. ללמד, זהו חסד וגבורה, שמשם ניתנה התורה ללמוד וללמד.

(דפו"י דף רכ"ג ע"ב)

ספירות

*מבואר בתע"ס ח"ז עמ' תקכב או"פ ויש, ח"ט עמ' תשסג או"פ והנה, עמ' תתכט ד"ה והנה מה, ח"יב עמ' ארמד ד"ה המתבאר

טו

רעיא מדימנא

ונטיל כל תמשין תרעין בלחודוי, למהוי שקיל לכל תמש, ואתקרי כל, דנטיל כל תמשין תרעין. ואוף הכי פלה, נטילת להו פלהו. אמר, כען ודאי אתיישב מלה על בודייה.

קצו ויעוד למנצח, תמן מ"ל עם נצח. ודא מ"ל מן תשמ"ל. מן ח"ש, הוד ונצח, אינון לקביל תרין שפון. ובג"ד אתקריאו וישפון, חיןן אשא ממללא. ובחגיגה עד היכן מעשה מרפכה, ואוקמוה מן וארא עד תשמ"ל. דמסטרך דגבורה אתקריאו חיןן אשא. ונהר דנפיק מזיען דלהון, יסוד. פלהו תלת אינון מרפכה לתפארת, אדם.

קצז מעשה מרפכה, דא מלכות. ובתלת אלין, איהו חכמה ובינה ודעת. ובג"ד אוקמוה מארי מתניתין, דאין דורשין במעשה מרפכה ביחיד, אא"כ הוא חכם ומבין מדעתו.

קצה ואית מרפכה לתתא מןעיר אנפין, דאיהו מט"טרוון. אדם הקטן.

חלופי גרמאות

טו ליג תרעין, נ ליג שפון, ט כאן, ע ליג דלהון.

למנצח יהודי רננו צדיקים וכו'

הסולם

מאמר

פירוש, שכאן מפרש המלה למנצח, על נצח והוד ביחד. וז"ש, תמן מ"ל עם נצח, כי מ"ל דחשמל פירושו ממללות. ואין דיבור אלא ע"י ב' שפות שהם נצח והוד. וע"כ כשיש המלה מ"ל עם נצח, מרמזת מ"ל על הוד. כי בחיבור ההוד נעשה נצח למדבר. ובדרך אגב מבאר, שמצד הגבורה נקראות נצח והוד חיות אש מומללות, שהם ר"ת תשמ"ל. והיסוד ה"ס נהר אש, היוצא מזיעת נצח והוד. ונה"י אלו הם מרכבה לת"ת, שהוא עצם ז"א. וז"ש, עד היכן מעשה מרכבה ואוקמוה מן וארא עד תשמ"ל, דהיינו עד חיות אש ממללות, המרומז בר"ת חשמל, שהם נצח והוד, ויסוד הכוללם.

קצו מעשה מרכבה דא וכו': מעשה מרכבה זהו מלכות. להיותה נעשה ע"י המרכבה, שהם נה"י, ובג"ד אלו, נה"י, הוא חכמה בינה דעת של המלכות, כי חב"ד דמלכות נעשים מראשי נה"י דז"א. ומשום זה העמירו בעלי המשנה, שאין דורשין במעשה מרכבה ביחיד, אלא אם כן הוא חכם ומבין מדעתו. דהיינו מי שזכה לחב"ד. כי חכם הוא חכמה. ומבין, הוא בינה. מדעתו, הוא דעת.

מאמר מרכבת פטרון

קצה ואית מרכבה לתתא וכו': ויש מרכבה למטה מן נה"י דז"א, שהוא מטטרון, המכונה אדם הקטן. שבמרכבה שלו, שהוא פרדס

ספירות, המקבלות חמשים שערי בינה. ומשום זה, מבינה עד הוד הכל הוא התפשטות אחת. ולפיכך כשאומרים הוד, הרי הבינה בכלל זה, ולאח"כ בא צדיק, שהוא יסוד, ולוקח לבדו כל חמשים שערי בינה, להיותו שקול כנגד כל חמש, כי יסוד כולל כל חמש ספירות חג"ת נ"ה. ונקרא כ"ל, שבגימטריא חמשים, משום שלוקח כל חמשים שערים. ואף כך הכלה, שהיא מלכות, לוקחת כל חמשים שערים, וע"כ נקראת כלה. דהיינו כ"ל כמו היסוד, הרומו על נ' שערים, עם תוספת ה', להיותה נוקבא. אמר ר"ש, עתה ודאי נתיישב הכל על מכונו. פירוש, אמנם מי שלא זכה לבינה, אלא שזכה לה' ספירות חג"ת נ"ה, הוא זוכה בהם מצד עצמם, ואינו זוכה בהתפשטות נש"ב שבהם.

קצו ויעוד למנצח תמן וכו': ועוד. באותיות למנצח, יש שם מ"ל עם נצח. ומ"ל זה, הוא מ"ל מן חשמל, מ"ל מן ח"ש, דהיינו ר"ת חיות אש. והם הוד ונצח שהם כנגד ב' שפות, ששפה עליונה היא נצח ושפה תחתונה היא הוד, ומשום זה נקראות השפות חיות אש ממללות. ובחגיגה (יג.) עד היכן מעשה מרכבה. והעמידוהו, מן וארא עד תשמ"ל. שחשמל הוא ראשי תיבות, חיות אש ממללות. כי מצד הגבורה, נקראות נצח והוד חיות אש. והנהר היוצא מזיעת חיות אש אלו, הוא יסוד. כל ג' אלו, נה"י, הם מרכבה לתפארת אדם, שהוא ז"א.

(דפו"י דף רכ"ג ע"ב)

ע

רעיא מהימנא

דבמרכבה דיליה דאיהו פרדס, דדיפי מנא דאורייתא, דנפיק מגו פרדס דיליה, לתלת מארבע, דאתמר עליהו, ארבעה נכנסו לפרדס. והא אתמר.

קצט) דאיהו צפרא דחזא רבה בר בר חנה, לכיף ימא דאורייתא, דימא מטי עד קורסולוי. ורישיה מטי עד צית שממא, ולא אכשילו תלת ביה, משום דנפיש מנא דיליה, אלא משום דדיפי מנא דאורייתא.

ר) אבג פליל לון דסלקין לשית, לקבל אתון מטטרוין. ורביעא ד, קול דממה דקה, דתמן אתי מלכא. ואיהו אדם לשבת על הכסא.

רא) א י"י, מים עליונים, ומים תחתונים. דלית ביניהו אלא כמלא נימא, דאיהו ר', נטוי ביניהו, ברקיע דאיהו מבדיל בין מים למים, דיתא הבדלה בין נוקבא לזכורא. בג"ד ויהי מבדיל ורנא דמלה, יאהדונהי. מים עליונים זכרים י עלאה, מים תחתונים נקבות, י תתאה. שית אתון ביניהו, פתושבן ר', דא מטטרוין, דאיהו בין א'.

מסורת הזהר

(י) (מ"א יט) יתרו עט צ"ס. (ב) (בראשית א) ב"א נו צ"א. (ג) נפיק, צ תלת. ק ל"ג ואוקמוה. ד ר' ביה ול"ג רביעא. (ד) ל"ג אלא. ת ויהא.

חלופי גרסאות

הסולם

מאמר

מרכבת מטטרוין

ר) אב"ג כלי' לון וכו': האותיות אב"ג, כוללות אותם, את מרכבת מטטרוין, כי אב"ג הן בגי' שש, שהן עולות כנגד שש אותיות שיש בהשם מטטרוין. אות רביעית היא ד', וה"ס קול דממה דקה, שה"ס המלכות, ששם בא המלך, והיא אדם לשבת על הכסא. כי המלכות ה"ס אדם היושב על כסא הזה של מטטרוין.

רא) א' י"י מים וכו': י"י שבצורת הא', ה"י עליונה היא מים עליונים, שה"ס ז"א, וה"י תחתונה, היא מים תחתונים, שה"ס המלכות. שאין ביניהם אלא כמלא שעה, שהיא ו' שבאמצע צורת הא', שהיא נטויה בין ב' היודין בסוד רקיע שה"ס המסך, שהוא מבדיל בין מים למים, שתהיה הבדלה בין נוקבא לדכר. משום זה כתוב ויהי מבדיל. וסוד הדבר. היא הצירוף יאהדונהי, שה"ס השילוב מב' השמות הוי"ה אדניי, ה"י העליונה של הצירוף היא מים עליונים זכרים. ה"י התחתונה של הצירוף, היא מים תחתונים נקבות, שש האותיות אהדונהי שבין ב' היודין שהם כחשבון ו' ה"ס מטטרוין, שהוא ה' שבין ב' היודין של צורת א'.

פירוש. הויה ה"ס ז"א ואדני ה"ס המלכות, וכשהם בזווג משתלבים ב' השמות זה בזה ויוצא הצירוף יאהדונהי. ואז נבחן ז"א, שהוא בעיקר

פרדס, רדופים מים התורה, כמו נהר שמימי רדופים ורצים בכח גדול לצד הים, היוצאים מפרדס שלו, לגי מארבעה שנאמר עליהם ארבעה נכנסו לפרדס. (חגיגה יד:) דהיינו לבן עזאי ובן זומא ואלישע בן אבויה, שנפגעו מחמת זרם דחיפת מי החכמה הנקראים פרדס. חוץ מן ר' עקיבא שנכנס בשלום ויצא בשלום. וכבר למרנו.

פירוש מרכבת מטטרוין, ה"ס ארבעה מלאכים, מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, ומרכבה זו נקראת פרדס. שעליה אמרו, ארבעה נכנסו לפרדס, והחכמה היוצאת מפרדס הוה נקראת מים, שבאלו המים נכשלו, ב"ע וב"ז ואלישע, חוץ מר"ע, שנכנס בשלום ויצא בשלום (כמ"ש חגיגה י"ד:).

קצט) דאיהו צפרא דחזא וכו': שהוא, מטטרוין, הוא הצפור שחזה רבה בר בר חנה על החוף של ים התורה, (ב"ב ע"ג:) שהים שה"ס המלכות, מתפשט ומגיע עד קרסוליו, דהיינו עד סיום נצח והוד שלו הנקראים קרסולים. וראשו מגיע עד רום השמים, שהוא ז"א ואלו שנכשלו בו, שה"ס הפרדס, כנ"ל, לא נכשלו השלשה בו, משום שיש בו הרבה מי החכמה, אלא משום שרדופים מי החכמה שבו. (כמ"ש ב"ב ע"ג:) כלומר שהם חריפים ועוים עם דינים. והעמידהו.

(דפו"י דף רכ"ג ע"ב)